

Αριθ. 132962

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Διευθυντής Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΗ 1 — 52

1891—1892.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1892.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΣ
Π. Α. Ζ

ΠΑΡΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μετροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΣ

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΗ

Τιμήται γρ. άργ. 2.

Τιμήται γρ. άργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Ι. ΦΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 8 Μαρτίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—'Ιμπερατήρ-Μπέν-Μεχμέδ ή διά-
δημος 'Αραβ ήσίδης (κατά τόν Σ. Μπλοντέλ).—'Ηροδότος και
παραδόσεις του 'Ελληνικού λαού (Διάλεξις Εύγενίου Ζαλοκώ-
στα εν τῷ 'Ελλ. Φιλ. Συλλόγῳ).—'Ηρόδοτος ή πατήρ της 'Ιστο-
ρίας.—'Ποικίλα.—'Ανά τήν επί τάδε 'Ασίαν (ἀπο Τσανλὺ εἰς
Τεχεράνην).—'Η Δευτέρα Μίσηρ (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τήν σπουδαιότεραν τῶν ἐν Ἑυρώπῃ πολιτικῶν κύ-
κλων προσοχὴν ἐπεσπάσαντο κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύ-
την δύο κυρίως ζητήματα, τὸ τῶν ἐργατῶν και τὸ τῶν
στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν, ἅπερ ἀναγράφονται νῦν πρῶ-
τα ἐν τῇ ἡμερησίῃ διατάξει τῶν λοιπῶν ζητημάτων, τῶν
ἀπασχολούντων τὴν τε κοινὴν ἐν Ἑυρώπῃ γνώμην και
τὸν τῆς ἰδέας ταύτης ἐκπροσωποῦντα τύπον. Καὶ ἀλλοθὺς
τὸ ἐργατικὸν ζήτημα μεγάλην προσέλαβε σπουδαιότητα
ἐν τε ταῖς συμμάχοις αὐτοκρατορίας, καίτοι ἐξέλιπεν ὁ
δεινὸς χαρακτήρ, ὃν ἐν τῇ πρώτῃ τούτων ἔφερε πρὸς μι-
κροῦ, και ἐν τῇ μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ὅπου ἡ πάλιν τῆς ἐρ-
γασίας ἐναντίον τοῦ κεφαλαίου ἀπαιτεῖ σοβαρῆς συνε-
πειας, ἐπιδρώσης ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἀγγλικῆς βιο-
μηχανίας και ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐν γένει τοῦ Ἠνωμένου
Βασιλείου. Ἀνομολογιτέον οὐχ ἦττον ὅτι οὐσιώδης ὑ-
πάρχει διαφορὰ τοῦ ἐν ταῖς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεν-
τσόλερν και τῶν Ἀψβούργων ἀναπτυχθέντος ζητήματος
και τῶν ἐν τῷ Ἠνωμένῳ βασιλείῳ ἀναπτυσσομένων. Ἐν
ἐκείναις μὲν ὁ τούτων ἐργατικὸς ζῆτεῖ ἐργασίαν πρὸς πο-
ρισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν και, μὴ εὐρίσκων τοιαύτην, ἐξα-
ναγκάζεται νὰ διαδιδῶσθαι τὰ κατατρίχοντα αὐτὸν αἰσθη-
ματα διὰ τρόπου ἀπάδοντος πρὸς τὸ τέως φιλήσυχον αὐ-
τοῦ και τὸ λίαν νομισταγῆς, ἐν τούτῳ δὲ ὁ Τζὸν Βούδ,
ἔχων ἀπειρον ἐργασίαν, ζῆτεῖ τὴν αὔξησην τοῦ ἡμερο-
μισθίου συνεπείᾳ τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν γαιανθράκων,
τῆς προσκομιζούσης πολλά, τὰ κέρδη εἰς τοὺς τῶν
γαιανθρακωρυχείων κατόχους, ὥς δ' ὑπάρχει ἡ διαφορὰ
αὕτη τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ζητήματος, οὕτως ὑπάρχει και
διαφορὰ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν πρὸς πρό-
ληψιν δυσαρέστων τῇ χώρῃ συνεπειῶν. Καὶ ἀλλοθὺς οἱ ἐν

Βερολίνο ἰθύντορες, ἐπιβάλλοντες τὰς προσκοίσεις ποι-
νὰς τοῖς διαδιδωταῖς, ἐμερίμνησαν νὰ παράσχουν ἐργα-
σίαν τινὰ τοῖς λοιποῖς ὁπαδοῖς. Ἐν τῷ ἔργῳ οἱ ἐν Βιέννῃ
οὐ μόνον τὴν αὐτὴν συνέλαβον ἀπόφασιν, ἀλλὰ και χρι-
ματικῆς διένεμαν βοήθειαν εἰς τοὺς λιμώττοντας, ἐξακο-
λουθοῦσι δ' εἰ συλλέγοντες διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐρά-
νους ἀλλ' ὁ ἄγγλος πρωθυπουργὸς μικρὸν ἐσέψατο
περὶ τῆς νῦν κατατρυχούσης τὴν πατρίδα αὐτοῦ πλῆγῆς,
τῆς φερούσης οὐχὶ πολιτικὴν ἀλλὰ κοινωνικὴν χροιάν και
τῆς δεούσης ταχείας ἅμα ἐπουλώσεως και θεραπείας, ἵνα
μὴ, παρατεινομένη, εἰς γίγγισαίαν μεταβληθῇ και τὴν
νῦν ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἀποχὴν διαδεχθῇ ἡ τοῦ ἀγγλικοῦ
ἐμπορίου στασιμότης, ἡ δυνάμειν νὰ ἐπιδρῶσιν και ἐπὶ
τῆς σημερινῆς ἐπιθέσεως τῆς μεγάλης Βρετανίας ἐν τῇ
σκηνῇ τοῦ ἐμπορικοῦ τῆς Ἑυρώπης κόσμου. Καὶ ἀλλοθὺς
ὁ πρότος τῶν συμβούλων τῆς ἀνάσεως, ἀποφεύγων τὸ
δυσσερεστῆσαι τοὺς κεφαλαίουχους ἐπὶ λόγους ἐκλογι-
κοῖς, συνετέλεσεν ἄκων εἰς τὴν ἐξαψὴν τοῦ πνεύματος
τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐργασίας, ἐμπρόκτως ἀπὸ τοῦ
σαββάτου τῆς προηγουμένης ἐβδομάδος διαδιδωσάντων
τὸ αἰσθημα αὐτῶν, παρικωλύοντων δὲ και τὴν ἐκφόρτω-
σιν γαιανθράκων, προερχομένων ἐξ ἄλλων λιμένων. Τὸ
κίνημα δὲν εἶναι ἀσίμῳ, ὥς τοῦτο τεκμηριούται
πληρέστατα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἀπο-
σχόντων, οἵτινες, ἐν διαφόροις μεγαλοπόλεσιν εὐρισκό-
μενοι, συμποσοῦνται εἰς 500,000. Μόνος ὁ ἀριθμὸς ἄρκει
νὰ πείσῃ τὸν ἄγγλον πρωθυπουργὸν περὶ τῆς ἀνάγκης
τελεσφόρων μέτρων πρὸς ταχείαν ἐπανόρθωσιν τοῦ κα-
κοῦ ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ ἐν τῷ μεγάλῳ τῆς χώρας
αὐτοῦ ἐμπορίῳ και ἐκτραχυνθῇ ἡ ἐνεστώσα κατάστασις
ἄχρι τῆς διατυράξεως τῆς ἐπικρατούσης ἰσυχίας συνε-
πειᾶ τῆς σκέψεως, εἰς ἣν βεβαίως θὰ προβῶσιν οἱ τῆς ἐρ-
γασίας ἀντιπρόσωποι ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιγενησιμένην
αὐτοῖς δεινὴν πραγματικὴν κατάστασιν, ἐὰν μὴ ἱκανοποι-
θῶσιν αἱ εὐχαὶ αὐτῶν. Ὁμολογουμένως, βαδύτερον ἐξε-
ταζομένου τοῦ πράγματος, και ἡ θέσις τῶν ἀντιπροσώπων
τῆς ἐργασίας ἀποβαίνει κρίσιμος ὑπὸ δύο ἐπιόψεις: ἐὰν
μὲν ἐπιμεινῶσιν εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἔργου διαμαρτυρίαν,
τότε αἱ ἐταιρίαι και τὰ διάφορα βιομηχανικὰ καταστή-
ματα ἐξαναγκασθήσονται νὰ προμηθεύωνται τὴν ἀναγκ-
αίαν αὐτοῖς καύσιμον ὕλην ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, ὅτε ἐπέρ-
χεται κατ' ἀνάγκην μείζων ἐλάττωσις τῶν νῦν πληρονο-
μένων ἡμερομισθίων: ἐὰν δὲ τούναντίον ἐπιαναλάβωσι
τὰς ἐργασίας, τότε ταπεινωθήσονται πρὸ τῶν κεφαλαίου-
χων, οἵτινες, νικηφόροι ἀποβαίνοντες, ἰθὺ ἐπιβάλλονται

του λοιπού ως βούλονται και μάλιστα μετά την παρεχόμενην αυτού θερμίν προστάσειν παρά του πρωθυπουργού. Αλλά πάντα ταύτα ο λόγος Σαλισβουρής ήκιστα υπ' όην λαμβάνει και δύναται οίτω ημέραν τινά να θεωρηθή υπεύθυνος επί τῇ ἐνδεχομένη βλάβῃ του ἀγγλικού ἐμπορίου και τῆς ἄλλης ἐν γένει βιομηχανίας τῆς χώρας αὐτοῦ. Ἐν μὴ ἐπαληθεύσῃ ἡ ἀγγελλομένη φήμη περί ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν.

Ἀλλά και τὸ ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν οὐ μικρὴν προσεκτίασιν κατὰ τὴν λίσσαν ἐβδομάδα σοβαρότητα, συνέλειψεν, τῆς ἀπανταχοῦ ἀναπτυσσομένης δημοσιότητος περί τὴν ἐνίσχυσιν τῶν παραμεθωρίων φρουρῶν, περί τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἐν χρεῖσιν τυφεκίου διὰ τοῦ νέου ὕψους τῆς ἐπαναληπτικῆς βολῆς, περί τὴν αἰτίσιν νέων παραπληρωματικῶν και ἐκτάκτων πιστώσεων πρός ἀξίμωσιν τοῦ ὑπο τὰς σημαίας στρατοῦ ὑπὸ τὴν πρώτῃν ἔποσιν διακρίνεται ἰδίᾳ ἡ μεγάλη τοῦ Βορρᾶ δύναμις, ἥτις οὐ μόνον διαφόρους ἄλλας εἰσάγει μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν στρατόν, οὐ μόνον διὰ τῶν στρατιωτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν ἀγορεύεται νὰ καταστήσῃ τὸν ἀπειρον αὐτῆς στρατὸν ἀξιομάχον κατὰ παντὸς ἑτέρου ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ και εἰς διαοικίᾳ μετατρέπει τὰ τέως προσωρινῶν φέροντα χαρακτηριστὰ μέτρα ἐν τοῖς δυτικοῖς μεθωρίοις και καθίστησιν αὐτὰ ἰσχυρότερα και ἰκανὰ πρός ἀπώροισιν παντὸς ἐκ δυσιῶν ἐπιδρομῆς. Ταύτοχρόνος και τὰ κατὰ μήκος τῶν μεθωρίων τούτων τελεσθισύμενα μεγάλα στρατιωτικὰ γυμνάσια κέκτανται οὐ μικρὴν σημασίαν, ἅτε συντείνοντά εἰς τὸ ἐξοικειῶσαι τοὺς μαχητὰς πρός τὴν φύσιν τῆς παραμεθορίου γῆς και τὰς ἀνομιμίας τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τὴν ἔποσιν δὲ τῆς αἰτήσεως νέων ἐκτάκτων δαπανῶν κατατακτῶν πρώτον τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν και εἶτα τὴν θαλασσοκράτειραν Ἀγγλίαν, ἀμφοτέρως σπειδουσᾶς εἰς τὴν λήσιν σπουδαίων πολεμικῶν μέτρων και εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀμυντικοῦ αὐτῶν ἀστήματος. Τὴν ἔσιν και τὴν πυρετώδη ἐργασίαν τῶν ἐν Βερολίνῳ στρατιωτικῶν κύκλων ὑπαγορεύει ἡ ἐν τῇ ὁμόρῳ αὐτοκρατορία διεξαγομένη ἐργασία περί τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐν τοῖς μεθωρίοις ὀχυρωματικῶν ἔργων, και ὁ αὐτοκράτωρ Ρουλιέλιμος, πληρῆστα ἀσπασόμενος τὰς θεωρίας τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ συμβούλων, συνεργάζεται αὐτοῖς ἐν τῇ ἐκπονήσει τῶν εἰς τὸ κοινοβούλιον ὑποβληθισομένων νομοσχεδιῶν περί αὐξήσεως τοῦ ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τὰς σημαίας στρατοῦ παρά τὴν πανταχόθεν ἀκουσμένην κατακραυγὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις, ἅς συνεπάγεται ἡ πραγματόσις τοῦ τοιοῦτου νομοσχεδίου. Ἀλλὰ μείζονα καταβάλλουσι περί τὰ στρατιωτικὰ μέρησαν οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ὅπου πολλὰ γίνεται πᾶταχος περί τῶν ἐσχάτως δημοσιευθέντων ἀρθρῶν σπουδαίου ἀγγλοῦ ναυτικοῦ, πειρωμένου νὰ καταδείξῃ ἐν αὐτοῖς ὅτι ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἐλαττοῦται κατὰ πολὺ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις, τὴν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σκαφῶν, τοῦ τύπου αὐτῶν, τοῦ ἐξοπλισμοῦ, τῆς ταχύτητος. Ὡσαύτως πολλὰ γίνεται λόγος και περί τοῦ δημοσιευθέντος ἐσχάτως ὑπομνήματος τοῦ πρώτου λόρδου τοῦ ναυαρχείου Γεωργίου Ἀμιλτον, ἐν τῷ ὁποίῳ οὐ μόνον ἐκτίθεται ἡ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1891 κατάστασις τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, οὐ μόνον παρέχεται ἀκριβῆς εἰκὼν τῶν ἀπὸ τοῦ 1886 ἐπιτελεσθεισῶν προόδων τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, τότε μὲν ἀριθμοῦντός 111 πλοῖα, ἐξοπλισμένα διὰ 532 πλεσβῶλων και ἔχοντος πλήρωμα 61, 400 ἀξιωματικῶν ἄμα και ναυτῶν μετ' ἐφεδρείας 18,300 ἀνδρῶν, ἅδη δὲ ἀριθμοῦντος 131 πλοῖα μετὰ 1868 πλεσβῶλων και ἔχοντος πλήρωμα 74,100 ἀνδρῶν μετὰ 23,500

ἐφεδρῶν, ἀλλὰ και ὑποδεικνύεται ἡ ἀνάγκη νέων μεταρρυθμίσεων και βελτιώσεων. Κατὰ τὸ πνεῦμα και τὸ γόργισμα τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Γεωργίου Ἀμιλτον σπουδαία και σύντομος ἀπαιτεῖται ἐργασία πρός τελειοποίησιν τοῦ ναυτικοῦ τῆς μεγάλης Βρετανίας και οὐδεμίαν ἐπιμένον ποιούσιν ὑπερβολὴν οἱ διατεινόμενοι ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο ἔσται ἡ ἀφεικτικὴ νέον προγράμματος, ἐπιβάλλοντος 200 ἑκατ. φρ. τοῦλάχιστον συμπληρωματικῶν δαπάνων. Καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὁμοῦ δυνάμεισιν οὐχὶ ὀλιγοτέρα καταβάλλεται προσπάθεια πρός εἰσαγογὴν διαφόρων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν στρατόν ἢ τὸν ἐξοπλισμὸν αὐτοῦ και ἐν γένει παρατηρεῖται συναυλία οὕτως εἰπεῖν σπουδαίων ἐν τῇ ἐκτελέσει διαφόρων στρατιωτικῶν ἐργασιῶν, ἐπιτενοουσῶν τοὺς ὑψισταμένους ἡδη φόβους περί διαταράξεως τοῦ μετὰ τοσοῦτου μόνου διεξαγομένου ἔργου πρός περιφρούρησιν τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ εἰρήνης.

ὑπὸ τὴν ἔποσιν δὲ τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων ἡ Ἰταλία μεριμνᾷ περί βελτιώσεως τῶν οικονομικῶν αὐτῆς, ἀπερ βαίνουσι κατὰ κρημνοῦ μεθ' ὅλων τὴν πρός τὰς συμμάχους δυνάμεις ἐν τῷ ἐμπορικῷ ζήτηματι, προσχώρησιν ἀφ' ἧς μεγάλη παραδοκίαι πλεονεκτήματα και ἐλατίζει εὐρείαν ἀντικατάστασιν τῶν ὀφειλιῶν, ἅς τὸ Ἰταλικὸν βασιλεῖον, προσποριζόμενον ἄλλοτε ἐκ τῶν μετὰ τῆς Γαλλίας ἐμπορικῶν σχέσεων, ἀπώλεσεν ἀπὸ τετραετίας συνέπειν τῶν ὑπερόγκων ἀξιώσεων τῶν συμβούλων αὐτοῦ. Παρὰ τὴν καταβαλλομένην προσπάθειαν ὅπως συγκρατηθῆσθῇ ἡ οἰκτῆρὰ τῶν τῆς Ἰταλίας οικονομικῶν κατὰστασις και ὅπως παρασταθῇ ὡς ἀσίμωτον τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐξοχοῖ οικονομολόγοι, ὡς ὁ Ἐλένας και ὁ Πρινέτις, ἀπέδειξαν ὅτι οἱ τῆς κυβερνήσεως ὑπολογισμοὶ λίαν ἐσφαλμένοι τυγχάνουσιν και ὅτι τὸ ἔλλειμμα εἶναι μεγαλείτερον τοῦ ἀναγραφόμενου ἀξιοσημειώτως εἶναι ἡ ἐν τελευταία συνεδρία τῆς βουλῆς δόλωσις τοῦ δεινοῦ ὡσαύτως οικονομολόγου Σόννινο, οὐ οἱ λόγοι τοσοῦτο μείζον ἔχουσι κύρος, ὅσο ὁ βουλευτῆς αὐτός, εἰς οὐδὲν ὑπαγόμενος κόμμα, ἀγεται ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ τῆς πατρίδος συμφέροντος ἀπλῶς και οὐδεμίαν ἔχει ὀπισθοβουλίαν ἐν ταῖς κρίσεισιν και θεωρίαις αὐτοῦ περί τῶν τῆς ἰδίας χώρας οικονομικῶν. Κατὰ τὸν φιλοπατρίδα τοῦτον τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς μετὰ λειψίσεως χρεῖσεως συμποσούται οὐχὶ εἰς 19 ἢ 20,000,000 ἀλλ' εἰς 27,000,000, τὸ δὲ τῆς χρεῖσεως 1892—1893 θὰ ὑπερβῆ τὰ 65,000,000. Πρὸ τῶν ἀριθμῶν τούτων μεγάλως δειλιᾷ ὁ μαρκήσιος Ρουδίνης και λίαν ἀχθεταί ἐπὶ τῷ ὅτι, τὴν πολιτικὴν τοῦ προκατόχου τραπεῖς, εἰς δεινὴν περιάγεται θέσιν και βλέπει τὸ ὑπουργεῖον κλονούμενον ἐν τῇ θέσει τοῦ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν συναδέλφου.

Ἐν Γερμανίᾳ τὸ σχολικὸν νομοσχεδιὸν ἀπέβαλε τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ συνέπειν τῆς πολιτείας τῆς κυβερνήσεως, καλὸν κρινάσης νὰ παρασιώπησῃ πρός στιγμὴν τὸ ζήτημα, ἅτε παρέχον φόβους μείζονος και δεινοτέρως ἐκτραχύνσεως και ν' ἀγάγῃ εἰς μέσον τῶν οὐλλήμων κεφαλαίων. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔπλ' εἰκοσιπενταετίαν ὀλόκληρον ἐτάραττε τοὺς ἐν Βερολίνῳ κύκλους και ἡδη ὁ αὐτοκράτωρ Ρουλιέλιμος καλὸν ἠγίσαστο νὰ θέσῃ τέρμα εἰς αὐτὸ διὰ τῆς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἀποδόσεως 42 ἑκατ. μάρκων. Ἡ ἀπόδοσις ἐγένετο διὰ πράξεων ἐπισήμων, καιζομένων ὁμοῦ ὑπὸ τοῦ Βερολινεῖου τύπου, τοῦ ἐκφράζοντος δυσπιστίαν πρός τὰς ἐπαγγελίας τοῦ δουκὸς τῆς Κομβεργλάνδης και ὑποσχέσεις αὐτοῦ περί πλήρους ἀφοσιώσεως εἰς τὴν γερμανικὴν πατρίδα.

ἸΜΠΡΑΧΗΜ-ΜΠΕΝ-ΜΕΧΛΗ Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΑΡΑΨ ΔΟΙΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ Σ. ΜΠΛΟΝΤΕΛ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀρθρον).

Ἐπὶ τοῦ μετὰ ταῦτα ἱεραγῶνος ὁ υἱὸς τοῦ Μεχλῆ δὲν νουνοῦθη μεγάλως, πολλὰι περιστάσεις δὲ δεινύουσι πόσον ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπέθη πρόσκαιρος, ἀρχομένης τῆς βασιλείας τοῦ Μου'ταδέμ. «Ὁ χαλιφῆς ἠθέλησεν ἡμέραν τινά ν' ἀκούσῃ ἀδουσῶν τῶν δούλων ἀουδῶν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει μόνον περί τῆς ἀραμαζιλλοῦ τέχνης αὐτῶν ἐγένετο λόγος. Ἡ πρόσκλησις αὐτῇ ἐπέβαλε τὴν Ἰμπραχίμ εἰς ἀραμαζίαν» αἱ δολῆτες και οἱ ὑπενδύται τῶν μαθητρῶν αὐτοῦ ἦσαν ποικίλοι ἐν: τῶν ἐπιτυχῶν» προσελθοῦσα δὲ αἱ νεάνιδες, οἰκτρᾶν ἐντύπωσην προῦξένυσαν παραβαλλόμενα πρός τὰς γυναικῆς τοῦ Μου'ταδέμ, κεκαλημέναις ὑπὸ μετᾶξῆς και πολυτέλειαν κόμων. Ἐτυχῶς ἡ ὑπεροχὴ τῆς τεχνικῆς αὐτῶν ἄξιας ἔφραξεν εἰς λήσιν τὴν ἐλεεινότητα τῆς περιβολῆς αὐτῶν, αἱ ἐπισημῆσι δὲ τοῦ χαλιφῆ, συνοδευόμεναι ὑπὸ ὄρου ἐκπονητικῆς ἀποστολῆς (70,000 φρ.), ἡν μὴ ἐπαραμύθησαν τὴν τετραμένην φιλοτιμίαν τοῦ ἱεραγῶνου, ἐπέτρεψαν ὁμοῦ τῷ ἀρχιμουσικῷ ν' ἀνακαινίσθῃ ὁλοῦς τῆς στολῆς τῆς ὀρχήστρας αὐτοῦ.

Ὁ ποιητὴς, ὁ τῆ θελγυτῆρα μόνον τῆς μέθης και τῆς ἀουσιμίας τοῦ ἔρωτος ἱμνῶσας, προστίθεται ὁ κ. Μπαρμπιέ Μενίναρ, εἶπε τόνους ἀνδροκότερους και ἰδυνίδη ν' ἀναξωγονίσμῳ τὸ ὄρατος τῶν ὀμοθυμῶν αὐτοῦ, ὅτε ὁ ἔλληνας αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος, κύριος ἡδη τῆς Συρίας, ἀπέβαιναν ἀπειλατικότερος (222—223 ἐγίρας, 836—837 μ. Χ.). «Ὁ Ἰμπραχίμ, ἄγον τότε τὸ ἐξικιστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας, μόνον οὐδὲ τῶν ἀμύμων αὐτοῦ ἰδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν παραδουλομένην ἐκστρατείαν» ἀλλ' ὡς εἶπε τοῦτο ὁ λυκεδαμόνιος ποιητῆς, ὅσο εἶσι τὰ ἴσιστα, ὁ χειρισμὸς τῆς σπᾶνης και ὁ καιρὸς χειρισμῶς τῆς μέθης, ὁ Τυρταίος τῆς Βαγδάτης ἰδυνίδη ν' ἠλοσπᾶν ἐν: τῆς λύρας αὐτοῦ ἴκους, ὅστινες ἀντιῆσαν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν μουσουλμάνων στρατιωτῶν... Ἐνωστὴ ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκστρατείας τοῦ 223, ἀπολιξίδα εἰς τὴν ἄλωσιν και τὴν πλήρη καταστροφὴν τοῦ Ἀραβίου. Ὁ ποιητῆς, οὐ ὁ βίος ἄγγιξε τὸ τέρμα αὐτοῦ, ἰδυνίδη νὰ συγχαρῆ αὐτῷ ὅτι δὲν ἐγένετο ἀμέτοχος τοῦ θριάμβου τούτου. Τὸ κύκνον αὐτοῦ ἦμα ἀπέθανε ναισιτήριος παιδῶν.

Δύο ἱστοριογράφοι, ὁ Ἰμπν-Ἐλ-Ἀτῆρ και ὁ Ἰμπν-Κοταίμπάχ, γνωρίζουσιν ἡμῖν τὴν χρονολογίαν τοῦ θανάτου τοῦ Ἰμπραχίμ: «Κατὰ τὸν μῆνα Ραμαζᾶν τοῦ ἔτους τούτου (224 ἐγίρας, αἴ. γ. 839) Ἰμπραχίμ ὁ υἱὸς τοῦ Μεχλῆ ἀπέθανεν ἐν Σαμάρρῃ. Ὁ χαλιφῆς Μου'ταδέμ ἀπαγγεῖλεν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ τὰς τελευταίας εὐχὰς. Κατὰ τὸν Ἰμπν-Χαλιάν ἦγε τὸ ἐξικιστὸν δευτερον παρτίου ἔτος τῆς ἡλικίας».

Γ.

Μέχρι τοῦδε εἶδομεν ἐν ὀλίγοις τὸν ἄνθρωπον ἐξετάσωμεν νῦν τὸν καλλιτέχνην.

Ὁ Ἰμπραχίμ, ὡς εἰδείχθη ἐν τοῖς προηγούμενοις, εἶχε κληρονομήσει τὸ τοῦ πατρὸς πρὸς τὴν μουσικὴν πάθος. πρὸς τούτοις, τῆς ἐμφύτου ὀρυμῆς, τῆς ὀθοῦσης αὐτὸν πρὸς τὸ ἦμα, ἐνωσις ἀναπτυσσᾶσι τὴν συμπαιτικὴν και ἡχηρὰν φωνὴν αὐτοῦ, οὕτως μετεχειρίζετο αὐτὴν, ὅσπως εὐκαιρία ἐφίστατο. Παρῶδειγμα τούτου δύναται νὰ παρασχη ἡμῖν χάρων ἱστοριδιον, ὑπὸ τοῦ Ἰσφαχανῆ ἐν τῇ Βιβλίῳ τῶν ἱουμῶν ἀποθουσαρισθῶν και ὑπὸ τοῦ Μοσοῦλν ἀναφερόμενον ἐν τῷ ΡΙΠ' κεφαλαίῳ τῶν Χουρῶδων λειμῶνων αὐτοῦ: «Κατὰ τὴν ὄρατα ἐπὶ τῆς νεότητος αὐτοῦ, συνοδεῖον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ρεδίτ κατὰ τινὰ τῶν εἰς προσκύνωσιν τῶν ἁγίων τόπων ἐκδρομῶν αὐτοῦ, ἡμέραν τινά

δὲ, καὶ ἡν ἐξηρεῖνε τὴν περιχορὸν τῆς Μεδίνας, ἀπεμακρύνθη τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ και ἔστη παρὰ φέρας, ἐνθα δούλην ἵν-τλεῖ ἔδωρ. Ἐδίδει και παρεκίλεσεν αὐτὴν νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ πῆ ἀπὸ τοῦ ἀντλήματος αὐτῆς: ἀλλ' αὐτὴ ἀπεικόνετο αὐτῷ ἀποτόμως: «Ἄ, τῇ ἀληθείᾳ μου περισσεύει καιρός, διὰ νὰ φροντίσω περί σου' ὀφείλω πρότερον νὰ κερδίσω τὴν χρομίαν, ἕτινα ὁ κύριός μου προαφαιρῆ ἐκ τῶν ἡμερομυθίων μου». Ὁ Ἰμπραχίμ ἐπαλῆσεν, οὐδὲν ἀποκρίθεις πρὸς τὴν θρασυτητα αὐτῆν, και ἤρξατο ἴδων τὴν ἐπιόμενον ἵσσην, τὸν θυμὸν ἰσχυρῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιπίου αὐτοῦ διὰ τῆς λαβῆς τῆς μᾶστιγος:

«Ἡ καρδία μου. θέλει νὰ λησμονήσῃ τὴν Ἀσμί, ζῆτει νὰ παρηγορηθῆ, ἀλλ' οὐδὲμὸς εὐρίσκει παρηγορίαν.

«Ἄν ἀποθᾶνῃ, καταθέσεται τὸ σῶμά μου ἐν τῷ δροσερῷ λειμῶνι τῆς Βορῆ, ἐπιχέσεται δ' ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὕδωρ τοῦ φρέατος» τῆς Ὀρβᾶς.

«Τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ χλιαρὸν μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα, δροσερὸν δὲ κατὰ τὸ θερος, τὸ φῶς τοῦτο, ὀπερ λάμπει εἰς τὰ ζαφε-ρὰ βᾶθι τοῦ φρέατος».

Ἡ δούλη ὡς μαγνητισθεῖσα λέγει αὐτῷ: «Γνωρίζεις τὸ φρέαρ» τῆς Ὀρβᾶς; — Ὄχι. — Εἶνε αὐτὸ, πρὸ τοῦ ὁποῦ ἐστῆς. Εἶτα δὲ προσφέρει αὐτῷ τὴν λάγνην αὐτῆς και παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ἴσῃ ἄπαξ ἐπὶ. Ὁ Ἰμπραχίμ πρᾶττει αὐτὸν προθύμως. Ἡ κόρη τῆς ἐρήμου δὲν κορύννεται ἀκούουσα αὐτοῦ βαδίζει παρὰ τὸν ἵππον αὐτοῦ, φέρουσα ἐν' ὄμῳ τὴν λάγνην, οὕτω δὲ διηρησμένοι ἀφηνεύονται εἰς τὴν θέσιν, ἐθα παρεβενεν ἡ ἀκολουθία τοῦ ἱεραγῶνου. Ἡ νεανὶς, ἐκπαισθεῖσα πρὸς τὴν θέαν τῶν ἱππέων τούτων και τῶν ὑπὸ τῆς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου λαμπροκοπιόντων ὀπλων αὐτῶν, θέλει νὰ φύγῃ, ἀλλ' ὁ Ἰμπραχίμ καθισχυρᾶται αὐτὴν και κρατεῖ παρ' αὐτῆς. Τῇ ἐπιπύριον εὐαγείαν τὸ ἐπιπέδιον τοῦτο τῷ Ρεδίτ, καταγοντευθεῖς δὲ ὁ χαλιφῆς, διατίθει τὴν ἐξαγοράσιν τῆς δούλης, ἀπελευθεροῦ αὐτὴν και προσφέρει αὐτῇ χρυματικὸν ποσόν.

Σπουδαῖοι κριτικὸι διημφισθῆτων, εἶνε ἀληθές, τῷ Ἰμπραχίμ τὴν γνώσιν τῆς μελοποιίας και τὴν ἄξιαν τῶν ἡχηρῶν ἔργων, ἀλλὰ και οἱ δορυῦτεροι ἐπικριταὶ αὐτοῦ ἀναγκασθῶσιν ν' ἀνυπονοήσωσι τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ ὡς ἰσίου. «Ἡ φύσις εἶχε προεῖπει αὐτὸν διὰ λαμπρῆς φωνῆς, ἡ μελέτη δὲ και ἡ καλλιθεσθία συνεπλήρωσαν τὴν κοίτην. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ, ἐκτάκτου οὔσα σθεσθία συνεπλήρωσαν τὴν ἀρετῆς, θύναμιν και γλυκύτητα, θεασθηριότητα και εὐκαιμίαν. Ἡ εὐστροφία, ἐν ἐπέτρεπεν αὐτῷ ν' ἀναπτέσθῃ και ἡν οὐδαμῶς ὀκνεῖ νὰ ἐξαίρῃ ὁ Ἰσφαχανῆ, ἐπιτερεῖται πάντοτε νὰ ὑπολάβωμεν αὐτὴν ὡς ἐξωκομένην μικρὸν ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μιστρῶν» τοῦτον ἔνεκα ἀναγράφωμεν τᾶδε ἐν πᾶσιν ἐπιφυλάξει. Ἰσᾶκ ὁ υἱὸς τοῦ Ὀμάδ, δεξίως τῆς κηδύρας χειριστῆς, ἦν ὁ συνίτης αὐτοῦ συνοδός. Ἡμέραν τινά, καὶ ἡν ἴδων ἴχον τινὰ πρὸς κηδύραν, ὁ Ἰμπραχίμ ἐστοιχιμᾶσθῆν ὅτι ἰδύνατο νὰ ἴσῃ αὐτὸν ἐπὶ τριῶν διαφόρων τῶνων: πρᾶγμα δὲ ἴδεν αὐτὸν πρῶτον ἐπὶ τῆς διαπασῶν τοῦ ὄργανου, εἶτα ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου ὀκταχρόνου, εἶπειτα ἐπὶ τῆς χορδῆς μὴ και τέλος ἐπὶ τοῦ κατωτέρου ὀκταχρόνου. «Οὐδεὶς ἐν τῷ

1) Agani, τ. XIV, σ. 109.
2) Μετᾶφρασις Σλαβο, τ. I, σ. 49.
3) Μετᾶφρασις Μπαρμπιέ Μενίναρ, τ. I-V, 1861—1865.

1) Ὁπερ ἐπιτερεῖται ἡμῖν νὰ εἴπωμεν, σημειοῦται δὲ κ. Μπλοντέλ, ὅτι εἶχε τῆσκαρ κλίμακα. Ὁ αἰσθητὸς γάλλος ἀοιδὸς Μπαρτέν, ὃ ἡ φύσις εἶχε δώσει πᾶσας τὰς φωνὰς, ἦται τὴν τοῦ ἔργου, τὴν τοῦ βαρυτόνου και τὴν τοῦ βαθυτόνου. παρ' ἧς τὸ ἀπὸ φωνόμενον, ὃ κ. Μπλοντέλ δὲ ἀγεται τὴν ἐκπομένην περί τούτου μαρτυρίαν συγγραφέου ἐπιλήμων, τοῦ Λεμπρῶν Δεζαρμέτ (Le Brun de Desarnettes): «Δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ποῖα ἦν ἡ ἔντασις τῆς φωνῆς τοῦ Μαρτέν νομίζω ὅτι οὐδέποτε ἐξηκριθεῖσα τὸ σημείον, ὅθεν ἤρξατο και ἐν ἡ ἔλγε. Τὸ βίβλιον εἶνε ὅτι μετᾶβαινε ἀπὸ τῶν χαμηλοτάτων φωνογῶνιμων εἰς τὰ ὑψηλότερα μετὰ ταχύτητος και εὐρείας ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῶν πλημμελῶν τοῦ ὄργανου, μέχρι καταχρήσεως σφῆδῶν προβαίνων. Ἦτο δόξανον νὰ διακρίνῃ τις ἐν ποίῳ σημείῳ μετᾶβαιεν ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς σθηθικῆς εἰς τὴν κεραλικὴν, οἷσα ἐκ περιτροπῆς ἔδειξεν ὡς πλάγιάλιου και ἔδειξεν ὡς αὐλοῦ. Ἄλλως τε αὐτῇ ἦν ἡ τέχνη τῆς ἐποχῆς». Ἡ μαρτυρία αὕτη συνέχει πρὸς τὴν τοῦ Φερῆ (Felix) ἧς, καλῶν περί τοῦ Ἰουάννου Βλασίου Μαρτέν ἐν τῇ Παγχοσμοβιογραφίᾳ τῶν μουσικῶν, λέγει: «Ἡ φωνὴ αὐτοῦ εἶχε λάβει τὸν χαρακτῆρα ὀραίου βαρυτόνου, ὃς ἐν ὑψηλῆς χορδαῖς ἔφραξε τὰ ἔρια τῶν ἱσχυροτάτων ὑψηλῶν, ὃ ὅπως δὲ ἐν ταῖς βαρεῖαις φωναῖς εἶχε τὴν ἡγρότητα βαθυτόνου. Ἡ κυριωτάτη ἄξια τοῦ Μαρτέν συνίστατο ἐν τῇ

φρόδος. Τὸν εἶδον ὅπισθεν τοῦ καθέδωτον καὶ μόλις ἔβρασε τὴν σφαῖν τῆς εὐτυχίας, ἢ σφαῖν παρὰ τὴν Μετ' ὄλιγον ἐνυμφεῖσθαι μετ' ἀνδρός, τὸν ὅποιον δὲν ἐγνώριζεν, ὅστις δὲν τῆ εἶπεν ἕνα θερῶν λίγον, καὶ τὸν ὅποιον κατόπιν εὗρετε σχεδὸν τρέμουσα. Σχεδὸν τρέμουσα, διότι ἔτε ἐπιφαινετο ἡ ἀσθηρὴ μαρφή τῶν γονέων ἐκείνου, τοῦ πενθεροῦ ἰδίως, πᾶσα συζυγικὴ θαρραλία ἦτο ἀδύνατος. Δὲν παρήλθον εἰμὶ τινες μῆνες καὶ ὁ σάξιος ἀπὸ τῆς πάλιν εἰς Ἰταλίαν. Ὁ πρῶτος τριημέρος καρπὸς τῆς συζυγικῆς τῆς ἀγάπης ἐγεννήθη ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ πατρὸς, καὶ ὅτε ἡ πατὴρ ἐπανήλθεν εἰς τὸ χωρίον τὸ τέκνον ἦν πενταετής. Μικρὸς τοῦλάχιστον ἢ δέσμοιρος γυνὴ εἶχε τὴν ἀπόλαυσιν νῆ μαθάνη εἰδίσεις τοῦ συζύγου ἀπ' εὐθείας; Ὁσάκις ἤρχετο ἐπιστολῆ, καὶ πολλὰς παρήρχοντο καὶ δύο μῆνες, ἔπρεπε νῆ τὴν ἀποφραγῆν ὁ πενθερός, νῆ τὴν ἀναγινώσκαι δι' ἐπιφαινετῆ φωνῆ ὅπως ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὁματίου ἀκούῃ ἢ τάλαινα δι' τῆς ἀνοικτῆς θύρας τοῦ συζύγου αὐτῆς τὰ νέα.

Ἡ ἀπομνημονεύματα αὐτῆς θέσις τοῦ θρακίου φίλων ἦτο, ὡς φαίνεται, καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ συνήθως. Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπισκεψάμενος τὴν νέαν ἑλληνικὴν ταύτην ἐπαρχίαν, δὲν ἦτο δυνατόν νῆ καταλάβω, ἐλλείπει ξενοδοχείαν, εἰμὶ εἰς φιλοξένοις οἰκίας πλουσίον Θεσσαλῶν. Ἐνοεῖτε ὅτι τοῦτο οὔτε κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος, οὔτε κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ ληγοντος αἰῶνος ἐγένετο, ἀλλὰ μόνον πρὸ ἑκατῶν ἐτῶν. Καὶ ἐν τούτοις ἡ οικοδόμησις δὲν ἐκείνη μετ' ἡμῶν εἰς τὴν τρέπεζαν, καταγενομένη ἐκ τῶν ἐποικιστῶν τὴν παρασκευῆν, ἢ δε μεγαλειότητα κέρη τοῦ οἴκου μῆς ἐκείνη τὸν οἶνον ὄρθια, καὶ ἵναπτε τὸ σιγάρον μας. Μείζονα ἄρα ἡσθάνθη ἐκπλήξην, ὅτε τὴν αὐτὴν ἐπιφαινετὴν ἴσχυρα ἢ θύρα τοῦ κοιτοῦ μου. Ἦτο ἡ οικοδομησὶς, ἣτις ἔφερε λείωνας καὶ λείωνας ὅπως μου χύθη νῆ νυφίδι. Ἐνοεῖτε ὅτι δὲν ἐδέχθη τὴν φιλοφροσύνην, ἀλλὰ ὡς βεβαίως ὅτι ἡ αἰδύμων καὶ καλῆ κέρη τὸ ἐξέλασεν ὡς προσδολίαν, ὁ δὲ πατὴρ μου ἐξέφρασε παρήσινα.

Τὸ ἐπεισόδιον οὐχ ἦπτον τοῦτο καταδεικνύει ὅπως ὅσον εἶνε προσφιλῆς ἢ ἰδία τῆς φιλοξενίας παρὰ τῆ λαῶ τῆς ἑλληνικῆς. Ὁ ἄκρος δεδαμῆς πρὸς τοὺς γυνύτοιμας, ἢ οὐσφίγγεις τῶν ἀδελφικῶν ὁματίων, ἢ πλήρης ἐνότητις τῆς οικογενείας ἦτο ἀδύνατον νῆ μὴ ἀναπτύξῃ ἰδίως καὶ αἰσθημάτων τριημέρου καὶ ἐνάμετα. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πατέρα ἀπετέλει τοῦ οικογενειακοῦ τὸ συνήθως αἰσθημα, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτῆ ἐνεπλοκήρει εἰς τῆς παραδόσεις τῆς οικογενείας. Ὅταν κρουσθῆ ἡ θύρα πρῆται νῆ ἀνοίξῃ, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἐπιφαινετῶν ἰσχυρὸν κατὰ τῆς βροχίης κα τῶν χιόνων ἦνε ὁ μισθὸς τοῦ οἴκου ἐχθρός. Ὑπὸ τούτοις ἐντυπώσις διαπλαττωμένη τοῦ οἴκου, ἐν ἐκλείψει ὁ πατὴρ, ἀναλαμδάνει τὴν διεσπυρῶν ἢ μίτηρ, πᾶσας δὲ τῆς ἰσχυρῆς καὶ ἰδικῆς ὑποχρεώσεις ὁ μεγαλύτερος υἱός. Ὁ υἱὸς οὗτος ἐπιστάται εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγγέλων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὁματίων ἀδελφῶν του. Οὐδέποτε διανοεῖται νῆ πλάσῃ αὐτῶν οικογένεια πρὶν ὑπανδρεῖσθαι ἐκείνας ἐν ὀλίγῃ ἀφίσταται περιουσία, αὐτῆ ἀνίκει ὡς πρὸς εἰς τῆς ἀδελφῶν, ἐν δὲ οὐδεμία ἡπαρχία, τότε ὁ νέος πρῶτος τοῦ οἴκου, χρεούται ἵνα ἐπιτύχῃ καλοῦς ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν γάμους. Ἐνοεῖται ὅπως ὅσον ἢ ἀλλοιούχια αὐτῆ τῶν αἰσθημάτων καλοῦς ἀνεωτέρους, εὐκρινεστερούς τοὺς οικογενειακοὺς δεσμούς. Ἐνοεῖται μετὰ πόσης σπογγίης ἀποδέλπει ἢ μίτηρ, μετὰ πόσης τυφλῆς λατρείας, αὐ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ πρὸς τὸν φιλότιμον αὐτὸν νέον, ὅστις οὗτος ὄρων ἐν τῷ οἴκῳ οὐδεμίαν νομίζει ὅτι τελεῖ ἑδελουσίαν, ἀλλ' ἡπαρχία καθήκον ἱερὸν πρὸς τοὺς ἐκλιπόντας γονεῖς, ὅστινες ἐξ οὐρανοῦ ἐπιφαινετῶν καὶ εὐλογίῃ τὰ ἔργα του. Εἶνε πρῶτον βίον ὅτι αὐτῆ αὐτῆ καὶ τὰ αἰσθημάτων δὲν περικλείονται ἐντός τοῦ ἐγωιστικοῦ κύκλου τῆς οἰκίας, ἀλλὰ μορφοῦσιν ἀναλόγως καὶ τὴν ὄλων κοινωνίαν, ὑπερπιδῶντα καὶ ταύτης τὰ στενὰ θύρα πρὸς γενικωτέραν ἀκόμην διαδόσιν.

Μὴ ὑπολόγητε ὅτι ἀνελάσθη πρὸ ἡμῶν βίον χιμαρικόν, μὴ ὑψιστάμενον ἐν τῇ πραγματικότητι, μὴ νομίζετε ὅτι ὁ σκοπὸς μου ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξιδανικεύσιν τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος. Τοιαῦται ἀκριβῶς ἴδαν αὐ οικογένεια ἡμῶν πάντων πρὸ μῆς μόλις ἐξηκονταετίας, τὰ ἀγὰ ταῦτα ἴθι διατρεῖ κατ' εὐτυχίαν ἀκόμῃ ὁ καίτοις τοῦ χωρίου καὶ τῆς κομποδέως, ἔχρη δὲ τούτων εἰσέτι παραμένουσι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς πρωταεσίαις, παρὰ ταῖς παλαιαῖς ἀρχοντικαῖς οικογενείαις. Ὁ βίος οὗτος ὁ ἀκίκοος

καὶ τριημέρος ἔχει καὶ τὴν ἐκπλήξον ἀγρίων ἄρμων καὶ ἐνδοτικῶν ὑπέρχοντι καὶ παραδόσεις ἐρωτικῶν ἀκόμην ἡπαρχίας ἐν ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις, παραδόσεις αἰτινες καὶ αὐταὶ ἐπιφαινετῶν ἐκ τοῦ αἰσθημάτων τῆς σπογγίης, ἀλλὰ σκοπὸν ἔχουσι τὴν ἀναμνησὴν τοῦ χιμαρῶντος αἰματος. Ὁ Μανιάτης, ὁ ὄρεδῆς καὶ ἱπποτικὸς τῆς Μεσσηνίας κίκοος, ὅπταν φωνεῖται ὁ πατὴρ, τὸ τέκνον ἢ ὁ ἀδελφός, ὁμνυεὶ φοβερὸν ὄρον νῆ μὴ ἀφίσθῃ ἀνεπίδικτον τὴν μνῆμην τοῦ θινόντος περιφιλῆται πένθημον ὄλος ἡματιμόν, παθεῖ ξυρίζον τὸ γένειον ἐσσοῖ ἀντιμετωπίζη τὸν φονέα καὶ τὸν φονεῦσα. Ἄλλ' ὁ Μανιάτης δὲν ἀπαυδᾷ προσδοκῶν ὁ ἀντίπαλος στένει ἐν τῇ φυλακῇ ἢ ἐφυγαδεύθη παρὰ τῶν οἰκείων του. Ἀτῶς ἀναμένει ἐπὶ ἡ, 10 πολλὰκις ἔτη, ἀλλ' ἀναμένει νῆ μετρηθῆ πρὸς ἐκεῖνον ὡς ἀνηρ πρὸς ἄνδρα ἰσοδύναμον, οὐχὶ ὡς δολοφόνος ἐνεδρεῖον τὸ ὄμμα του. Τὸν συναντᾷ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ χωρίου: εἶν ἐκεῖνος δὲν τὸν ἴδῃ, τὸν καλεῖ μακροδὲν νῆ προσαισθῆ διότι ὅτι τὸν φονεῦσα τότε μόνον, κεκοί κατ' ἐπάνω του τὸ τυφῆσιον ἢ τὴν πιστόταν, τότε μόνον συναπτόμενος ἐν λυσσῶδει μετ' ἐκείνου πάλιν, εἰσάγει τὴν φοβεράν μάχαιραν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἐχθροῦ του.

(Ἀκολουθεῖ).

ΗΡΟΔΟΤΟΣ Ο ΠΑΤΗΡ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΣΤ'.

Περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ Ἡροδότου. 1

(Συνέχεια τῆς προηγούμενης ἀριθμῶν).

Ἡ νεότης τοῦ ἱστορικοῦ ἀμυπτεται κατ' ὅς τις χρόνος τὸν Περσικὸν βασιλεῖον εἶχεν ἀναρχίᾳ εἰς τὸ ἥμιστον τῆς δύναμειος καὶ ἰσχυρῆς αὐτοῦ διημεῖον καὶ συμπίπτει τὰ διαφόρα ἀνόμοια, ἐξ ὧν συνίσταται, μέρη εἰς ἐν ὄλων ἀδιδάκτατον ἐπιδερνῶντα δὲ ἐξ ἑνὸς κέντρου καὶ ὑπὸ μῆς βουλήσεως ἐν τραχείᾳ πραγματικῶν διατάξει, ἣτις ἴσχυεν ἐξ ἴσου καὶ ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους ἐπαρχίαις αὐτοῦ. Ὁ χιμαρῶν καὶ ἐπέκεινα ἱστορικῆς βίος καὶ ἀνιπτῆς πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ λαῶν, εἶφαινετο ἴθι ἀποτερματισθεῖς ἐντός τοῦ κράτους τούτου, ὅπερ περιέλαβε καὶ συνεχρῶνεσε τὰ πάντα εἰς ἐν ὄλων συνάφει. Ἡ δὲ παντοδυναμία τοῦ μεγάλου Βασιλέως ἐξτείνετο ἀναγνατωνίστως ἀπὸ τῆς Θράκης μέχρι τῶν ὄρων τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αἰθιοπίας. Ἐνθ' ὁ δὲ ἐνός ἐγείρεται ἐνιπτός ὁ Ἀδιατικός οὗτος κολοσσός, ὃς ἐτέρων οἱ ἐν Ἐσθρατῇ λαοὶ κατατετημημένοι καὶ διηρημένοι μῆλλον κατὰ φύλα ἢ κατὰ πόλεις, μόλις ἄρχονται περὶ τοὺς χρόνους τοῦτους ἀναπτύσσόμενοι. Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνας, τὸ θεαστηριώτατον τοῦτο καὶ πρὸς μέρησιν ἐπιτηδειότατον ἔστος ἐξ ὄλων τῶν ἐν τῇ Δύσει λαῶν, πρὸ ὀλίγου μόλις εἶχον συμπαγῆ εἰς μικρὰ μὲν, πλὴν ἰσχυρὰ πολιτικὰ σώματα, κρο μικροῦ ἀρξέμενα ν' ἀναπτύσσονται καὶ ἴθι ἡ Σαθρατὴ καὶ αὐτῆ Αἰθίωαι, αἰτινες ἔπεινον νῆ διασπᾶσθαι καὶ ἐξέλλοισι τῶν στενῶν ὄρων τῆς μέχρι τοῦδε ὑπέρχουσ αὐτῶν, ὅτε τὸ Περσικὸν κράτος ἀεῖποτε εὐρυνόμενον ὡς κύμα πλάτῃ, ἐφθασε μέχρι τῶν ὄρων τῆς ἐξουσίας τῶν δύο τούτων πολιτειῶν. Αἰ κατὰ τὰ ἀσιατικὰ παράλια ἑλληνικὰ πόλεις καὶ αὐ πλείστα τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους εἶχον ἴθι ἀποκλύσει ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν δεσποτείαν τοῦ ἀσιατικοῦ βασιλέως, ἢ δὲ μετὰ κοινήσιν διεξαχθεῖσα ἐπανίστασις τῶν Ἰώνων, εἰς ἕν ἑλαδὸν μέρος καὶ αὐ ἐν Καρίᾳ πολιτεῖται καὶ πεισῶς καὶ ἡ Ἀλικαρνασσός, οὐδὲν ἄλλο ἔσχεν ἀποτελέ-

1) H. Stein: Herodotos: Einl. σ. 7. ἐπεξῆς.

σμη ἢ τὸ νῆ ἐπιβαρῆντα ἐπὶ μῆλλον τὸν ζυγὸν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας. Μόλις δὲ αὐ πλάγῃ, αὐ ἐκ τῆς ὀλεθρίας ἐκβάσεως τῆς εὐρημένης ἐπαναστάσεως ἀνοιχθεῖσαι, εἶχον ἐπουλωθῆ, ἔτε ἐγεννήθη ὁ Ἡροδότος ὡς ἱπποκῶς τοῦ μεγάλου Βασιλέως: διότι καὶ ὁ ὄλον τὸ μῆκος τῶν παραλίων τῆς Μικρῆς Ἀσίας δὲν ὑπῆρχον πλέον ἐλεύθεροι Ἕλληνας: ὑψίσταντο δὲ τοιαῦτοι μόνον ἐν τῇ κεντρικῇ ἑλλάδι καὶ ἐν ταῖς δυτικαῖς ἀποικίαις αὐτῆς, χάρις εἰς τὴν ἐρρομένην ἀντίστασιν τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν πρῶτον ἀποπειρῶν πρὸς ὑποταγῆν καὶ τῶν ἀποικίων τούτων ὑπὸ τὸν Περσικὸν ζυγόν. Τὴν ἀποτυχίαν δὲ ταύτην ὅπως ἐκδικηθῆ καὶ ἵνα περιλάβῃ ἐντός τοῦ ἀπεράντου κράτους αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν Ἐσθρατῇ Ἕλληνας, ἐνεκοινοῦσθαι ὁ Ἐσθρατῆς περαιτέρω τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρεῖου ἀρξέμενος προετοιμασίας πρὸς ὑποδοχῆσιν τῆς ἑλλάδος καὶ ἐπὶ τῆς τῆν Ἀσίαν πᾶσαν τοῦ ὁραῖου τῶν πολιτικῶν προετοιμασιῶν. Ἐκείνου καὶ ἡ Ἀλικαρνασσός ἐλαβε μετὰ τῶν ἐπιλοπίων Περσικῶν δυνάμεων τὸ ἐπιβεβλημένον αὐτῆ μέρος ἐν τῇ κατὰ τὸν ἑλληνισμὸν τούτῳ ἡγῶνι, ὅστις καὶ ἡ βασιλεία αὐτῆς Ἀρμενία καταπλευσεν ἄγιστα πέντε πολεμικὰ πλοῖα εἰς τὴν ἑλλάδα καὶ συννήθη, ὡς γνωστὸν, μετὰ τοῦ βασιλικῆς στόλου. Αἰ ἀναγίμματα ἐπέσαν ἀσιατικὰ δυνάμεις, αὐ ἐξοπλισθεῖσαι καὶ διεκτιμωθεῖσαι εἰς τὴν ἑλλάδα, δικαίους ἐξέγειραν φόβους παρὰ τῶς ἀσιατικῆς ἑλληνικῆς, οἵτινες μετὰ συνοχῆς καρδίας ἀνέναντον τὴν μάχουσαν τύχην τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Ὅτε ὅμως ἡ ἀνέλπιστος καὶ ἀπιστευτος φύμη περὶ τῆς ἐπινοειδίστου. ἵν ὑπέσθη ὁ βαρβαρικός κόσμος, ἥτις, ὑπὸ λεπτοῦ βροχίου τοῦ Αἰγίου φερόμενη, εὐφροσύνης ἐπλήρει τὰς ἀκούας αὐτῶν, ἴκουσε τότε βεβαίως τὸ προδεκτικὸν ἐκεῖνον παιδίον, ὁ Ἡροδότος, ἀπὸ τινος στάματος τὴν εὐσεβῆ ἐκφρασιν, ὅτι ἡ ἀποτυχία ἐκείνη τοῦ κρατιστάτου τῶν βασιλέων τῆς γῆς δὲν ἔπρεπε νῆ θεωρηθῆ, ἢ ὡς ἔργον τοῦ ἐξοργισθέντος καὶ τιμωροῦ θεοῦ, ὅστις δὲν ἀνέχεται τὴν ὑπεροχίαν τῶν θνητῶν, ἀλλὰ προσδῶλλει καὶ κατακεραυνῶσι πᾶν τὸ ὑπερέχον.

Ἡ βεβαία δ' αὐτῆ καὶ ζοιγῆ ἐντύπωσις περὶ δικαίου τιμωροῦ θεοῦ, ἢ ἐκ τῶν γεγονότων τούτων παραχθεῖσα ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ παιδὸς Ἡροδότου παρεμειν ἀνεξάλειπτος μέχρι τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ἥτε καὶ ἀπεικόνισε ζοιγῆτατα ἐν ἄλλο τῷ ἔργῳ του τὰς ἐντυπώσεις ἐκείνας.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συνόψει περὶ τῆς ἐπιφαινετῆς τῶν ἀξιομνημονεύτων ἐκείνων γεγονότων ἐπὶ τοῦ παιδικοῦ ἀνεύματος τοῦ ἱστορικοῦ. Αἰ δὲ περὶ τοῦ λοιποῦ αὐτοῦ βίου ἐκ τῆς ἀρχαιοῦτος ἡμῶν περισώθεισαι πενηνθὰ καὶ ἀνεπαρκεῖς εἰδίσεις, εἰ καὶ δὲν διαφωτίζουσιν ἡμᾶς ἰδίᾳ περὶ τῆς πνευματικῆς μορφώσεως αὐτοῦ, οὐχ ἦπτον ὅπως δὲν ἀφίσταμεθα πολὺ τῆς ἀληθείας, ἐν ὑποθέσει μὲν ὅτι ὁ ἱστορικὸς πολλὰ ὀφείλει εἰς τὰς προτροπὰς καὶ τὴν ἐπιμέλειαν πρῶτον ἡμῶν του, ἰδίᾳ δὲ τοῦ βίου του Πανυασίδος. Τὸ δὲ πρῶτον καὶ σπουδαιότατον στοιχεῖον τῆς πνευματικῆς του ἀναπτύξεως ἔλαβεν ὁ Ἡροδότος ἐκ τῆς Ὀμηρικῆς ποίσεως, ἣτις ἦτο γενικῶς τὸ κρείττον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μορφωτικὸν τῶν νέων μέσον. Ἐνεκίτη λοιπὸν μετὰ περισταθείας εἰς τὴν μελέτην οὐ μόνον τῆς Ὀμηρικῆς ποίσεως καὶ ἐν γένει τοῦ ἐπικοῦ καλουμένου Κύκλου, μέχρως αὐτοῦ τοῦ Πινδάρου καὶ Αἰσχύλου, ἀλλ' ἔλαβεν ὑπ' ὄψη καὶ ἐρελέψεν ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ συγγενοῦς του Πανυασίδος καὶ αὐτὰ τὰ ἀποκρυφὰ τῶν Ὀρφυκῶν καὶ χρησμολόγων ποιήματα. Αἰ ποίσεις τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡμόδου, τοῦ Ὀλίνου, Μου-

- 1) Ἡροδ. VIII, 10: «Ὅτω ἀσθενεῖ σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα.»
- 2) Ἡροδ. VII, 10: «Ὁρξ τὰ ἐπερχόμενα ζῆμα ὡς κεραυνὸς ὁ θεὸς οὐδὲ ἐξ φανταστῆσαι, τὰ δὲ μικρὰ οὐδὲν μιν κνίσει, ὄρξ δὲ εἰς ἐς ἀναίματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ βέλεια.» φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερχόμενα πάντα κολοῦει. Οὗτω δὲ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διασπείρεται κατὰ τοιαῦτα... ὡ γὰρ ἐξ φρονέειν μέγα ὁ θεὸς ἄλλων ἢ ἐωστών.»
- 3) Οἷος ὁ ἐν I, 62 ἀναφερόμενος Ἀμφίλοτος ὁ Ἀχαρνῶν χρησμολόγος ἀνὴρ, ὁ Ὀνομακρίτος Ἀθηναῖος ἐπίσης χρησμολόγος: VII, 6, καὶ ἄλλοι.
- 4) II, 23, 53, 116 ἐξ. IV, 29, 32: V, 67., ἔθλα παραθέσει καὶ στίχους ἄμφικους εἰς τὴν Μεγαλόου Ἑλένην ἀναφερόμενος, IV, 32: «ἄλλ' Ἡμόδου μὲν ἐστὶ ἐπιφαινετῶν.»
- 5) IV, 35: «Ὅπως δὲ ὁ ἄλλῃ καὶ τὸς ἄλλους... ἡμῶνος ἐποίησε κλ.»

δαίου, Ἀρχιλόγου, Ἀλκαίου, τῆς Σαπφῆος, Σόλωνος, Αἰσχύλου, Ἀριστέου, Σημωνίδου τοῦ Κεῖου, τοῦ Φρυγίου, Αἰσχύλου καὶ Πινδάρου ἴδαν ἴθι γνωστὰ εἰσαυτῶν. Μνημονεύει δ' ἐπίσης καὶ τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ Αἰσίου τοῦ Ἐρμιονέως, χάρις ὅπως νῆναφερῆ καὶ τὰ ποιήματα αὐτῶν.

Ἰδῶν δ' αὐτῆ ἡ φιλολογία ἐπέδρασεν οὐ μόνον ἐπὶ ὄλων τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκφάσεως ἰδίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς συντάξεως αὐτοῦ, τῆς συνηθῶτα ἐπιπέδου ἀποδανούσης, πρὸς δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀκόμην τῶν γλωσσικῶν φρασεολογιῶν.

Ἰδιάζουσαν ἐπιφαινετῆ ἐπὶ τῆς νεανικῆς τοῦ Ἡροδότου παιδείσεως ἐξέστικεν ἀναμφιδόλως ὁ θεὸς αὐτοῦ Πανυασίς, ἐπικὸς ποιητής, ὅστις εἶχεν ἱμνῶσαι ἐν ἐπικῷ τε καὶ ἡρωικῷ ποιήματι ἐκ ἰδ' ἑλλῶν συνίσταμεν τὰ κατὰ τὸν Ἡρακλέα, ἥτερ καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη «Ἡρακλειδής». Ἐπιφαινετῶν δὲ τῷ παροδείγματι τοῦ θεοῦ του μετὰ τοσοῦτου ἐπεδῶθη ζήλου ὁ Ἡροδότος εἰς τὴν ἐπιφαινετῆ καὶ μελέτην τοῦ μῦθου περὶ Ἡρακλέους κύκλου καὶ τῶν τῆς λατρείας αὐτοῦ, ὡστε καὶ μέχρι Τύρου τῆς φαινικῆς ἐπλευσε πρὸς ἀκριβεστεραν ἐρευναν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ, ὡς διαφράσιν ὁ αὐτὸς πληροφοροῖ περὶ τούτου. Ὡσαύτως ὁ Πανυασίς εἶχε πραγματεῦσθαι τὴν ἱστορίαν τῆς μεταναστεύσεως αὐτῶν εἰς τὴν Μικρὴν Ἀσίαν ἐν συγγράμματι ἐκτενεῖ, ὅπερ ἐπίσης ἔλαβεν ὑπ' ὄψη ὁ Ἡροδότος, ὡς τοῦτο ἐξάγειται ἐξ αὐτῆς τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ, ἔθλα ὑπάρχει ἐγκατεπαρημένη ἀκριβεστάτη γνώσις περὶ τῶν καθέκαστα τῶν ἐν λόγῳ ἀποικίων. Καὶ τέλος ὁ Πανυασίς ἡσθρατῆ μεγαλῶς καὶ εἰς ἐξίγησιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν διαφόρων ἐκτάκτων τῆς φύσεως σημείων τῶν λογομένων τερμάτων, ἐξ ὧ καὶ «τετατοσκόπος» καλεῖται, ἴσως μάλιστα καὶ ἐγγραφε περὶ τούτων. Οὐδέως ὅμως τῶν πρὸ τοῦ Ἡροδότου ἱστορικῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιοῦτος ἀδυνάθη μετ' ἴσης πρὸς αὐτὸν ἐπιμέλειαν καὶ διαπίπτου πρὸς τὸ εἰδέναι ἐπιθυμία νῆ περιουλλῆξῃ εἰς ἐν ὄλων τοσαύτης ἱστορικῆς εἰδίσεως περὶ τῶν σημείων τούτων καὶ τερμάτων καὶ νῆ συνδέσθ αὐτάς μετὰ τῶν σημαντικωτέρων γεγονότων. Ἐξ ὄλων δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ Ἰώνων λογογράφων, τῶν ἀσχολη-

- 1) VII, 6: «ἡγεμονῶν τῶν Μουσαίου» πρὸλ. VIII, 96 IX, 43.
- 2) I, 12: «τοῦ καὶ Ἀρχιλόγου ὁ Πάριος... ἐν ἰαυρῷ τριμήτρῳ ἐπιμνήσθη.»
- 3) V, 95: «ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητής.»
- 4) II, 435: «ἀδελφοὶ δὲ Σαπφῆος τῆς μουσοποιῶς.»
- 5) I, 20-34. 84. II, 177. V, 113.
- 6) II, 434: «σφόνδουλος δὲ Αἰσίου τοῦ λογοποιῶς.»
- 7) IV, 43: «Ἐφ' ἡ δὲ Ἀριστέλης ὁ Καστροβίου ἀνὴρ Προποννήσος.»
- 8) V, 102: «Καὶ ὑπὸ Σημωνίδου τοῦ Κεῖου πολλὰ ἀναθέντα.» καὶ VII, 228.
- 9) VI, 21: «καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυγίῳ δρῆμα Μιλήτου ἔλασαν.»
- 10) II, 156: «Αἰσχύλος ὁ Ἐσθρατῆς... ἐποίησεν Ἀρτεμιν εἶναι θυγατέρα Διὸς ἡγετῆρος.»
- 11) III, 38: «καὶ ὄρθως μοι δοκεῖ Ἡμόδου ποιῆσαι νόμον ἐπάνταν βροσίλα σήσας εἶναι.»
- 12) III, 21.
- 13) VII, 6.
- 14) Δὲν μνημονεύει δὲ τοῦ Καλλίνου Ἐρεσίου, τοῦ Τυρταίου, τοῦ Σημωνίδου ἐξ Ἀμοργοῦ, τοῦ Σημηνοῦ καὶ Ἐπιφαινετῶν.
- 15) Σουῖδας εἰς «Πανυασίς»: «Ἐγγραψε δὲ καὶ Ἡρακλειδῆ ἐν βιβλίαις ἰδ', εἰς ἐπη θ'. Ἡρωικὰ ἐν πεντακτῆρῳ, ἔτε δὲ τὰ περὶ Κόδρου καὶ Νηλέα καὶ τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας, εἰς ἐπη ζ'.
- 16) Περὶ τοῦ ἀνατολικῆ Ἡρακλειδῆ καὶ περὶ τῆς μητροπόλεως τῆς λατρείας αὐτοῦ ἐν Τύρῳ ἴδε τὸ σπουδαιότατον σύγγραμμα τοῦ Preller: Griechische Mythologie II, Berlin 1875, σ. 165-169.
- 17) II, 44: «... τῶν Ἡρακλέα ἵνα εἶναι νομίζουσι. Καὶ ἰθὺν δὲ τούτων περὶ σαφῆς τι εἰδέναι, ἐξ ὧν οἶον τε ἦν ἔπλωσα καὶ ἐς Τύρον τῆς φαινικῆς.» — πρὸλ. Ἀρριαν. Ἀναβ. II, 16: «Ἐστὶ γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν Ἡρακλέους παλαιότατον, ἀν μνήμη ἀνθρώπινη διασώζεται.» Λουκ. Περὶ τῆς Συρίας θεοῦ. 3: «Καὶ ἐστὶν ἱρὰ καὶ ἐν Συρίᾳ οὐ παρὰ πολὺ τοῖς Αἰγυπτίοις ἱεροπέτοις, τῶν ἐγὼ πλείστα ὄπωπα.» τὸ γὰρ τοῦ Ἡρακλέους, τὸ ἐν Τύρῳ, ὁ τοσούτου τοῦ Ἡρακλέους, τὸν ἑλλῶνας ἀείδουσιν, ἀλλὰ τὸν ἐγὼ λέγω, πολλὸν ἀρχαιότερος.»
- 18) E. Curtius: Griech. Geschichte: κτλ. II, σ. 271.
- 19) E. Curtius: Griech. Geschichte: κτλ. II, σ. 269-70.

θόντων εις ιστορικής πραγματείας, ὃν τινὰς μνημονεύει ὁ ἡμέτερος ιστορικός, ἀξιοί ἀναγραφῆς ἐνταῦθα εἶνε πρὸ πάντων οἱ ἐπισημοί :

α) Κάδομος ὁ Μιλῆσιος ἀναγράφει περὶ τὸ 540 π. Χ. ὅστις πρῶτος συνέγραψεν ἐν περὶ λόγῳ ἱστορικὸν σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «Κτίσις Μιλῆτου καὶ τῆς ὅλης Ἰωνίας ἐν βιβλίοις 8.»

β) Διονύσιος ὁ Μιλῆσιος σύγχρονος τοῦ Ἐκαταίου γράφει «Περσικά» ἢ «τὰ μετὰ Δαρείου» καὶ παντοδαπὰ ἄλλα συγγράμματα μυθολογικῶν περιεχομένου, ἐξ ὧν βραδύτερον ὁ Ἀλέξανδρος γραμματικῶς Διονύσιος ὁ Μυτιληναῖος, ὁ καὶ Σπυτιοβραχίων ἐπιπέλαυτος, ἠντήσαν τὴν ὕλην συγγράμματός τινος, ἢ ἐπινοήσαν «Κύκλον ἱστορικῶν». Ἀμφότερα τῶν προσηρυμένων συγγράφων ἀπώλοντο τὰ ἔργα, οὐδενὸς ἀποσπάσματος αὐτῶν περισοφθέντος τὸν δ' ἐπιφερομένων ὑπάρχουσιν ἰκανὰ ἀποσπάσματα μέχρις ἡμῶν διασωθέντα. Τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἱ ἑξῆς :

γ) Χίρων ὁ Λυμψακινός, ὃν Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς καταλέγει μετὰ τοῦ Ἐκαταίου, τοῦ Ἀργεῖου Ἀκουσίλου καὶ ἄλλων πολλῶν ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις προδρόμοις τοῦ Θουκυδίδου. Εἶναι δὲ κατὰ τὸ ἀρχαιότερον τοῦ Ἡρόδοτου ὁ Χίρων οὗτος, ὃν ὁ Μунк ὅτι ἐν τῇ 8ῃ Ὀλυμπιάδι, ἴσται τῇ 456.β. Συνέγραψε δὲ περὶ Περσίας, Ἀσίας καὶ ἄλλων χωρῶν, ἐνθα συνένεψε καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Περσῶν πολέμων, περιλαβὼν ἐν αὐτῇ καὶ τὴν Ἰωνικὴν ἐπιπέλαυσιν. Ὡσαύτως ἔγραψε καὶ «Ἔθνος Κιχνητικῶν», ἴσται χρονία τῆς ἰδίας πατρίδος.

δ) Σάβιος ὁ Ἀυδὸς ἐκ Πιρραίων γράφει «Αυδικὰ» ἐν 4 βιβλίοις εἰς Ἰωνικὴν διάλεκτον, ὡς ἐμφαίνουσι τὰ ὀλίγα περιωθέντα ἀποσπάσματα. Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ ὠφελῆθη ὁ Ἡρόδοτος. ε) Φερειδὸς ὁ Λέριος, συνῆκε βιβλία πέντε ἐν Ἀθίνας διαμονῆς του καὶ Ἀθιναῖος καλούμενος περὶ τῆς Μυθικῆς ἀκριάδας, Περιελάθων ἐν ἔργῳ τῷ ὑπὸ τῶν τίτλων «Ἱστορία» εἰς δέκα βιβλία, ὅπερ καὶ «Ἀπόχρησις» καλεῖται, μυθολογικῆς εἰδήσεως καὶ γενεαλογίας, ὃς ἀποκαλεῖται καὶ «γενεαλόγος».

στ) Ἑλλάνικος ὁ Μυτιληναῖος σύγχρονος σχεδὸν τοῦ Ἡροδότου, γράφει περὶ τὰς ἄρχαι τῶν Πελοποννησιακῶν πολέμων. Τῶν ἔργων αὐτοῦ τὰ μὲν εἶναι γενεαλογικῶν περιεχομένου, ὡς ὁ Δεκυκλιανὸς, Φορωνίς, Ἀτλαντίς, Τρωικὴ, τὰ δὲ χρονολογικῶν, ὡς ὁ Ἰβριανὸς Ἦρος καὶ Κίρνεργίκα, καὶ ἄλλα χωρογραφικῶν, ὡς ὁ Ἀθίς, Αἰολικὴ, Περσικά. Τὴ δὲ περὶ τῆς ἀρχαιότερας ἱστορίας χρονολογίας ὑπὸ Ἑλλάνικου γειγραμμένα ἴσχυον ἐν Ἀθίνας μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἐρατοσθένους. Συνέγραψε πρὸς τοῦτο καὶ τὰ μετὰ τῶν Περσῶν καὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου γεγονότα, συντομητικὰ ὅμως καὶ ἄνευ ἀκριβοῦς χρονολογίας, ὃς καὶ ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου. ζ) Ὁ δὲ προηγουμένως δὸς, ὁ Ἑλλάνικος καὶ Φερειδὸς, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Ἀκουσίλου δὲν ἐπιπέλαυσαν ἢ ἀποσπάσαν ἀπὸ τῆς μυθικῆς ὀψιφάρας τὰ θαυράδια καὶ φανταστικὰ γεγονότα, ἀλλ' ἀπεδέχοντο τὰ περὶ αὐτῶν μυθώδη ἀμετάβλητα, ὡς εἶχον διαπλάσει αὐτὰ οἱ ποιηταὶ καὶ συνέγραψαν ἐν τέλει ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, τὰ ὡς ἀκριβῆ καὶ ἀξιοπύστα ὑπ' αὐτῶν θεωρούμενα ἱστορικὰ ἔργα, εἰς τὸ παρελθὸν ἀναγόμενα πάντα, ἐν οἷς οὕτως ἀκριβολογούσιν :

1) Ἡ Ἱστορίαν ἑλλήν. φιλολογ. ὑπὸ Müller, μεταφρ. Κυπριανός, I, σ. 391. — E. Munk: Geschichte der Griechischen Literatur, I, Berlin: 1879, σ. 166. καὶ Κλέντωνος: Fasti Hellen. II, σ. 368.

2) E. Munk: Geschichte der griechischen Literatur I, σ. 166. 3) Περὶ τοῦ Θουκυδίδου χαρακτήρος κατ. σ. 318; α. . . ἐν οἷς ἔστιν Ἐδῶν τε ὁ Σάμιος καὶ Διόχορος ὁ Προκοννήσιος; καὶ Ἐδῶνος ὁ Πάριος, καὶ Ἀρχακλῆς ὁ Φοναλεῖς, καὶ Ἐκαταῖος ὁ Μιλῆσιος; ὅτε Ἀργεῖος Ἀκουσίλαος καὶ ὁ Λαμψακινός Χίρων, καὶ ὁ Χαλκηδόνιος Ἀμφισαγόρας.

4) Müller: Ἱστορία τῆς Ἑλλήν. φιλολογ. κατ. I, σ. 305. σημειώσεις 1.

5) Geschichte der griech. Literatur: I, σ. 166.

6) Müller: Ἱστορ. ἑλλήν. φιλολογ. I, σ. 305. σημ. 4.

7) Munk: Gesch. der gr. Literatur, I, σ. 166.

8) Munk: Gesch. der gr. Lit. I, σ. 166.

9) Munk: Gesch. der gr. Lit. I, σ. 166.

10) I, 97: «τούτων δὲ . . . καὶ ἤφατο ἐν τῇ Ἀττικῇ συγγραμῇ Ἑλλάνικος, ἔργον τὸ καὶ τῶν χρόνων οὐκ ἀκριβῶς ἐπισημασθῆναι. — πρβλ. Müller: Ἱστορ. ἑλλ. φιλολ. I, σ. 307.

ὅστε ὁ Ἑλλάνικος! οὐ μόνον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν εἰς ἀλόθεως τῆς Τρωϊκῆς ἐροδοιορίζει.

ζ) Ἐκαταῖος ὁ Μιλῆσιος (550—476), ὅστις ἀποτελεῖ τὴν μετάδοσιν ἀπὸ τῆς λογογραφίας εἰς τὴν καθαρὴν ἱστοριογραφίαν. Ἐπεχείρησε πολλὰς περιηγήσεις εἰς ἄλλας τε χώρας καὶ οὐ καὶ εἰς Αἴγυπτον, ὡς μισθούρει ὁ Ἡρόδοτος. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς Ἰωνικῆς ἀποστασίας ἦτο ἴδιον προδεδεικὸς τὴν ἡλικίαν καὶ κατέβη ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς μεγάλης δυνάμεως τοῦ Περσικοῦ κράτους, διὸ συνετὸς καὶ ἠρονίμως ποιεῖν εἶχεν ἀποτρέψει τοὺς Ἴωνας ἀπὸ τῆς ἀποστασίας, χωρὶς ὅμως νὰ εἰσακουσθῶσιν αὐτοῦ. Δύο ἔργα αὐτοῦ ἀναφέρει ἡ ἀρχαίτης, ἐν ἐθνογραφικῶν «Περσικῶν γλῶσσαι» καὶ «Περσικῶν» καλούμενον καὶ ἕτερον ἱστορικὸν «Γενεαλογία» ἢ «Ἱστορία» ἐπιγραφόμενον. Γὰρ συγγράμματα τοῦ Ἐκαταίου πολλαχῶς ὠφελῆθη ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις ἐπιχειρεῖ πολλὰς εἰς ἀπανορθώσας ὠφελῆθη ἐν ταῖς περὶ Αἴγυπτον εἰδήσεσιν αὐτοῦ, ἀποδεικνύων οὕτως, ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸν ἱστορικὸν τούτον καὶ ἔδεθεν.

Ὡσαύτως φαίνεται ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἐγίνωσκε καὶ ὠφελῆθη καὶ τὰ ἔργα τοῦ συνεχωρίου του γεωγραφίου Σκύλικος τοῦ Καρυανδέως καὶ τὸ περιγραφικὸν ἔπος τοῦ Προκοννήσιου Ἀριστέου Καύστροβίου τὰ «Λογισμῶν ἑπτα», ἐν οἷς περιγράφοντο αἱ εἰς τὰ βόρεια τῆς Εὐρώπης χώραι.

Ἄλλοι τινὲς μετὰ ταῦτα ἀναμείναντες λογογράφοι, ὡς ὁ Δαμιάστις ὁ ἐκ Σιγείων, Ἴππιος ὁ Ρηγίνος, Ἀντίοχος ὁ Συρακοσινός καὶ Ἀκουσίλαος ὁ Ἀργεῖος παραλείπονται, ὡςτις ἀγνοεῖ αὐτοὺς ὁ Ἡρόδοτος.

Συγκεφαλαιωθόντες τὰ περὶ τῆς πνευματικῆς ἀνατροφῆς τοῦ Ἡροδότου εἰρημνία, λαμβάνομεν ὡς πύρισμα ὅτι βάσις μὲν τῆς διανοητικῆς μορφώσεως αὐτοῦ ἠπύρεξεν ἡ δημοικὴ κυρίως παιδεία, ἔλαβεν ὅμως ὑπ' ὄψιν καὶ ἠμελέτησεν, ὡς προεῖρηται ἴδιον, καὶ πᾶσαν τὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς του ἐν τῷ ἑλληνικῷ κόσμῳ ἀναπτυχθεῖσαν φιλολογίαν. Εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῶν γνώσεων του παρεσχέθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ του Πανυαδίδος εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γενεαλογικῶν καὶ θεολογικῶν ἐπῶν, γνωρίζας ἴμα καὶ πάσης τῆς ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ θεωρούμενας ἀρχαίας μυθολογίας χρῆσιν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀφῶν ἠμελέτησεν ἐν τῇ νεανικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ καὶ τὰ συγγράμματα τῶν λογογράφων καὶ ἴδια τοῦ ἱστορικοῦ Ἐκαταίου, ἀπεξεκαύθη πᾶρ' αὐτῇ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ οὗτος, κατὰ τὸ παραδειγμα τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ ἱστορικοῦ καὶ γεωγραφικοῦ ἐδάφους ἀρχαίων, μακρῆς ἀποδημίας, ὅπως περιελάθῃ ἐξ ἰδίας ἀποψῆς τῆς θεοῦσας πληροφωρίας πρὸς διηγήσασθαι τοῦ ἔργου του, ἐν ᾧ προσέθετο τὴν περιγραφὴν τοῦ κράτους ἐκείνου ἀγῶνος μετὰ τῶν Ἑλλάνων καὶ Περσῶν. Τὴν δὲ ἀπόφασιν του ταύτην οὐκ ὀλίγον ἠπεσοῦθησεν ἡ θέσις τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἀλικαρνασσοῦ, ἵτις ἦν ἡ σπουδαιότερα τῆς Καραίας πατρίδος πόλις καὶ κέντρον ἐμπορίας περιφανῆς, συνδεομένη διὰ λεωφόρων μετὰ τῶν προσηυσιῶν πόλεων τῆς τῆς Ἰωνίας μερικῆς καὶ τῆς Μικρῆς Ἀσίας γενικῶς. Πρὸς δὲ ἴσται ἡ πατρίς αὐτοῦ Ἡροδότου εἰς ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, τῶν νήσων ὅπλ. τοῦ Αἰγίου καὶ τῶν παραλίων τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ὡς καὶ μετὰ τῆς Κύπρου, Συρίας, Φοινίκης καὶ Αἰγύπτου. Ἡ τελευταία αὕτη περίπτωση ἐπενήργησεν ἀναμφιδόλως ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, νὰ γνωρίσῃ διὰ. ἐξ ἰδίας πειρῶς τὸ θέατρον τῶν συμβάντων, ἠπεπροῦτίθητο ἢ ἀνηγήθη, ὡς πρὸς περιελάθῃ ἐπὶ τόπου τὰ ἀσφαλεστέρως καὶ ἀκριβεστέρως εἰδήσεις.

(Ἀκολουθεῖ).

1) Ἀπόστ. 143. ἔδ. Dilol. 2) G. Grote: Geschichte Griechenlands: κατ. I, σ. 270. 3) II, 143. 4) Ἡρόδ. V, 36. 135. — πρβλ. E. Curtius: Griechische Geschichte: κατ. I, σ. 618—619. 5) E. Munk: Gesch. der gr. Lit. κατ. I, σ. 166. 6) IV, 44. — Κερύρανα νήσος εἰς τὰ παραλία τῆς Καραίας. 7) IV, 13.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ἄνδρες καταστάτες διάδημοι. — Ὁ Σαῖππρος ἦτο ξανθὸς ἔριος. Ὁ Μίλων ἦν οὐκ ἐπιβεβαίωτος. Ἐκ τῆς ἐργατικῆς τάξεως προήλθε Μπρίνδλη ὁ μηχανικός, Κούκ ὁ θαλασσοπόρος, καὶ Μπέρνι ὁ ποιητής. Ἐκ τῶν κτιστῶν καὶ τοιχοποιῶν ἀνεφάνησαν Μπέν Τζίνσον ὁ συγγραφεὺς, Χιούκ Μίλλερ ὁ γεωλόγος, καὶ Ἄλλαν Κέννιγγαμ ὁ ποιητὴς καὶ ἐργογράφος, ἐνῶ ἐκ τῆς τηλίας τοῦ ζυλοουργοῦ προέκυψαν Ἰνγκο Τζῶνς ὁ ἀρχιτέκτων, Χάρρισον ὁ κατασκευαστὴς χρονομέτριον, Τζῶν Χάντνρ ὁ διάσημος φυσικός, Ρόμνικ καὶ Ὀπικ οἱ ζωγράφοι, ὁ ἀπειρολόγος καθηγητὴς Αἰγί καὶ ὁ ἐργογράφος Τζῶν Γκίμπσον.

Οἱ ὕψιμοι ἐξήγαγον ἐκ τῶν τάξεων αὐτῶν Σίμσον τὸν μαθηματικόν, Μπακὸν τὸν ἐργογράφον, τοὺς δὲ Μίλων, τὸν Ἀδὰμ Γουώκαρ, τὸν Τζῶν Φώστερ, τὸν Τζάκουαρ, Γουίλσον τὸν ὀρθολόγον καὶ τὸν διδάκτορα Αἰβίγγτον τὸν μέγαν ἐραπόστολον καὶ περιηγητήν.

Γεώργιος Φώξ ὁ διδασκὸς σερρῶν ἦν ὑποδηματοποιός, συνέγραψεν ἔργον ἡμερολόγιον (journal), ἔπερ θεωρεῖται τὸσον πολῦτιμον ἔργον καὶ σπουδαῖον ὄργανον.

Ὁ Τζῶν Γουόλμαν ἦν ῥάπτης ἀλλ' ἱσπούδαε μέχρις οὗτου κατέστη σπουδαῖος συγγραφεὺς καὶ ἐργαζέσθαι δι' ὕψους τῶν λεπτῶν καὶ καθαρῶν καὶ μετὰ τσαυτῆς χάριτος, ὡστε εὐκρινῶς ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ Καρόλου Λάμπερ.

Ὁ Πενιαμὴν Φραγκλίνος ἦν μαθητευόμενος τυπογράφος, ἀλλὰ κατάρθωτο νὰ διανοήθῃ ἐαυτῷ τὴν πρὸς τὴν διζαν ὁδόν, εἰς τρόπον ὡστε νὰ ἐξυμνήσῃται αἰώνιος.

Ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ κούρεως προήλθεν ὁ Γερμαῖος Κατῆλορ, διάσημος κληρικός, ὁ δὲ Ριχάρδος Ἀρκράττ, ὁ ἐφευρέτης τῆς κλωστοκῆς μηχανῆς, ὁ λόρδος Τέντρεν ἐκ τῶν διακεκριμένων δικαστῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ ὁ Τέρναρ, ὁ μέγιστος τῶν νεωτέρων τοιογράφων.

Τὸ χροῖμα τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. — Τὸ μέλαν γρόμα, ὅπερ χαρακτηρεῖται φυλὴν τινὰ, οὐδέμην ἔχει σχέση πρὸς κλιματικὰς ἐπιρροὰς. Τὸ χροῖμα τοῦ δέρματος τοῦ Ἰουγενίου Ἀμερικανοῦ εἶναι ἀκριβῶς σχεδὸν τὸ αὐτὸ, εἴτε ἐκ τῶν ψυχρῶν ὑψομῶν τοῦ Καναδᾶ κἂν προέρχεται, εἴτε ἐκ τῶν τροπικῶν ἰσθμῶν τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς, εἴτε ἐκ τῶν πυκνῶν δασῶν τῆς Βραζιλίας. Ἐν τῇ βορείῳ Ἀφρικῇ ἀπαντῶσιν ὁ λευκοδερμὸς κάτοικος τῆς Καθολίας καὶ ὁ ἡλιοκαῖς Βεδβίν, ζῶντες παραπλευρῶς ἀλλήλων κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς περιστασίας τοῦ τε κλίματος καὶ τῆς διαίτης. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἡπερεπικρίθη ἡ Αἴγυπτος καὶ Νουβαῖος κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ τὴν αὐτῆς καὶ τὸ Νεβλού. Ἐκείνους δὲ ἐκείνων τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες συνήσαν ἐπιγαμίας μετὰ γειτόνων, μέλαν ἔχοντων ἡ μελάντερον τὸ δέρμα, οἱ Αἰγύπτιοι ἐν γένει παραμένοντες εἰς τὴν μέλη τῆς λευκῆς φυλῆς. ἐνῶ τὸ δέρμα τοῦ Νουβαίου εἶναι ὅσον μέλαν ἔσον καὶ τὸ τοῦ Μαύρου. Τὸ σκοτεινὸν γρόμα τῶν μελαίνων φυλῶν ἀφίσταται εἰς χροματικὴν οὐσίαν, ἐξαπλουμένην ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς δέρματος ἀμείωσις κἀποδὸν τῆς ἐπιδερμίδος, παρὰ τῇ Μαύρῳ ἀπαντῶν πράγματι καὶ ἐν τοῖς μύσσι καὶ τῷ ἐγκεφαλῷ ἡ χροματικὴ οὐσία συνίσταται κυρίως ἐξ ἀνθρακῆς, ἔξαγομένου ὑπὸ τῶν πνευμῶν ἐν εἰδῆ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἀποτιθέμενον ἐκ τῶν τριγοειδῶν ἀγγείων ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν μεμβρανῶν. Ἐλάττωσι λοιπὸν τῆς ἐνεργείας τῶν πνευμῶν συνεπείγεται πλείονα ἐναπόθεσις χροματικῆς οὐσίας. Πιθανόντα τὸ θυμάλαν δέρμα ἦτο χαρακτηριστικὸν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, δυνάμεθα δὲ νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ τί τὸ πρῶτον ἤδρατο νὰ ἀπολεσθῇ ἡ μέλανα χροματικὴ οὐσία, διαχερτέρον ὅμως τῇ ἐξηγήσει πῶς ἀπεκτῆθη. Ἐν ἀρχαίαις κλίμασι τὰ ζῶα τεύουσιν εἰς τὴν οὕτω καλουμένην σταθερὰν λευκομάτωσιν. Πιθανὸν δὲ φαίνεται ὅτι ἐν Εὐρώπῃ κυρίως, κατὰ τὴν μακρὰν περιόδον, ἦτις ἐπιηκολούθησε τῇ λευκῇ φυλῇ, στερεοτύπως κατεπίσθησαν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς λευκῆς φυλῆς.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἰαπωνίας. — Ἡ Α. Μ. ὁ Μούτσου Χίτο, ὁ τανὺν Μικάδος ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἰαπωνίας, ἐγεννήθη τῇ 1852 καὶ διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Κονέη Τεσσῶ τῇ 1867. Στεφθεῖ τῇ 1868 συνεζήτησε τὸ ἐπιόν ἔτος τὴν ἡγεμονίδα Χαρουκῶ. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Ἰαπωνίας ἀπετέλεσαν ἀξιοπύστατον δυνάστησαν ἀπὸ τοῦ 660 π.Χ.,

τοῦ νῦν αὐτοκράτορος ἐρχομένου 121ου. ἐν τῇ αἰρῇ τῶν συνδεδωχένων αὐτοῦ Μέγγρι τῆς ἐνάριτος τῆς ἡγεμονίας τοῦ αὐτοκράτορος τούτου τὸ πολίτευμα τῆς Ἰαπωνίας διπλοῦν ἔφερε χαρακτηριστῆρα ὁ Μικάδος, ἄνευ τῆς ἐπικουρῶσεως τοῦ ἰσίου οὐδὲς νόμος ἴδύνατο νὰ θεωρηθῆται ἐξουρὸς καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ ἰσίου ἦτο ἀνεκκλητή, περιβάλλεται ἱερὸν χαρακτήρα καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἐξ ἡμιθέων καταγόμενος, μυστηριώδως κρυπτόμενος ἀπὸ τῶν ἡμέτερον τοῦ λαοῦ καὶ κλειόμενος ἐν τῷ ἀνακτόρῳ αὐτοῦ, τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας τῆς χώρας οὕτως ἐμπεισιτευμένης εἰς χεῖρας δευτέρου ἀρχόντος, καλούμενου Σογκῶν. Ἡ χώρα ἦν διανεμημένη εἰς ἀριθμὸν τινὰ εὐγενῶν, καλούμενων Δαίμιον, οἵτινες ἦσαν ἀπόλυτοι κύριοι ἐν τοῖς ὅπ' αὐτοῦ τελοῦσι τμήματι τῆς χώρας, ἔξακουστές ἀπὸ τῆν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου οὗτοι τὸ πολίτευμα ἦτο ἕμμοτον πρὸς τὸ ἀρχαῖον κρῖουδαλικὸν σύστημα τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Τῇ 1868 τὸ σύστημα τοῦτο ἀνετράφη καὶ ὁ νῦν αὐτοκράτωρ δὲν ἐκλείπει πλέον ἐν τῷ ἴδιῳ αὐτοῦ ἀνακτόρῳ. Ἐκτοσε ἡ βασιτεία αὐτοῦ ἐσημειώθη ὑπὸ μερῶν μεταρρυθμίσεων, οἵτινες καθ' ὅλοκληρὴν κατήργησαν τὴν ἀρχαῖαν ἐξαιρετικὴν πολιτείαν τοῦ κράτους. Δημοσίαι καὶ ἰδιωτικαὶ σχολαὶ ἀνηγήθησαν, πολλοὶ δὲ διδάσκαλοι ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς προσελήθησαν, ἐνῶ πλείους ἰάπωνες νέοι ἀπεστάλησαν εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας, ἵνα ἀνατραφεῖν δημοσιὰ δαπάνῃ. Πρὸς πλήρη ἐκτίμησιν τῆς ἐξελικτικῆς τῶν ἀρχαίων προλήψεων δὲν νὰ προστεθῇ ἡτι οὐδὲν ἰάπωνι ἐπετρέπετο νὰ ἀπέλθῃ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χώρας, πᾶς δὲ ὁ τοιοῦτος τι ἀποπειρῶμενος καὶ διαπράττων ὑπεβάλλετο κατὰ τὴν ἐπιστροφήν εἰς τὴν θανατικὴν ποινὴν. Μῆλον κατὰ τὸ 1853 ἐπετράπη ἡ διεξαγωγὴ ἐμπορίου ζήνης χώρας μετὰ τῆς Ἰαπωνίας, ὅτε καὶ αἱ Ἦνομα Πολιτεῖαι ἐπέτυχον προνομίου ἵνα ἐμπεριωρῶνται ἐν δύο μόνον λιμῖνι.

Ὁ νῦν αὐτοκράτωρ εἰσήγαγε πρὸς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς τεχνίτας καὶ βιομηχάνους πρὸς διδασκαλίαν τῶν ὀνητικῶν αὐτοῦ πόροι ἐπιτήθησαν, τηλέγραφοι καὶ αἰθηροδρόμοι κατεσκευάθησαν, ἔνιοι τῶν βουδδαϊκῶν ναῶν ἐκλείσθησαν καὶ οἱ ἱερεῖς ὑπεχρεώθησαν νὰ ὑπηρετήσιν ἐν τῷ στρατῷ ἢ ἐργάζωνται ἐν τοῖς ἀγροῖς. Ἡ τειχότατα μεταρρυθμίσεις τοῦ αὐτοκράτορος ἦν ἡ κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1889 γερῆσις συντάγματος εἰς τὴν λαόν, ἔπερ ἐπιηκολούθησεν ἡ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1890 ἐνάρις τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἰθνηκοῦ κοινοβουλίου.

Ὁ κ. Καρῶ. — Ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερίς Black and White παρέθηκεν ἐξῆς ἀναγραφίαν τοῦ προόδου τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας: Ὁ κ. Καρῶ δὲν διεγείρει ἐνθουσιασμὸν, ἀλλ' ἐμμένει ἐμπιστοσύνην καὶ εἴσας. Εἶναι αὕτη αὕτη ἡ τῆς τιμῆς ψυχῆ, καθ' ὅλοκληρὴν ἀνίκανος πρὸς μικροπραγεῖς, ραδιουργίας, περιουσιολογὸν φιλοδοξίαν ἡ ἀκρίβειαν λεπτότητα, καταστρέψασαν τὴν ὑπόληψιν τριῶν συνμειγιστῶν ζῶντων πολιτευτῶν. ἐν τῇ δημοκρατικῇ μερίδι. Οὕτε ἐκφοβίζεται οὕτε ἐπιηραίνεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς. Ἐστὶ δὲ νῦν οἷος ἦτο ἐν ἰδιωτικῇ ἐβρισκόμενος θέσις, ἡτύχος, σοφός, σκεπτικὸς ἀνὴρ, οὔτε ζητῶν οὔτε ἀποστρεφόμενος τὴν κοινῶνίαν, λίαν σίωπηλός, λίαν εὐπροσῆγορός καὶ φιλόφρων, λίαν ἀξιοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὸς τοῦ πλάσματος. λίαν ταχὺ δὲ, ἐργατικὸς, σάφης καὶ εὐαίσθητος ἐν τῇ διεξαγωγῇ ἐργασίας. Δι' ἑνὸς μόνου βλήματος καθέρχεται ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἀνὴρ ἐξόχου ἀναπόδῶς ἀλλὰ καὶ ὑπερῶν γεννήσεως καὶ ὁ τόνος καὶ ἡ κλίσις τῆς διανοίας αὐτοῦ εἶναι φανερῶς ὅσα παρ' ἀπλῶ νόμομαγεῖ κυρίως, λεπτὴν ἔχοντι τὴν συναίσθησιν τῆς τιμῆς, σπανιωτάτην παρ' ἀνδράσι ἐπιπαραμμένοις τὴν διεξαγωγὴν ὑποθέσεων. Συνήθως ἡμιλεῖ διὰ μονοουλιανθῶν, ἔστι δὲ ἱσποτικὸς ἐν τῇ συναναστροφῇ. Τούτο τοσοῦτον μάλλον ἀξιοσημειώτου εἶναι ἔσον ἡ οὐτύπος αὐτοῦ, ἢ συνεζήτητο ὅτε ἐβλάσεν εἰς ὄριμον ἡλικίαν καὶ ἐν τῇ μετὰ τῆς οἰσίας ἐπικοινωνίᾳ ὀδύλλωρον αὐτοῦ δὲν βίον ἰδαπάνησε, τὸν μὴ ἀπερωθέτα εἰς τὸ ἐπαγγελαμ ἢ τὸ κράτος αὐτοῦ, εἶναι καὶ αὕτη ἀξιοσημειώτως ἀνεπτυγμένη καὶ ἀβρυχῆ γονή. Ἡ κ. Καρῶ ἀνεξουσίαν τῆς κοινῶνίας τῶν ἠλιθίων ἐβρισηε ἀλλ' ἀπράξῃ τούτο μετὰ χάριτος καὶ εὐπρεπείας, περιβαλλομένης δι' ἰδεαιτέρων λεπτῶν θαλγήτρων τὰς παρ' αὐτῇ ὑποδοχάς.

Ὁ κ. Καρῶ, ἀπηλλαγμένος ἐνθου κανοδοξίας, ἡ ὑπερφίας, ἡ φαντασιωδῶν ἰδεῶν περὶ τῆς Οἰσεως αὐτοῦ, εἶναι ἐτερωθεν στερεῶς προσκεκολλημένος εἰς τὰς περὶ τοῦ καθήκοντος ἰδέας αὐτοῦ.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΤΑΔΕ ΑΣΙΑΝ

ΑΠΟ ΤΣΑΝΑΗ ΕΙΣ ΤΕΧΕΡΑΝΗΝ.

Ἀπὸ Ταβιλῆ εἰς Σίνας.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγουμένον ἀριθμὸν).

Ἐν Σίνα, τῇ 23ῃ Ἀπριλίου 1881.

Ἦτο ἡ 25ῃ Μαρτίου ὅτε ἀνεγερθήκαμεν ἐκ Ταβιλῆ, ἐν συνοδίῃ Κοῦρδων, ἐν εἰρήσῃ λαθεὶς ὡς δὴ γινώσκω. Διελθόντες νεκροταφεῖα τινὰ, μετὰ τὴν ἐν στίβῳ κειμένων τάφων αὐτῶν, καὶ πάλιν, παρὰ τοῖς ὁμοίοις ἦσαν πεποιημένοι ἱεῖδες, παρετηρήσαμεν μετὰ τρία τέταρτα τῆς ὁδοῦ εἰς Νεβσοῦδ, τὴν πρῶτον περικύβην χωρίον. Ἡ δὸς περαιτέρω τραχύνεται· ἐνταῦθα ἐν τῷ ὄρει τῶν ὑψηλῶν τούτων καὶ γυνῶν ὄρειαν ἀτραπίαν κλιμακῶδη γινώσκον ἐν μέσῳ βράχων καὶ χαλίκων, δι' ἀποτόμων κλιτύων, ἐπιπέδον καταρτίζεται εἰς βραθεῖς κοιλιάδας. Τὰ ὄρη Ἀβρομάν εἰσι πολλὰ ἀγριώτερα ἐκεῖθεν, ἄνω ἀνιέμενα. Ἐνταῦθα ταῦτα ἀποτελοῦσι μόνον βράχιν. Ἐὰν δ' ἔστιν ὅτι ἄλλο γῆ, ἀναμειγμένη μετὰ πῶν συστριμμάτων βράχων, συσσωρευθῆ ἐπὶ ἐπιπέδον ἐλαχίστον κεκλιμένον. Οἱ Κοῦρδοι σπεύρουσι κριθὴν ἢ σίτον εἰς τὸν χώρον τούτων, τὸν περικυβάνον πάντοτε. Τὴν γῆν καλλιέργουσι δι' εἰδῶς ξυλίνου ἀστέρου, εἰς ἢ προστίθεται ἐνίοτε ὕδρον ἀσπράξιν. Τὸ ἄστρον, τοῦτο κομίζουσι ἐν ταμαχίῳ εἰς τὴν πεδιάδα, ἥνεπε ὅτι καλλιέργουσι, ἐκεῖ δὲ μόνον γινώσκον τοὺς δύο βίβας λειψοσάρκους ἄλλως καὶ νευρώδεις. Τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν τῆς εἰς Περσίαν ἡμετέρας εἰσόδου, προσκείμενα παρενεβλήθησαν εἰς τὴν συνείληστον τοῦ ταξιδίου, ὅπου ἐσχεδίασαμεν. Οἱ ἡμέτεροι ἴπποι, καίπερ κατὰ τὸ ἦμισυ ἐλαττωθέντες τοῦ φορτίου αὐτῶν, δὲν ἤδυναντο νὰ περατώσωσι τὴν ἄνοδον ὄρους, ὄρους 1500 μέτρων, μολοντάς εἶχον προηγουμένως μέχρι τοῦ ἡμίτου τῆς ὁδοῦ· πολλὰκις ἔπιπτον, εἰτα δὲ, καταπεποιημένοι, ἔτρεμον ἐπὶ τῶν ἰδίων κνημιῶν ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκπλωσμένους. Ἐκόντες ἀκόντες λοιπὸν ἠναγκάσθημεν νὰ ὑποσφοδρωθῶμεν ἀκίχμηθα λοιπὸν εἰς Ναβίλ καὶ ἀπεσταλόμενοι ἄνδρες εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἡμετέρων ἀποσκευῶν, ἐγκαταλείψομεν ἐν τῷ ὄρει. Ἐν Ναβίλ, ἀνεγερθήκαμεν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἡμετέρων θεμάτων ἐπὶ ἡμιτόν ἡμῶν τοῦ χωρίου Χαδζίς καὶ τῇ ἐπαύριον ἀνιέμενον τὸ ὄρος Τσιναρῆ, ἔχον γινωσκόμενον τὴν κορυφὴν. Ἡ ἄνοδος ἦν ἐπιπέδος· πολλὰκις αὐτὰ αὐτὰ αἱ ἡμίνοι, ὀλισθαίνουσαι, κατακυλιόντο ἐν τῷ τῆς γῆρας. Αἱ δυσβατοὶ ὁδοὶ δὲν ἐξέπληρον ἡμῶν πλέον· ἐν τούτοις ἐξέπληγμεν πρὸς στιγμὴν ὅτε κατὰ τὴν πέμπτην ὄραν εὐρύθητον ἔμπροσθεν καταπερείας ἐν μέσῳ βράχων, καταπερείας 250 μὲν μέτρων κατ' ἀνώτατον ὄρον, ἀλλὰ προσφύον νὰ προκαλέσῃ ἰλιγγίον. Οἱ ἴπποι ἤρουντο ἀπολύτως νὰ προχωρήσωσι, ὅταν δὲ ἐβίβωμεν αὐτοὺς εἰς προέλασιν ὀφειλομένη νὰ σύρωμεν μὲν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ χαλίνου, νὰ συγκρατῶμεν δὲ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς οὐρῆς. Ὅταν ἀφικόμεθα εἰς τὸ βάθος ἐπελησσομένη πῶς ἦτο δυνατόν ζῶα νὰ διέλθωσιν ἐκείθεν· ἀδύνατον ἐφαίνετο ἡμῖν νὰ φαντασθῶμεν ὅδον μάλλον δύσβατον, ἐπιπικνωτέραν καὶ κινδυνωδέστεραν. Καὶ ὅμως βραδύτερον εἴδομεν χεῖρονα ταύτης. Παραπληροῖα ὁδὸς ἐπεμυλάσαστο ἡμῖν μέχρι ὅπου προσγγίσαμεν εἰς Χαδζίς. Οἱ πόδες τῶν ἡμετέρων ἵππων τοσούτων αἰμώδηρον, ἐγίνοντο, καὶ οἱ ἴπποι αὐτοὶ τοσούτων ἀπέλαμον ὡστε ἀπορατήτως ἐπεβάλλετο μία ἡμέρα ἀναπαύσεως. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου περὶ τούτου αὐτοὺς μετὰ περιεργείας, διότι αὐτοὶ τὰ μόνον φορητὰ ζῶα εἰσι αἱ ἡμίνοι, οἱ βοῦοι καὶ οἱ ἄζωοποι.

Τὸ Χαδζίς, περιβαλλόμενον ὑπὸ 7 δεικνομένων ὑψομμάτων, ἐπεμυλάσαστο ἡμῖν βραχυῶν ὁρητῶν ὄρων, ἀριθμῶν περὶ τὰς 200 εἰκίνας, ὡκοδομητικῶς ἐκ λίθων καὶ ἰκανῶς εὐπερσοῦπος. Τὰ ροχία αὐτοῦ εἰσι ρυπαρὰ καὶ βορβορώδη. Μικρὰ ἄνδρα μετ' ἄλλων φυτῶν, περιπεργα-

μένοι τινὲς χλοηφόροι χώροι ὑπὸ γλαυκῶν τοῖχων περιβαλλόμενοι, συμπληροῦσι τὴν τοῦ χωρίου φυσιογνωμίαν. Μεταξὺ τῶν ὑψομμάτων εἰσι ὄρητικῶς καὶ περικυβάνου ὁ Γαβὶ-Ρουδ, ὅστις, τυγχάνει ἔξυμνητός δι' ἀσημάτου γεφύρας, συνδεούσης αὐτὸν μετὰ τοῦ Μικροῦ Χαδζίς, ἐξ ὁροῦ χωρίου ἐκ πεντακαίδεκα ἀποτελούμενον οἰκῶν καὶ ἐπίσης κειμένου παρὰ τὴν ἀκτὴν. Ὁ κορυφικὸς πληθυσμὸς εἰναι ἀνάμικτος τὴν φυλὴν ἢ σημεϊτικὸς τύπος ἔθνη ἡμῖν ἐπικρατῶν. Αἱ γυναῖκες, λεπτὰ ἔχουσαι τὰ χαρακτηριστικὰ εἰσι ἰκανῶς εὐειδέες. Οἱ ἄνδρες, περικύβην φέροντες κάλυμμα ἐν τῇ κεφαλῇ, φέρουσι πάντες μαλλίνον ὑπόφαιον ἔνδυμα, αὐτῶν οἱ μακρὰ χετρίδες, ἀνεγινόμεναι ὑπὸ τὸν βραχίονα καὶ κλεισταὶ κατὰ τὸ κάτω μέρος χρησιμεύουσι ὡς θυλάκια. Οἱ κάτοικοι τοῦ Χαδζίς εἰσι λιὰν εὐλαθεῖς ὡς πρὸς τὸ ὄρησκημα αὐτῶν θεωροῦσι δ' ἑαυτοὺς ἀγαπητὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην οὐδένα πληροῦσιν φόρον καὶ οὐδένα παρέχουσιν ἄνδρα εἰς τὸν στρατὸν. Ἄν ἡ εἰς Χαδζίς μεταβάσις εἰναι δυσχερὴς ἢ ἐκεῖθεν ἔξοδος εἰναι πολλῶν δυσχερῶστερα. Οἱ ἡμέτεροι ἴπποι καὶ ἂν εἴη ὡς ἐν καλῇ καταστάσει εὐρισκομένους αὐτοὺς ἔθεροῦμεν, δὲν ἴδυναντο νὰ φανῶσιν ἡμῖν πῶς χρῆσιμοὶ ἔδει ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτῶν τὸ φορτίον. τὸ αἶγμα καὶ τὸ εἶπ' αὐτὸ κάλυμμα καὶ νὰ τηρήσωμεν μόνον τὸν χαλίνον. «Οὐδὲ βελόνῃ δένανται νὰ κρατήσωσιν ἐπὶ τῆς ράχιδος» ἔλεγον ἡμῖν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου. Πρὸβλεψαν λοιπὸν εἰς συμφωνίαν πρὸς μεταφορὰν τῶν ἡμετέρων ἀποσκευῶν μέχρι Σίνας, τῆς πρωτευούσης τοῦ περσικοῦ Κοινοβίου· πρῶτον ἄνδρες θὰ μετῶμεν αὐτὰς ἐπ' ὄμων, κατόπιν δὲ ὅτι ἐργασιοποιούσιν καὶ ἡμίνοι δασκίς καὶ ὄδοι καθίσταντο βαταί. Κατόπιν τῆς ἐπιλοῦσης συμφωνίας οἱ Κοῦρδοι ἐσκέφθησαν τὴν ἐσπέραν ὅτι ἢ ἀποφασισθῶσιν τιμὴ ἦτο ἀνεπαρκῆς καὶ ἐξήχθησαν διπλασιασμένον ἐκ τούτου νῆα προέκυψαν ἀτελεύτητα συζητήσεως, καταλήξασαι εἰς συγκρατήσιν ἡμῶν νὰ πληρώσωμεν αὐτοὺς τὸ ζητούμενον. Μόλις ἐνομιλάσαμεν ὅμως ὅτι διηροτήθη τὸ ζήτημα καὶ ἰδοὺ τὴν ἐπίστασιν, ἕνα τῇ πρῶτῃ, αἱ συζητήσεις ἐπανεληφθησαν. Οἱ ἡμιονηλάται δὲν συγκρατήθησαν νὰ μεταβῶσι μέχρι Σίνας, ἀντὶ δὲ τοῦ τῆς προτερουῆς συμφωνηθέντος ποσοῦ συγκρατήθησαν νὰ ὀδηγήσωσιν ἡμᾶς μέχρι Ρουάρ, μικροῦ χωρίου τῶν χωρίων ἐγγύτερον κείμενον. Τοιαύτη ἢ πολιτεία τῶν ἀνθρώπων τούτων ἀπέναντι τῆς ἐπιτυχίας καὶ τοῦ ἐλαχίστου πιθανοῦ κέρδους. Ἐπὶ τῆσιν εἰκοσι τούτων ἀνέλαθον τὰς ἡμετέρας ἀποσκευὰς καὶ ἤρξαντο τῆς ὁδοῦ, ἐνθ' ἄλλοι ὠδήγουν τοὺς ἡμετέρους ἴππους, οἵτινες θὰ ἀνιέρχοντο τὸ ὄρος δι' ὁδοῦ τοσούτων ἀλλίως, ὡστε ἐν τισὶ νύκτεσι ἔδει νὰ ἐξαγαχθῶσιν καὶ νὰ ὑπερηλώσῃ βράχους. Ὑψους ἑνὸς μέτρον καὶ πλέον. Ἄλλ' ἡ δὸς αὐτὴ δὲν ἐπαρουσίαζε τοὺς κινδύνους ἐκείνης, ἦν ἡμεῖς ἐτραχημεν, ὅπου τὸ ἐλάχιστον ἀφάλμα ἐν τῷ βίβωσι ἤδυνάτο νὰ κατακυλίσῃ ἡμᾶς εἰς τὸν χειμαρρῶν. Ὅστις, ἐπάφαξ εἰς βίβας τεσσαράκοντα μέτρων. Εἰς τὸν τῶν ὁδῶν ὄρους συναναμίνονται κατὰ τινὰς στιγμὰς δίκην ἐκπυροσφορῆσεως ἰσχυρῶν ὀλομοδίων τρομερῶς κρότος βράχων, καταρρέοντων ἐπὶ τῶν τοῦ ὄρους παρειῶν. Ὁ τόπος οὗτος εἰναι ὁ ἀγριώτερος ἐξ ὅσων δύναται τις ποτὲ νὰ φαντασθῇ καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι, οἱ τὰς καλύβας αὐτῶν αὐτοὶ ἐγείροντες, προσελθόντες ἐν αὐτῷ, μὴ ἀποχωρίζομενοι αὐτοὺς εἰς ἀνταλλαγὰς πῶν γονίμων γαιῶν τῆς πεδιάδος. Αὐτοὶ ὡσὶν ἐν ἀλλοιότητι ἀλλὰ καὶ ἐν μεγίστῃ ἀνεξαρτησίᾳ, τοῦ ὅπου ἱκανοποιεῖ αὐτοὺς. Ὅταν συνητήσαμεν τοὺς ἡμετέρους ἴππους ἐπενεστήσαν, ἦσαν καταπεποιημένοι καὶ πολλὰ ἐκρουσάμενοι τραύματα.

Ἄλλ' ἐπεμυλάσαστο ἡμῖν μία ἐπι ἀθλία δὸς πλησίον σπηλαίου, ἐξ ὁ πηγάζει ἰσχυρὰ φλέβου διαφυγῶς ὑδάτος. Πάραυτα ἀφικόμεθα εἰς γέφυραν ἐπὶ τοῦ Γαβὶ-Ρουδ ἢ γέφυρα αὐτὴ ἀποτελεῖτο ἐκ δύο στέλεγων δένδρων κεκαλυμμένων ὑπὸ κλάδων. Οἱ ἡμέτεροι Κοῦρδοι ἤρουντο νὰ προχωρήσωσι καὶ ἐξήχθησαν τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀνητηφωμένου ποσοῦ. Κατόπιν ἐπιπέδον ἡμῶν ἀνήσειος οἱ Κοῦρδοι ἀπεχώρησαν καὶ διήλθον τὴν χειμαρρῶν. Ἄλλ' ὅμως διήλθοντες εἰς τὴν ἀντίθετον ὄρην καὶ ἀποφορῶσαντες οὗτοι πάλιν τὰ κτήνη, ἀπέθηκαν τὰς ἀποσκευὰς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ παρέλαβον τὰ κτήνη αὐτῶν ἵνα ὑποστρέψωσιν. Ἰδόντες δὲ τὸ

ζήτημα τοῦτο κατέστη πλέον διαρκὲς πρόβλημα εἰς μαστιγώσεως τινὰς, δι' ὅν ἀνεκτίθησαν οὗτοι τὴν ἀνεσίαν, τριβόντες διὰ τῆς δεξιᾶς τῶν ὀφθαλμῶν εἰς ἐνδοτὴν ὄρε, τοσούτων ἀφωσιωμένοι ἦσαν εἰς ἡμᾶς, ὡστε καὶ τῆς ὀφθαλμοῦ αὐτῆς ὅτι ἔσπεροῦντο. Ἐπὶ τῆσιν, εἰς Ἀσπαρὶς ἀφικόμενοι, ἐπαναῶμεν ἐκεῖ τὰς χιόνας. Οἱ Κοῦρδοι τοῦ Ἀσπαρὶς εἰσι παίκλοι τὸν τύπον· ἀλλ' ἐν γένει ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔχουσι τὴν ἕνα μακροτάτην, πρόχουσαν ἐπὶ τοῦ κατωτέρω χειλοῦ, τὸ πρόσωπον ἐπίμυκτες καὶ τοὺς περιωρισμένους ὀφθαλμοὺς τῶν ἀρχαίων Ἀσπυρίων. Ἐρυθρὸν περιβλεπόμενον, κακοσμημένον δὲ κογγυλίον, ὀφθαλμῶν ἀντικειμένων, μεταλλίων καὶ νομισμάτων ἀποτελεῖ τὸ γυναικεῖον κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τῶν γυναικῶν κοσμοῦσιν πρὸς τοὺς τοῖς καὶ τὴν ἕνα διὰ τινὸς ἐκ τοῦ μικτῆρος ἀναρτομένου κοσμήματος. Οἱ ἄνδρες ἔχουσι τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ὑπὸ πικτικῶν ἐκ πικτικῶν, ἐπὶ τοῦ ὀμοίου τιβασίον εἰς ὄβυ ἀπολήγον ἐπιπέδον, ὁμοίαν πρὸς τὴν μίτραν τῶν ἀρχαίων Μήδων. Σπυρίζουσι δὲ τὸ μέτωπον καὶ ἀφίνοσι τὴν κόμην ν' αὐτῆν προσηλθόντες αὐτῆν ἐπὶ τῆς κορυφῆς δι' εἰδῶς ξυλίνου κεινῶν, προσμοιάζοντες πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν γυναικῶν χρησιμοποιοῦμενα τοιαῦτα. Κατὰ τὴν εἰς Ἀσπαρὶς ἄφικθῆν ἡμῶν νῆα συνήψαμεν συμφωνίαν μετ' ὀνηλάτων, ἵνα ὀδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς Σίνας, ὅτε καὶ ἐπείστημεν ταῦτ' καὶ δεινότερα ἐτη τῶν προηγουμένων ἐπιπέδων. Συνεπέθη τῶν ἐπισποδῶν τούτων ἀπεφασίσασμεν ν' ἀπέλαθωμεν μόνον φορτῶνόντες τοὺς ἡμετέρους ἴππους. Ἡ ὁδὸς δὲν ἐφαίνετο ἔλαττον πολλὰς παρουσιάζουσα δυσχερῆσαι· τὰ ὄρη διεδασομένη ὑπὸ ὄρων, ἔχουσι ὄρη ἦτον ἀγρία. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ Ρουάρ, ὅπου ἀφικόμεθα, ἀπὸ ἐκ νέου διέβημεν τὸν Γαβὶ-Ρουδ ἐπὶ στελεχῶν δένδρων, τὰ πάντα εἶχον καλῶς· ἀπὸ τοῦ χωρίου ὅμως ἐκείνου, οἱ ἴπποι ἐξητηγμένοι ἔπιπτον κατὰ τὰς χαλίκωδεις κλιτύας καὶ ἀνέτραπον καθ' ἐκαστὴν στιγμήν τὰ φορτὰ αὐτῶν. Πολλὰκις, ὀλισθαίνοντες ἔξω τῆς ἀτραπῶν, ἐκυλιόντο ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους· δένδρα ὀνημάσασιν ἀνεγερτικῶν αὐτοῦς. Ἄετ' ἀνεκροκῶσιν κῶπον εἰς τὴν ὄδον αὐτοῦς ἐπαναγίνοντες ἐκ νέου ἐφορτῶμεν. Τὰ δεινότερα αὐτῶν ἦσαν ἀπερὶγράφτα. Ἦγουσιν μὲν ἐν ὁδοῦ ἀποσάσει εὐρισκῶτο χωρίον τι καὶ ὄμως ἢ νῦν ἐπιλήσασιν, ὅ δ' εἰς τῶν ἡμετέρων ἴππων, τέλους ἐξαντηθήσιν, ἐγκαταλείψῃ κατ' ἀνάγκην ὄρ' ἡμῶν, ἵνα γείνη ἀναποσάσει μετὰ ταῦτα βορὰ τῶν ἀφικόμενων ὄρων· οὐδὲς ἡμῶν εἶχε τὴν τάλημ νὰ θρασυτῶ τὴν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἀπητήσαμεν Κοῦρδους, οἵτινες, ἀντὶ σπουδαίου μ. π. α. ξ. ε. ἵνα ἀνέλθωσιν νὰ μετακομίσωσι νῆα ἡμετέρας ἀποσκευὰς εἰς τὸ χωρίον Δελ.

Ἦτο ἡ ἐνδοκίτη ὅτε κατακλιθῆμεν ἡμεῖς ὅμως ἐξητηγμένοι. Τὰ ἐπισποδία τῆς ἡμέρας εἶχον ἐπιπέσει ἡμῖν ἀλλογενῶν ἐντόπιων, ἦτις ἀπετείνετο ὑπὸ τῶν περὶ ἄλλων μελλόντων τοιαύτων σκίψων ἡμῶν, καθύστερον μάλιστα, αἱ δὸδοὶ ἦσαν ἐξ ἴσου καὶ πρότερον κρημονόδιαι, τραχέα τὰ ὄρη διὰ τὴν ἄνοδον, πάντοτε δὲ εἶχον προὐμῶν τοὺς βράχους ἢ τὴν γῆνα ἢ τὸν βόρβωρον ἐν τῇ προσήκῃ τῶν ἀερίων συζητήσεων τῶν Κοῦρδων καὶ τῶν ἡμετέρων διαρκῶν προσπαθειῶν πρὸς ἐπιτυχίαν συμφωνίας διὰ τῆς μεταγωγῆς τῶν ἡμετέρων ἀποσκευῶν. Κατὰ τὴν πρῶταν συνητήσαμεν ἕμιλον ἐξ ἐκατοντάδων προσκυνητῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἑνὸς σείγου· οὗτοι κατήρχοντο τὸ ὄρος, ψάλλοντες ὀρησκυτικῶς ἕμους· δ' εἰς τούτων προηγουμένων, ἔφερε μακρὸν δόρυ, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὀμοίου ἐκρέμαστο πολλὰ καὶ ποικιλόμορα τεμάχια βράσματος. Οἱ προσκυνηταὶ οὗτοι προήρχοντο ἐκ Κερβελῶν ὅπου ἐπεκρίθησαν τὸν τάφρον τοῦ ἡμῶν Χουαῖν, ἑνὸς τῶν μάλιστα σεβαστῶν ὑπὸ τῶν Σιτῶν. Τὰ Κερβελα ἀποτελοῦσι δι' αὐτοὺς μετὰ τὸ Χαδζίς, ὅπου γινέσται τὸ τέμενος τοῦ Ἄλη, ἱερὸν τόπον. Ὅστω πολλοὶ Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ ἐπιπορευοῦσι νὰ θάπτονται ἐκεῖ, πολυάριθμοι δ' εἰσι αἱ συνοδίαι, αἱ μετακομίζουσαι τὰ λείψανα ἐν Μεσοποταμίᾳ, συναπορεύουσαι πολλὰκις καὶ μεταδοτικὰ νοσήματα. Ὁ αἶψος ἐξήγησε παρ' ἡμῶν φάρμακα διὰ τοὺς πάσχοντες ἰσχυροῦς αὐτοῦ καὶ προσεκαλέσθη ἡμᾶς νὰ μεταβῶμεν εἰς τὸ χωρίον αὐτοῦ, κείμενον πλησίον ποῦ. Ἐγκαταστάτες ὑπὸ παράπηγμα μεγάλῃ ἀνητήσαμεν δυσχερῆσαν πρὸς ἐξέρεσιν τροφῆς, μόνον δὲ ἀντὶ ὑπερβολικῆς τιμῆς κατορθώσαμεν νὰ περισθῶμεν ὀλίγον ἄρτον. Οἱ Κοῦρδοι τοῦ νότου εἰναι φιλαργυρότεροι τῶν τοῦ βορρᾶ, καὶ παρ' αὐτοῖς ἀπαντῶ πολλῶν μεγαλειτέρων καὶ ἢ κακῆς πίστεως ἢ κατὰ τοὺς τελευταίους. Ὅπως ὁποῦτε ἤγουσιν τὸ ποτὲ καὶ πῶς ὅτι μετεβίβοντες εἰς Σίνας

Πάντες σχεδὸν οἱ ἡμέτεροι ἴπποι ἦσαν τετραυματισμένοι, τὰ πέλαια ἡμῶν κατεσχευμένα ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν χαλίκων παρείας ἡμῶν, αἱ δὸδοὶ ἀγινωστοὶ ἡμῖν, τῶν Κοῦρδων συγκρατηθέντων ἐν ἐκαστῇ διχοτομήσει ἢ διακλαδώσει τῆς ὁδοῦ ἀντὶ χρημάτων μόνον νὰ δεξίωσιν ἡμῖν ποτῶν ὀφειλομένων νὰ τραπῶμεν πρὸς τοὺς τοῖς, γινώσκοντες οἷτοι ὅτι πάραυτα ἢ ὁδὸς ὅ' ἀπέβαινε ἡμιστά πρακτικῇ καὶ χρησιμοποιοῦσιν διὰ τοὺς ἴππους, ἀνέμενον τὴν κατάλληλον στιγμήν, ὅπως παρήχοντο τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν ἀντὶ ὄρας χρηματικῆς ἀμοιβῆς.

Ἀπὸ τοῦ χωρίου Τερν, ἀνεγερθέντων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄρης τοῦ Γαβὶ-Ρουδ, μικρὸν πρὸς τὰ κάτω τῆς συμβολῆς τοῦ ποταμοῦ τούτου μετὰ τοῦ Βαχάρ, ἢ κοιλίας στενεύεται εἰσὶ καὶ ἐπὶ διακόσια μέτρα ἢ ὁδὸς ἀπόλλυται ἐν τῷ χειμαρρῷ, μετ' ὃ ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄρης εἰς κρημνὸν εἰς ὄβυ ἀπολήγοντα. Καὶ πάλιν αἱ αὐτὰ δυσχερῆσαι ἐν τῇ δι' ἴππων μετακομίσαι τῶν ἡμετέρων ἀποσκευῶν. Οἱ ἴπποι κατέπιπτον συγχέει καὶ ὅτε ἀφικόμεθα εἰς Βουλί, ὅπου ἡμεῖς αὐτοὶ ἐκομίσασμεν ἐπ' ὄμων πολλὰς τῶν ἡμετέρων ἀποσκευῶν καὶ τὰ φορητὰ ἡμῶν ζῶα ἦσαν καθ' ὀλοκληρίαν ἐξητηγμένα. Τὸ Βουλί δὲν εἰναι χωρίον, ἀλλ' ἀπλοῦν καταφύγιον, ὅστις εἶπειν, ἐν τῇ παρεῖ τῶν ὄρων, καταπριεσμένοι ἐξ ἀναδενδράδων. Μόλις εὐρισκῶν ὀλιγίστην κριθὴν νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἴππους· δι' ἡμῶν δὲ προηγ. δὲν ὑπῆρχεν. Ὁ ἡμέτερος γραμματεὺς καὶ ὁ διεργητὴς ὑποστρέψαν εἰς τὸ χωρίον Τερν, εἰς μετ' ἔτολμης νὰ ἐξέρωσιν ὄρους διὰ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰς ἀναγκαῖας διὰ τὴν παρασῆταιον πορείαν προηγουμένης, ἐπὶ δὲ καὶ ὁ Δεβίλα κατακλιθῆμεν, προηγουμένως ὑπὸ τῶν ἡμετέρων κρημνῶν. Τὴν πρῶταν αἱ ἀπεσταλμένοι ἡμῶν ἐπέστρεψαν, προηγουμένως τῶν Κοῦρδων τοῦ Τερν, οἱ τινὲς ἐκομίσαν προηγουμένης καὶ ὄρους. Κατὰ τὴν προσγγίσιν ὅμως τῶν τελευταίων τούτων νῆα ἐπῆλθον ἐπισποδία, ἀρομῆν ἔχοντα τὴν κακὴν αὐτῶν πίστιν, μετ' ἢ ἐπιλήσασμεν δὲ μὲν τοὺς ὄρους τιμὴν ὑπερίτερον καὶ αὐτῆς αὐτῶν τῆς ἀξίας, διὰ δὲ ἄρτον δύο περίπου φάρμακα κατὰ χιλιόγραμμον. Ἄρως εἰσῆς ἐπιλήσασμεν καὶ διὰ τὴν κριθὴν τῶν ἴππων, οἵτινες ὄρους ἔχοντο νὰ τρώωσι μετ' ἀπεργασίαν ὄρεως. Τὴν ἐσπέραν κατακλιθῶμεν εἰς ἕτερον παραπλησίον πρὸς τὸ τοῦ Βουλίνος κρημνῶν. Τὴν ἐπέσασαν, ἐξακολούθησαντες τὴν ἡμετέραν ὀδοπορίαν, τῶν σκευαγωγῶν ὄρων ἀμασσόντων ὑπὸ τὰ τραύματα, ἔπερ ἐλάμβανον παρὰ τῶν ὀνηλάτων ἵνα προχωρῶσι ταχέως ἀφικόμεθα περὶ τὴν ἐσπέραν ἐπὶ τῆς ἀριστέρης ὄρης τοῦ Γαβὶ-Ρουδ εἰς Ναζ, περὶ τὴν κῶμην, πενηντοκίττα ἀφικόμεθα οἰκίαν, κατοικομένην δὲ ἴππ Κοῦρδων κατῆνον περικύβην οἰκογενεῶν. Αἱ γυναῖκες, γυνῶν ἔχοντες πρὸς τὴν πόδας καὶ τὰς κνήμας, φέρουσι βραχὺ γιτώνιον καὶ μέλανα κεφαλοδέσμον μετὰ κροσσῶν. Καθ' ὅτι ἐλάθωμεν πληρωφίαν, δὲν ἀπέχοντες πολλὴ τῆς Σίνας· ὁ ἡμέτερος διεργητὴς προὐχῶρσε μετὰ τοῦ μόνου ὑπολειφθέντος ἐκ τῶν ἡμετέρων ἵππων ἵνα ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν δικαιοκτῆν τῆς Σίνας τὴν ἡμετέραν ἄφικθῆν καὶ εἶρη καταλύμα δι' ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ ἐκπορευόμενοι μακροθῶν περὶ (καθύστερον ἄλλως ἀπὸ τοῦ Νεβσοῦδ δὲ ἵππεύσαμεν ἴλεον) καὶ ὁ ἡμέτερος γραμματεὺς ἔμεινεν ὀπίσω εἰς ἐπιτήρησιν τῶν ἀποσκευῶν. Ἄλλ' ἐνῶ, βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν λεχθέντων ἡμῖν, ἐνομίζομεν ὅτι ὅτι εἰσηρχόμεθα μετὰ μικρὸν εἰς Σίνας, χωροστάσι, ὁ πρῶτος, ἐν ἰδοῦμεν ἀπὸ τῆς εἰς Περσίαν εἰσόδου, εἶπεν ἡμῖν ὅτι μέχρι Σίνας τεσσαρες εἰσῆσι ἴσρα ὁ ἀπητῶντο. Τέσσαρες ὄροι, ὅποιοι βῆσαντο πρὸ τῆς ἀλλείας καταστάσεως τῶν ὁδῶν καὶ πρὸ τῶν τραυμάτων, ἔτινα ἔλαθον οἱ ἡμέτεροι πόδες ἐκ τῶν βράχων! Ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον ἢ χῆρα ἀποβάνει ἦτον ἄγονος καὶ, ὑπὸ πολλῶν ρυακίων ἀρδευομένη, ἀρξεται καταλυομένη ὑπὸ γλῆος, μολοντάς οἱ λαίμοι, ὅς ἐξητηγμένα, εὐρισκῶντο εἰσῆσι ὑπὸ τὰς χιόνας. Τῇ δὲ κακίᾳ ἀνεφαίνονται καταλύματα, οἷα τὰ ἐν Βουλί. Διηρχόμεθα λόφους κατόπιν λόφων καὶ ἢ ὀδοῦ ἦτο ὅρα ὅτε ἐκρούσαμεν τὴν θύραν πενήγρης καλῶδης τοῦ Χασαμπαδ, ἵνα ζητήσωμεν πληροφορίας περὶ τῆς ὁδοῦ. Ἰδὼν χωρὶκῶς, συνδεοῦσας ἡμᾶς πρὸς στιγμὴν, ὀφίλομεν ὅτι μετὰ ἡμισίαν ὄραν θὰ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν πόλιν. Ἐξηκολούθησαμεν τότε τὴν ἡμετέραν πορείαν λόφους καὶ ὀφίματα ἀλλεπαλλήλως διερχόμενοι, μέχρις ὅτου περὶ τὴν 10ην ὄραν εἰσομεν φῶς ἐν μέσῳ τοῦ νυκτερινῶς σκότους· ἀφικόμεθα εἰς Σίνας. Αἱ δὸδοὶ ἦσαν ἱερῆ· ἢ πόλις ἐφαίνετο νεκρῇ. Μόνον ἢ κύνες, ὀλοκτοῦντες κατόπιν ἡμῶν, ἤρπυλλον εἰσῆσι τοσούτων δὲ προὐκαλέσαν ὄρους ὡστε προσῆλθον εἰσι,

ίνα ίδωσι τὸ αἶτιον τοῦ θορόδου τούτου. Παρ' αὐτῶν ἐζητήσαμεν νὰ ὑποδείξωσιν ἡμῖν γινώσκοντες. Ἦνεν ὅμως δὴν ἐνόησαν ἡμῶς ἄλλοι πάλιν δὴν ἦθελον νὰ δώσωσιν ἡμῖν ἀπάντησιν. Ἐμπορὸς τις μόνον, ὅστις ἔκλειε τότε τὸ κατ'ἐπιπέδον αὐτοῦ, ὑπέδειξε ἡμῖν καταλυμὰ ἄλλ' οὐδέτι· Χ α ν τ ζ ἡ σ συγκρατεῖσθε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν κατὰ τοιαύτην ὄραν. Ἐπὶ τέλους χωροφύλαξ καθήγγισεν ἡμᾶς εἰς σταυλόν, ὅπου καὶ διεβλήθη τὴν νύκτα. Ἦν προῖτε, ἀναζητήσαντες, εὐρέμεν καὶ τὸν ἡμέτερον διεμνησθέντα ὅστις ἀρχὴ ἀφικόμενος τὴν νύκτα, κατακλύθη ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν ὡς ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ αὐτοῦ καμῆτου· ἐν τῷ μεταξὺ ἀφίκετο καὶ ὁ ἡμέτερος γραμματεὺς.

Ἀπὸ Σίνης εἰς Τεχεράνην.

Ἦν Τετάρτη τῆ 28/10 μηνὸς 1293.

Ἡ Σίνα, ἐπισήμως καλουμένη Σέννη, εἶναι νοτιότις πόλις, χωρὶς πρὸ ἑκαπεταεταίῃς ἐστὶ ἀποστελλοῦσα. Περσικὴ εἶναι ὑπὸ πολιτικὴν μόνον ἔφοδον, δεξιὴ δ' εἰς 35000 περίπου ἀνερχόμενος πληθυσμὸς αὐτῆς εἶναι καθ' ὅλοκληρον σχεδὸν κορυφῶς· οἱ Χριστιανοὶ ἀνερχονται εἰς 3 — 4000, οἱ Ἰουδαῖοι εἰς 4000 καὶ οἱ Πέρσαι εἰς 1500. Μολόντι οἱ Ἴβηοι, ἢ τίτανος καὶ ἡ ἀμυμονία εἰσὶν ἰκανὸς ἄρθεον ἐν τοῖς πέριξ τῆς Σίνης αἰ δίκαια αὐτῆς εἶναι κατασκευασμένοι ἐκ πλίνθων καὶ ἄλλων. Εἰσὶ δὲ διεσπασμένοι ἐπιπέδου στέγης· ἐκίστη τῶν οἰκῶν διέφρηται εἰς δύο τμήματα, τὸ ἀνω εἶναι (γυμνασιονεῖον) καὶ τὸ βεῖρον (ἀνδρανεῖον). Δύο δὲ συστήματα ἀγωγῶν διέκονται διὰ τῶν κυριωτέρων τῆς πόλεως ὁδῶν, τὸ τῶν ὑδραγωγίων, δι' ὃ εἰσκαίεται τὸ καθαρόν ὕδωρ τῶν ὄρων καὶ τῶν ὄρεων. Ἡ Σίνα εἶναι διασπασμένη διὰ τοῦς ἔκτους ἀντῆ· καὶ ἡ ἀγορὰ αὐτῆς ἔχει ποικίλην τῆσιν ἀποδοτικότητα· εὐρωπαϊκὰ τινὰ προϊόντα ἰδίᾳ δὲ ρωσικὰ, εἰσκαίονται ἐκ Ταυρίδος. Τὸ δικαιοδικὸν μέγαρον ἐκτισμένον ἐπὶ λόφου, εἶναι εὐρὸ οἰκοδόμημα παρακίτης ἀρχιτεκτονικῆς ἐκ πλίνθων καὶ ἀμυμονίας. Λεῖψανα θύρας μόνον αὐξάνονται τῶν ἄλλοις κοσμοῦσιν αὐτὸ ἀνακλῶσιν ἐπὶ μαρμαροῦ. Τὸ μέγα ἀπὸ ἐκατοστῶδες ἴσων περίπου κατασκευασμένον τέμενος ἀπέλλυται καθ' ἡμέραν εἰς τῶν φανερῶν τῶν ἰσκαχῶν, δι' ὃν εἰσι κακοσμημένα τὰ προπύλαια αὐτοῦ. Ἡ φεραῖα καὶ ἡ φυλακὴ εἰσκαίεται ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ δικαιοδικίου. Ἀγνοῦσιν εἶναι ἀσπίδι τὸ σύστημα τῶν κερωρισμένων δι' ἕνα ἑκάστον τῶν περὸ κατισμένοι κελίων. Κατὰ τὴν ἀίθρᾳ κεινὰ τῆς φυλακῆς αὐτῶν εἶναι ἀσπιδὸς λαμβάνουσα τρία κρᾶν κατὰ μίαν διὰ τροφῆν. Οἱ εὐποροῦντες δύνανται νὰ πίνωσι τέτον καὶ καπνίσωσι γ α λ ι ν, δύο πράγματα, ἢ σπέρμας τῶν ὁπίων εἶναι ἰδωρὶν καὶ τῆς Πέρσαις. Ἡ τιμωρία τῶν κλεπτῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν τὸ δεύτερον εἰς κλοπῆν ἐπιειδόμενων εἶναι ἀσπιδὸς μέχρι ἐκκλησῆσιον. Σκληροτέρα δὲ εἶναι ἡ τῶν εἰς θάνατον καταδικασμένων. Ἐν Σίνῃ, ὡς καὶ ἄλλοις γὰρ τῆς Ἀνατολῆς συμβαίνει, ὑπάρχουσιν ἀσπιδὸς ἀπὸ τῶν ὁπίων δὴν δύνανται τις ν' ἀποσπᾷ κακοῦργον· τοιαῦτα ἀσπιδὸς ἐν Σίνῃ εἶναι τὰ τεμνὴν ἱερῶν καὶ Χατζῆ Χατοῦν ἡ τίμιος τοῦ σείχου Σουκούλᾳ. Ἀσπίδι ὑπερῶσιθιμῶν, προσηρῶν διὰ τοῦς ζητῶντας ἄσπιδον αἰ οἰκογενεῖαι αὐτῶν κομίζουσιν αὐτοῖς τροφῆς. Ἐν Σίνῃ κατασκευάζονται ἀκατέργαστα τινὰ ἀργελλόπλαστα σκευῆ, διεξάγεται δὲ καὶ καταργασία τῶν δερμάτων ἢ κυριωτέρα ὅμως βιομηχανία εἶναι ἡ τῶν ταπίτων, φημιζομένων ὡς τῶν ἀρίστων τοῦ Κουρδιστᾶν. Ἐκάστη οἰκία ἔχει τὸν ἰσπιδόν αὐτῆς ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ἔργῳ ἐλαττωτῶν πηρέοντες χρηματικὰ ὠφελήματα, ἰδίᾳ δὲ ὁλοκληρῶς ἡμέρα δὴν ἀφίει εἰς κατασκευὴν ὀλίγων μόνον ἐκατοστοτέρων τάπητος, ἐνασχολοῦνται αἱ γυναῖκες. Οὕτως ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ χρησιμοποιοῦνται αἱ Κ ι α ν ἰ ζ, εἶδος κατωτέρων ὁπίων, ἀγοραζομένων ἐν τοῖς χωρίοις ἐν ἡλικίᾳ 7 ἢ 8 ἐτῶν καὶ πωλούμενων ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῶν ἀντὶ πενήτηκοντάδος φράγκων. Αἱ τοῦ Κουρδιστᾶν γυναῖκες δὴν φέρουσι καλὸν πρᾶν ἢ ἰνδυμασία αὐτῶν εἶναι βραχὺς χιτῶν καὶ ὑπενώδης ζωηρῶν χρωμάτων. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρουσι μικρὸν καλυμνὰ ἑρυθρὸν ἢ κίανον, περιβάλλομενον ὑπὸ εὐρέας κιάρας, ἐπ' ἧς τιθεῖται διάφορα κοσμήματα. Ἐπὶ τῶν χειρῶν δὲ φέρουσι περιβραχιόνια, ἢ τινὰ εἰσι φυλακτῆρια· ἐξερῶνται καλῶς ἔπονται ὑπὸ ὑψαίματος ζωηρῶ χρώματος, ἀφίνοσιν ὅμως τὸ πρόσωπον ἀνοικτόν. Ἄλλως ἔχει προκειμένου περὶ τῆς περσίδος, ἧτις περιεκαλυμμένη ὑπὸ μέλανος ἢ κίανου πέπλου, κρύπτει τὸ πρόσωπον ὑπὸ τὸ ρ ο ὀ μ π ε ν δ, λευκὴν λαιρὶδα πα-

νίου, προσηρῶσμένην ἐπὶ τοῦ πρώτου πέπλου καὶ καταργημένην μέχρι τῆς ζώνης. Πᾶσαι σχεδὸν αἱ γυναῖκες κερῶσιν ἀπὸ τοῦ τραχήλου κατωτέρων καὶ μικρὸν ἀγγίστον πᾶρας χρώματος, ἐξ ὃς τρώγουσι καθ' ἡμέραν μέχρι 8 γραμμαρίων· πρὸς τὴν ἔξιν ταύτην λίαν ἐνοσίε ἐξοικειομένην θεωροῦσι ταύτην μετέπειτα ὡς ἀνάγκη. Πᾶσαι καπνίζουσι τὸ γ α λ ι ν, πολλὰ δὲ καταναλίσκουσιν ὅπιοι καὶ χασίς, τῶν ὁπίων καταχρηστὴν ποιοῦνται οἱ ἄνδρες.

Αἱ γυναῖκες νομφοῦνται περὶ τὸ 9ον ἢ τὸ 10ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ὀλίγα μετὰ τοῦς ἀρραβῶνας ἔτη ἢ κόρη, ἰππεύουσα τεμητικὴν ἔπιοι, περιουλομένη ὑπὸ τῶν θεραπειῶν αὐτῆς καὶ συνοδουομένη ὑπὸ τῶν γουέων καὶ πολλῶν φίλων ὀδηγεῖται εἰς τὸν οἶκον τοῦ συζύγου. Ἐκτός τῶν τεσσάρων νομίμων αὐτοῦ συζύγων ὁ σείτης, δύνανται νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλας, δυνάμει συμφωνητικῆς, ἐπιευρωμένου ὑπὸ τοῦ κολλᾶ. Οἱ καθολικοὶ, οἷτινες καλοῦνται αὐτοὶ Ἀρμένιοι, κατέγουσι μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἐν ὁλοκληρῶν τὸ ἐμπόριον τῆς Σίνης· εἰσὶ δὲ πάντες τοιαῦτα ἢ μᾶλλον τοκογλόφοι. Πάντες οἱ Ἰωαννεῖς ἱατροὶ εἶναι Ἰουδαῖοι· ἢ τέρη δ' αὐτῶν εἶναι ἄγαν ἐμπερικῆ. Δύο μετὰ τὴν ἀφίειν ἡμῶν ἡμέρας ὁ διοικητὴς Μίρζα-Μωγγαλέ-χάν, φέρων τὸν τίτλον Ἐκμπάλ-Ἰλ-Μούλκ (ἕξος) τοῦ κράτους) προσεκάλεσεν ἡμᾶς νὰ γευματίσωμεν. Ἐκπρῶτον ταυτοχρόνως τὴν ὀλίγην αὐτοῦ ἐπὶ τῷ βῆτι ἴδουσαι νὰ δεχθῆ ἡμᾶς εὐρωπαιστῆ. Ἀπὸ ἀπερροφῆσιν κυάουσι τινὰς τεῖου μετέβημεν εἰς τὸ εἰσιακτόριον. Τραπεζομαθῶν ἐξηπλομένων κατὰ γῆς, κατακλύθημεν σχεδὸν ὁλοκληρῶν τὸν γῶρον. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρχον ποικίλα φαγητὰ· ἐν μὲν τῶν μικρῶν πλευρῶν τῆς τραπέζης ὁ διοικητὴς ἐγνονεπέτησεν ἐπὶ προσκεφάλειον, τοῦδ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν συνήθη ὄσιν τῶν Περσῶν κατὰ τὸ γεῦμα· καὶ ἡμεῖς ἐπεβάρημεν νὰ προξώμεν τὴν αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐφάνη ἡμῖν λίαν ἐπίπονον, ἐπ' ἧ καὶ ἐκαθήσαμεν ὁλοκλήρως· κατὰ τὸ τουρκικὸν σύστημα. Οἱ Πέρσαι, τρώγοντες, λαμβάνουσι διὰ τῶν δακτύλων δὲ μὲν ἐκ τοῦ ἐνός δὲ δὲ ἐκ τοῦ ἑτέρου πινακίου βλωμῶδες τινας, ἀναμειγνύοντες τὰ μᾶλλον διάφορα τῶν ἑδεσμάτων· ἀλλ' ὁ ζεῦνίζον ἡμᾶς παρεθλῆκεν ἡμῖν ἰδιαίτερα ἐκάστην πινακίαν, διατάξας νὰ προσάγονται ἡμῖν καὶ τὰ φαγητὰ κατὰ σειράν καὶ οὐχὶ ἀναμειγ. Πρὸς δεινόειν τῆς ὀρέξεως εἰσίστα· νὰ λαμβάνωσι πρὸ τοῦ γεύματος ἢ δειπνοῦ ρακίην, τρώγοντες σύνεμα ἀμύγδαλα, σακχαρωτὰ, καλούμενα σ ε ρ ι ν ἰ, τυρὸν μετ' εὐόσμιον χορταρικῶν καὶ ψητῶν ἐπι κρεάτων. Τοῦτο διαρκεῖ ἐπὶ ἡμῖσιν ὄραν, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ ὄσο, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἀπορροφῶσιν ἀπίστουτον ποσότητα αἰονογενήματος· εἰτα ἔρχεται τὸ ρόφημα ἢ ὁ ζωμός καὶ τὸ δειπνοῦ ἄρχεται. Τὰ ἐν συνοδίᾳ ἄσμάτων γεύματα δὴν εἶναι σπάνια· οἱ ἐν Κουρδιστᾶν ἀγαπᾶσι τὴν μουσικήν· συνήθως οἱ αἰδοὶ ψάλλουσιν ὕμνους πρὸς ἔπαινον τῶν προσκεκλημένων καὶ ἐκπρᾶξουσιν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτῶν. Οὕτως ἀπὸ ἑξερῶσιν ἡμῖν πᾶν εἶδος ἔπαινον, ὅπερ ἴδουσα τις νὰ φαντασθῆ, αἰδοῖς τις ἠΰστα ὡς εἴρωμεν τοῦς μουσοῦμῶν εὐνοικῶς διαταθειμένους πρὸς ἡμᾶς καὶ νὰ καταστῶμεν ἀγαπήτοι εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ Κουρδιστᾶν. Τὰ ἄσματα εἶναι κοινότητα παρὰ τοῖς Κουρδοῖς· τὸ πᾶν παρέχει αὐτοῖς ἀφορμὴν εἰς δίστιχα. Ἐν Περσίᾳ τὸ ἔτος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔαρος καὶ ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἑορτάζεται διὰ δεσκαδέσμιον ἢ ἑορτὴ καλεῖται Ν ε θ ρ ο ὀ ζ (νέα ἡμέρα). Ἄμα τῆ δόσει τοῦ ἡλίου ἔπονται πρὸς πανταχοῦ καὶ πυροτεχνήματα κελόνται ἐν πόσιν ταῖς αἰκίαις. Κατὰ τὸ γεῦμα μετὰ τῶν ὑπὸ τῶν γυναικῶν παρεσκευασμένων ἑδεσμάτων χρησιμοποιοῦνται καὶ πηκτὰ ὠά, κερωρισμένα διὰ κερτίνου, ἐρυθροῦ ἢ κίανου χρώματος καὶ ἀνακαλοῦνται εἰς τὴν μνήμην τὰ ὠά τοῦ πάσχα. Οὐδεὶς ἐργάζεται κατὰ τὴν διάρκειάν τῶν ἑορτῶν τὴν τριακαίδεκάτην τὴν καὶ τελευταίαν ἡμέραν παρασκευάζεται διὰ τοῦ αἵτου τοῦ Ν ε θ ρ ο ὀ ζ σακχαρῶδες ραῖδὸς ζωαδὶ, ὁ σ α μ α ν ἰ, ὅστις ἐξασφαλίζει τὴν ὑγίειαν δι' ὁλοκληρῶν τὸ ἔτος εἰς τοῦς γενομένους αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην αἱ ὄδοι καὶ τὰ πέριξ τῆς πόλεως εἰσι ζωηρότατα, διότι πάντες ἐξέρχονται ἵνα ἀπαλλάξωσι τὴν οἰκίαν τοῦ δυναμένου πιδανῶς νὰ ἐμφωλευθῇ ἐν αὐτῆς κακοῦ, ὅπερ ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ κακοποιῶν πνευμάτων, τῶν Κ α ρ α φ ἄ ν - ἐ ν - Σ α μ π ε τ. [Οἱ μὴ δυνάμενοι ν' ἀπελθῶσι τῆς οἰκίας ἀνερχονται εἰς τὴν ἐπιπέδον στέγην καὶ ἐξορκίζουσι τὰ κακοποιὰ πνεύματα, ριπτόντες μακρὰν ὑπερᾶνω τῶν ὄμων αὐτῶν τριακαίδεκα χαλκίαι.

Τῆ 2/14 ἀπριλίου μετὰ ἀνάπαυσιν πέντε καὶ εἴκοσι ἡμερῶν, ἀναγκάσαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἔπιοι, ἐτραπήμεν τὴν εἰς Τεχεράνην ἀγούσαν. Ἀπὸ τῆς 12/24 μαρτίου ὁ Δεβελὸς εἶχε προχωρήσει ἐμπρός· ἀλλ' ἔγὼ (ὁ ταῦτα ἀνηγοῦμενος εἶναι ὁ ἕτερος τῶν δύο περιηγητῶν Γεώργιος Πάσιω) ἰδὼν ἡμᾶς νὰ διέλθω ἐκ τῶν Γκερῶν καὶ Καραγᾶν, χωρῶν ἀρδευομένων ὑπὸ τοῦ Κιζιλ Οὐζῆν καὶ τοῦ Ἀγγάρ-Ποσί, ἵνα ἐξακρίθωσιν σημεῖα τινὰ τῶν ἀγνώστων τούτων ποταμῶν, τοῦλάχιστον ἐν τοῖς μέσοις τούτοις. Ἐκ Σίνης ἡ ὁδὸς κατέρχεται μέχρι τοῦ Γαβί-Ροῦδ, κατὰ μήκος τοῦ ὁπίου ὑπάρχουσιν, κατὰ τὸ ἡμισυ ἐν τῇ γῆ ἑκαμμένα, καταλύματα, κατοικοῦμενα ὑπὸ λεπρῶν, ὡς οὐδεὶς ἐπιθυμῆ νὰ πλησιάσῃ καὶ οἷτινες ζῶσιν ἐπαιτούτες παρὶ τοῦς μέλαι τῶν συνοδίων. Κατὰ τὴν εἰς τὸ χωρίον Κουσελλὰ ἀφίειν ἡμῶν οἱ ἴσχοι τοῦ ταμπούριου, ἐπληθύνον τὰ ἡμέτερα ὠα· οἱ κἀτοικοὶ ἴσων ἑορτῆν ἐτελετο γάμος. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ χωρίου ἀποτελεῖται καθ' ὅλοκληρῶν ὑπὸ τῶν Σουσιανῶν, βοημῶν, ἧτοι ἀνιγγάνων, ὧν ἀγνώστος ἢ πρόλευτος καὶ μεταπηρωδῆς ἢ ὀρησκεία. Ἐν Ἀνατολῇ οὗτοι περιφοροῦνται ὑπὸ πάντων. Αἱ γυναῖκες μετέρχονται τὸ ἐπάγγελμα τῶν χειροτεχνῶν καὶ παρεύρισκονται ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς καὶ πᾶσι τοῖς πλοῦσι γάμοις. Οἱ ἄνδρες, οἷτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ἀνακλῶνται ἐν τῇ ἀλείφῃ καὶ τῇ γεωργίᾳ, συνοδουοῦσι τῇ ἐσπέρᾳ τοῦς χοροὺς τῆς γῆς ἀκατέργαστων ὄρων. Οἱ Σουσιανὶ μετέρχονται τὴν μαγικὴν, προλέγουσι τὰ μέλλοντα καὶ, καθὰ Πέρσης εἶπεν ἡμῖν, ἐπιδοῦνται εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἔρωτος. Ἀφικόμενοι εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄρην τοῦ Γαβί-Ροῦδ, ἐν διερχομένῳ εἰς διὰ πλινθοκτίστου γεφύρας μετὰ ἀνίσων ἀφίδων, ἀφίκαμεν τὴν ὁδὸν Χαμαδᾶν καὶ, στρίφσαντες πρὸς Β, ἰδόμεθα τῆς ἀνάθου τοῦ ὄρους Σοσᾶν, ὕψους 2200 μέτρων. Ἐν τῇ κορυφῇ ἐκτείνεται εὐρὸ ὄροπέδιον διατεμνόμενον πολλοῦ ὑπὸ πολλῶν λόφων, διευθυνομένων ἐξ Α πρὸς Δ. Ρυθμὸς τινὰ διασφίξουσιν καὶ γονεοποιοῦσιν αὐτὸ. Ἡ χλωρὴ εἶναι ἐκεῖ ποικίλη καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα. Ἡ ὄψις τοῦ ὄροπέδιου τούτου δὴν ἀλλάσσει ἄλλως μέχρι τοῦ ὄρους Γαροῦ ἢ Γκερῶν, ὅπερ δεσπόζει τῆς Μπιόζερ. Ἡ Μπιόζερ εἶναι πρᾶτεῦστος τῆς Κουρδιστᾶν, ἐπαρχίας ἐξαρτωμένης ἐκ τοῦ Ἀζερμπαϊτζᾶν. Ἔστι δὲ κομμοπολις 5—6000 κατοίκων, ὧν 300 περίπου Ἰουδαῖοι. Τὸ κλίμα αὐτῆς, περιβαλλομένης ὑπὸ ὄρειον, ἐξαιρέσει τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, εἶναι τραγῶν· κείται δὲ εἰς ὕψος 1400 μέτρων. Ἐν τοῖς περὶ ἐκτείνονται ἀπείραστοι κίονες, παραγόμενοι μέγαν ἀριθμὸν ἀμυγδαλῶν, ἀποστελλομένων εἰς Ταυρίδα καὶ ἐκείθεν εἰς Εὐρώπην. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κουρδιστᾶν περιλαμβάνει πολλοὺς Τούρκους, αὐνίτας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοῦς Πέρσαις, οἷτινες εἶναι αἰτίαι. Εἰς ἀπόστασιν τριῶν χιλιομέτρων πρὸς Δ τῆς Μπιόζερ· ἢ πορτα ἡμῶν ἀνεστίλη ὑπὸ τοῦ Ταλθάρ, σπουδαίου κλάδου τοῦ Κιζιλ Οὐζῆν. Τὸ εἶρος αὐτοῦ εἶναι 15—20 μέτρων ταχὺς δὲ ὁ ροῦς αὐτοῦ, ῥέοντος πρὸς ΒΒΔ. Ἀνελθόντες τὸ ποτάμιον τοῦτο εἰς τεσσαράκοντα χιλιόμετρα μέχρι τοῦ Σαλματάθ, χωρίου ἑκατοντάδος οἰκῶν, ὅπου γέφυρα ἐκ πλίνθων κατὰ τὴν περικλήν καλὰτοῦσιν ἀπὸ περιλαμβάνουσα ἐπὶ ἀνίσους ἐπιβάσεις, ζεύγνυσιν τὸν Ταλθάρ καὶ ἐξακολουθῶσιν εἰς τὴν ἡμέτερον πορείαν πρὸς Α· διεσπασμένην μέγα ὄροπέδιον, διαυλακόμενον ὑπὸ πολλῶν ἐξηραμένων χειμᾶρων τῆδε· κἀκεῖ στεναὶ τινὲς λαιρῶδες γλῶσσαι ἀκακλῶσιν τὴν ὑπερῶν ρυακίον. Μετ' ὀλίγον κατήλθωμεν τὸ ρεῦμα ἑτέρου παραποτάμιου τοῦ Κιζιλ-Οὐζῆν. Τὸ εἶρος αὐτοῦ ἔχει πλάτος 15 περίπου μέτρων, ὑπερχειλίζου δὲ σχηματίζει πολλὰ ἔλη, ἐνὸς κατοικοῦσι χελωνῶν καὶ νήσους. Εἰς τὸ ἀκρον τῶν ὄρειων Ταμαγγᾶ, 50 χιλιόμετρα ἀνατολικότερον τοῦ Ταλθάρ, διευθύνεται ἀπόστασις πρὸς Β. Ἀφοῖο τινὲς χωρίζουσιν αὐτὸ ἀπὸ ἑτέρου ρεῦματος, σχετικῶς σπουδαίωτερου καὶ προερχομένου ἐξ Ἀνατολῶν. Ἦδη τὸ ὄροπέδιον στενοῦται· περριζοζόμενον δὲ πρὸς Ν ὑπὸ τῶν ὄρειων Καραγᾶν, ἐν τοῖς πρόποσι τοῦ ὁπίου πολυάριθμοι ὑπάρχουσι χωρῆα, ἔχει πρὸς Β τὴν ὄροσειρᾶν Ἀκ-δᾶχ. Αἱ ἔρημοι αὐταί, ἀγροὶ συνειπεί ἐλλείψους ὕδατος, διότι τὸ ὕδωρ εἶναι καρποφόρον, καλυπτόνται ὑπὸ εἶδος μικρᾶς ἐρείκης· ἢν ὁ ἡλῖος ἐξηραίνει τὸ ὕδωρ ἄλλ' ἧτις τὸ ἔαρ χρησιμοποιοῦνται ὡς βοσκή ὑπὸ χιλιῶν καμῶν, ὡσπερ ὀδηγοῦσιν ἐκεῖ πῦλα τῶν πέριξ τοῦ Νεχαβίνδ καὶ τοῦ Μπουρδσίρ. Τὰ πῦλα ταῦτα ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τῶν Σασιβίδων, ὧν αἱ μέλαινα σκηνὰ στήνονται καθ' ὁμίλους ἐν τῇ μέσῳ τῶν ἐρημιῶν. Βαθύτατα πολλὰ, διώρυγες ἔγουν τὸ ὕδωρ τοῦ Καραγᾶν-δᾶχ εἰς τινὰ χωρῆα, ἐπὶ τοῦ ὄροπέδιου κείντων καὶ κατοικοῦμενα ὑπὸ ἀναμίχτου πλη-

θυσμοῦ, ὅπου πολλοὶ ὑπάρχουσι Τούρκομαθῶν. Τὰ χωρῆα ταῦτα μετὰ τῶν κίπων αὐτῶν, καθ' ὅλοκληρῶν ὑπὸ πείχων περιβάλλομενα, φαίνονται ὡσεὶ ὄχρωμα· πράγματι δὲ εἶναι εἰναι ὄχρωμα. Ἡ γῆρα στερεῖται ἔπιοι ἄλλ' οἱ ὄνοι ἀνεῖ τῶν ὁπίων ὁ βίος ὁ ἀπέβαινε. ὁσῶς εἶπειν, ἀδυνατός, εἰσὶν αὐτοῖς πολυάριθμοι. Ἀφικόμενοι εἰς τὴν γραφικὴν κοιλάδα τοῦ Ἀγγάρ-Ποσί, τὰ ὕδατα τοῦ ὁπίου ἐξαφανίζονται εἰς τὰς ἐρήμους πρὸς Ν τῆς Τεχεράνης παρατηρήσαμεν ὅτι ἡ ἔπιοις μεταβάλλεται· ἡ γῆρα, ἄγρονος πάντοτε ἐπὶ τῶν ὁπίων, εἶναι λίαν γόνιμος ἐν τοῖς γυμνασῶδες μέσοι τῆς κοιλάδος καὶ τὰ χωρῆα κρῆπτονται ἐν ταῖς χλωραῖς ὄσασιν. Ἐν τούτοις ὁ ποταμὸς, ὅστις ἀφίγειν ἐκεῖθεν κοίτην πλάτους ἑκατὸν μέτρων, κυλεῖ διὰ διώρυγας πλάτους ὀκτὸς μέτρον· μικρὸν ὄγκον ὕδατων, μολόντι αἱ χιόνες πρὸ ὀλίγου μόνον διελύθησαν καθ' ὅλοκληρῶν ἐν τοῖς ὄρεσι. Ἀπὸ δ' ἡκολούθησεν τὸν ποῦν, αὐτὸς ἐπὶ 80 χιλιόμετρα ἀνεχωρήσασιν ἐκ τοῦ Ἀγγάρ-Ποσί. Ἀνεκτισθῆσιν ὅμως τὸ ὄροπέδιον, ὅπερ ἡκολούθησεν ἀπὸ τοῦ Μπεδζέρ γυμνασῶδες πρὸς Α, ἢ δὲ ὄροσειρᾶ τοῦ Ἀλμποῦρ, ἐκτείνεται εἰς μακρὰν ἀπόστασιν, ἀποκομμένην ὑπὸ τοῦ λευκοῦ κῶνου τοῦ Δεμαβίνδ. Τὰ συγκρότημα ρυθμῶν κατιστάσι τὰς ἐξοχὰς πρᾶτεῦστος καὶ μᾶλλον κατακρημνίται. Αἱ συνοδίαι πληθύνονται ἐν ταῖς εὐρυτέρας ὄδοι καὶ τῆ 16/28 ἀπριλίου, πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκ Σίνης ἡμέρας ἀναχωρήσασιν ἀποστασιν μὲν τοῦς κίπους καὶ τοῦς μιναρῶδες τῆς Τεχεράνης, τῆς πρᾶτεῦστος τοῦ Σαγ-ἰν-Σαγ.

Μετὰ διαμονὴν πολλῶν ἡμῶν ἐν Τεχεράνῃ οἱ δύο ἑξερευνηταὶ Δεβελὸς καὶ Πάσιω, ἀνεχώρησαν τῆ 29/10 ἀγούστων διὰ Κασβίν, Ρέτζ, τῆς Κασπίας καὶ τοῦ Καυκάσου. Ἡ περιπέτεια αὐτῶν διήρκεσεν ἐπέκεινα τῶν τριωνκαίδεκα ἡμῶν.

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

— Ἡ πράξις σου προήρχετο ἐξ ἠρωτικῆς ἀποσιώσεως, Ὀδίσθη, ἐξηκολούθησεν ὁ Ριχάρδος, καὶ γινώσκω καλῶς τί ὑπέφερες ἐκ τούτου, ἐπίσης δὲ γινώσκω ὅτι μόνον καὶ μόνον διότι ὁ ὑπέφερες ἐκ ταύτης ἔπραξες αὐτὴν. Ὡς συζυγος ὑπερηφανοῦμαι ἐπὶ τούτῳ, ὡς πατὴρ δὲ, σὲ εὐχαριστῶ.

— Ἀ! Μή μ' εὐχαριστῆς! ἀνεκράξεν ἡ Ὀδίσθη, ὀλιθερῶν συνάμα ἐνθάλλουσα σπυρακλήν, διότι ἐάν ἴτω οἰός μου δὲν ὄμ με νύχαριστῆς!

Δὲν ἴσαν μόνον ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἐπομένως ὁ Ριχάρδος δὲν ἠδύνηθη ν' ἀσπασθῆ τὴν συζυγὸν του ὡς ἐφλέγετο νὰ πράξῃ, ἐσπίξεν ὅμως ἰσχυρῶς τὸν βραχίονα αὐτῆς καὶ παρετήρησεν αὐτὴν διὰ πρόπου ἀξίοντος ὄσον καὶ ὁ ἀσπασμός, ὅν ὁ ἔθιδεν αὐτῇ. Ὁ Ζαφρὲ ἔφθασεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μετὰ μικρὸν ἐπέδυσαν τοῦ φαέθοντος.

— Ποῖος ἔδωκε τὴν ἰδέαν νὰ ξεριζώσωμεν τὴν κλειδαριάν; ἠρώτησεν ὁ Ριχάρδος τὸν Ζαφρὲ, λαμβάνων συνάμα ἀνὰ χεῖρας τοῦς χαλινούς.

— Ἐγὼ, κύριε, ἀπεκρίθη ἐν μετρίφρονι στάσει ὁ Ζαφρὲ! Πρὶν ἢ ἀπελθῶ ἐκ τῆς οἰκίας εἶχον, εἰπεῖ εἰς τὴν κυρίαν Πρίε, ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου μόνον ἠδύνατο ν' ἀποφύγωμαι πέντα κίνδυνον! Ὅταν κατ' ἀρχὰς προσεπέθασαν ν' ἀνοίξωσι διὰ κλειδός, ἐκεῖνος ἔσθλων ἐκράξεν, ἐπὶ ἐάν ἐπέμενον, νὰ εἰσέλθωσι ὁδὸ ἐρρίπτετο ἐκ τοῦ παραθύρου.

Ὁ Ριχάρδος καὶ ἡ Ὀδίσθη ἀντήλλαξαν βλέμμα ὀλιθερῶν.

— Τότε ἀνέμειναν νὰ κοιμηθῆ, διότι τοῦτο ἦτο τὸ καλλίτερον

τὸ ὅποιον εἶχον ἐν πρῶτῳ, ἐξηκολούθησεν ἀταράχως ὁ Ζαφρέ.

— Ναι, Ζαφρέ! Σὺ εἶσαι καλὸς φίλος. — Κάμει κανείς δ'τι εἰμπορεῖ, κύριε Ριχάρδε, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρετής, καὶ ὅτι εἶχει καθήκον νὰ πράξῃ. Νομίζω ὅμως, κύριε, ὅτι ὁ μικρὸς πρέπει νὰ τιμωρηθῇ. Ὅχι βεβαίως δι' αὐτὴν του τὴν ἀταξίαν, ἡ ὅποιαν δὲν εἶναι παρὰ μόνον ἀπρόσοπτον τι, ἀλλὰ διότι βαθμυθῶν γίνεται κακὸς καὶ τοῦτο εἶναι φυσικόν. Ἐάν τὸ παιδί δὲν τιμωρηθῇ ποσῶς ἢ τιμωρηθῇ πολὺ διὰ μέγας, ὅσα λέγω εἶναι νομίζω πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κ. Ἐδμόνδου, ἐξηκολούθησεν ἐπαναλαμβάνων αὐτὸς τὰς συνήθειαι αὐτῆς λεπτοῦς πράξεις, διότι ἐκείναι πάντοτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐβαίον. Ὁ συνήθως εἶτα ἐν τῷ βίῳ δυσχερασίας. Νομίζω ὅτι ὁ κύριος ἐνοεῖ, ὅτι μόνον καὶ μόνον ἐνεκὰ τῆς ἀγχιότητος, ἢ τρέφω πρὸς αὐτὸν λαμβάνω τὸ θάρρος.

— Ἐνοῶ τὰ πάντα, Ζαφρέ, εἶπεν ὁ Ριχάρδος συνοδεύσας τοὺς λόγους αὐτοῦ μετὰ μειδιήματος γλυκυπέτου.

Ἦ Ὀδύλη τότε, ἰδοῦσα ὅτι ἐπλησίασαν εἰς τὸν πύργον, ἠσθάνθη τύφην συνειδήτους.

— Δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπανεέλθω, εἶπεν εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, διότι ἡ μήτηρ σου ὄχι εὐρεθῆ εἰς τὴν μάλλον δυσάρεστον καὶ δυσχερῆ θέσιν ἀπέναντί μου.

— Αὐτοῦμαι παῖδι, εἶπε μετὰ σοβαρότητος ὁ Ριχάρδος, ἀλλὰ δὲν πταίω οὐτ' ἐγὼ οὔτε σὺ καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ τὸ πᾶρω μεν ἀπόφασιν.

Ἦ κυρία Βρίς ὑπέδειξτο τὸν υἱὸν αὐτῆς μετὰ πραγματικῆς χαρῆς ἀντικατοῦ ὅμως κακῶς ὑποκαταπλεγμένη σκενογραφίᾳ. Ἐκείν πρῶτον τὴν ἀσπληρὸν δι' αὐτὴν, τοῦτο συνίστατο εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ἡμερολογίου τῆς ἀτάξιας τοῦ Ἐδμόνδου πρὸ τῆς Ὀδύλης, ἐπομένως ἐνεκὰ τούτου ἠλάττωσεν, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθη, τὴν σοβαρότητα τοῦ πράγματος. Τὸ πρῶτον, οὐ ἤρξαντο ἀμὰ τῆ ἀφίξις τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Ριχάρδου, ἐχρησίμευσεν ὡς ἀφορμὴ ἀποσιωπήσασιν καὶ ἀποκρύψασιν, αἰτίνας ἐκάλυψαν μέγας τῆς ἀληθείας. Ἔμμεν δὲ μόνον τὸ εἶδος, ὅπερ δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνηθῆ, ἦτοι ἡ ἀναχώρησις τοῦ Ζαφρέ, ἢ ἀναχώρησις αὐτοῦ, ἥτις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαταχθῇ ἀλλ' ἢ μόνον ὑπὸ τὴν ἐπίφορον συγχωρήσει, ὡς οὐδέποτε ἄλλοτε ὑπέστη ἡ κυρία Βρίς, διότι ἡ διαγωγή τοῦ παιδὸς ἀπέτελε γεγονός, ὅπερ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν εἶχε προηγουμένως.

— Βοφαλί διότι παρεφάρθην πολὺ, ἀπήντησεν ἡ μάμμη, ὅταν ὁ υἱὸς παρέβλην αὐτῇ τὴν παρατήρησιν αὐτῆν. Κατὰ βεβαίως δὲν ὑπῆρχε τι τὸ ἀρκούντως σοβαρὸν, ἐάν δὲ δὲν εἶχον τὰ νεύρα μου ἐξηρηθισμένα, βεβαίως δὲν θὰ ἐλάμβανον τὰ πράγματα ὑπὸ τὸσην σοβαρὰν ἐποψίν.

Ὁ Ριχάρδος ἠτένεσε πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ με ὄφρα προδίδον ἀμύχανίαν. Νέα ἔλθοις τῆς ὑποθέσεως, ὡς ἐγένετο ὑπὸ τῆς μητρὸς Βρίς, διέφερε κατὰ παρασάγγας τῶν ὑπὸ τοῦ Ζαφρέ λεχθέντων καὶ ἔθετεν εἰς δύσκολον θέσιν αὐτόν τε καὶ τὴν Ὀδύλην. Βεβαίως ὄφειλε νὰ προσποιήθῃ ὅτι δὲν πιστεύει εἰς τὰς ἀηλώσεις τοῦ Ζαφρέ, ἐκτός ἐάν ἀπεφάσκε νὰ προβῇ εἰς καθάραν κληρῶν πολέμου. Ἦδὲ λοιπὸν νὰ προσενηχθῇ καὶ πῶς νὰ ἐξέλθῃ τῆς δυσχεροῦς θέσεως; Τὸ πρακτικόν πνεῦμα τοῦ βουλευτοῦ ὑπέδειξεν αὐτῷ λύσιν τινε. Τὸ πρῶτον εἶχε λέξει καὶ πάντες ἠγέρθησαν τῆς τραπέζης.

— Πηγαίνω νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν Ἐδμόνδον, εἶπεν. Εἶναι εἰς τὸ δωμάτιόν του χωρὶς κλειδαριάν;

— Ναι, σὲ συνοδεύω καὶ ἐγὼ, εἶπεν ἐν σπουδῇ ἡ κυρία Βρίς.

— Ὅχι, ἀγαπητῆ μου μητέρα, μὴ λαμβάνετέ τὸν κόπον. Ἐπιθυμῶ νὰ ἰδῶ τὸν Ἐδμόνδον μόνος μου.

— Ἄλλο. — Ἐπιθυμῶ ὅμως ἐγὼ ἀπολύτως νὰ ἴδω μόνος, εἶπεν ὁ Ριχάρδος μετ' ἐκτάκτου ψυχραιμίας. Ὀδύλη, μοὶ κάμεις τὴν χάριν νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ νὰ μὲ φέρῃς ἀπὸ τὸ γραφεῖόν μου ἐν δευρὸν ἐγγράφων καὶ ὅποιαι ἐλησιόνησα ἐκεῖ

κατὰ τὸ τελευταῖον ταξείδιόν μου; Ἴδου τὰ κλειδιά, περιμένε με ἐκεῖ καὶ ὄχι ἔλθω νὰ σ' εὔρω.

Ἦ Ὀδύλη ἔλαβε τὰς κλειδας καὶ ἀπεσύρθη, ὁ δὲ Ριχάρδος, ἐξασφαλίσας οὕτω τὴν υποχώρησιν, ἐστράφη πρὸς τὴν μητέρα του λέγων.

— Εἶναι καιρὸς νὰ λάβωμεν μίαν ἀπόφασιν. Μέχρι τοῦδε ἀφῆκα τὸν Ἐδμόνδον ὀλίγον εἰς τὴν θέλησιν του καὶ εἰς τὴν ἀγάπην σου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεώς του. Ὅποιαδήποτε ὅμως καὶ ἐν ἦναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς μετ' αὐτοῦ συνεντεύξεώς μου, ὀφείλω νὰ σὰς εἶπω, ὅτι ἔλαβον ἀπόφασιν ὀριστικήν. Ὁ Ἐδμόνδος ὄχι εἰσέλην κατὰ τὴν πρώτην ἐβδομάδα τοῦ ὀκτωβρίου εἰς τὸ λύκειον καὶ ὄχι τὸν πᾶρω τώρα μαζὴ μου διὰ τὸν ἐγγράφω.

Ἦ κυρία Βρίς ὠχράσατο, διότι καίτοι πρὸς ἐλπίδα τὸ πρῶτον ἠσθάνθη ὅμως ὀπισθόκητος σφοδρὰν ἀλγηδόνα.

— Δὲν θὰ θελήσῃς νὰ μὲ κάμῃς, νομίζω, αὐτὴν τὴν προσβολήν, εἶπεν.

— Δὲν εἶναι προσβολή, μήτηρ μου καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὴ θεωρήσῃς ὡς δυσάρεστον μέτρον τὸ ὅποιον ἐπιβίβη ἦναι πρὸς νόμος. Τὸ ἔτος τοῦτο ἢ τὸ προσεχὲς ὁ Ἐδμόνδος πρέπει νὰ εἰσαχθῆ εἰς σχολήν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ πρόδοι αὐτοῦ ἐν τῇ σπουδῇ δὲν εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἡλικίαν του, δὲν ἔχομεν νὰ χάνωμεν πλέον καιρὸν.

Ἐπὶ τούτῳ ἐξῆλθε χωρὶς νὰ παράσῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καιρὸν πρὸς ἀπάντησιν. Ἦ κ. Βρίς εἶδεν αὐτὸν ἀπερχόμενον καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, ὅπερ ἐκεῖτο πλησίον τοῦ ἐγγόνου αὐτῆς, ἵνα τοῦτοτρόπως εὐρίσκηται εἰς θέσιν ν' ἀκούῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

Ὁ Ριχάρδος εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἐδμόνδου, τὸ ὅποιον ἡ ἀνεὺ κλειδαριάς θύρα καθίστατο ὅμοιον πρὸς φρούριον ἀνεὺ ἐπιθεσίου. Ὁ παῖς εἶχε προγευματίσει καὶ εἰς ὑπηρετίας ἐκαθίστατο τὴν τράπεζαν. Ὁ Ριχάρδος ἀνέμενε μέχρις οὗ ἡ ἐργασία αὐτῆ περατωθῇ καὶ ἀπέλην ὁ ὑπηρετής, εἶτα δὲ χωρὶς νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἀπειθυμώμενος εἰς τὸν παιδῶν, εἶπεν.

— Ἐκάμεις μερικὰς ἀταξίας ἐδῶ. Διηγῆσόν μοι τὰ πράγματα πῶς συνέβησαν.

Ὁ Ἐδμόνδος εἶχε μὲν πολλὰ ἐλαττώματα, εἶχεν ὅμως καὶ μεγάλην ἀρετὴν τὴν ἐξῆς, ὅτι ἦτο εὐλιμνέστατος καὶ φιλαληθής. Τὴν ἀρετὴν ταύτην ἡ σωφροσύνη τῆς μάμμης αὐτοῦ — σωφροσύνη ὅμως γυναικῶν τοῦ ὄψιμου ἀποτέλεσμα τῆς ἡλικίας ἐλλοίων ἢ τῆς φύσεως οὐσα, — δὲν ἠδυνήθη νὰ στερεωθῇ. Ὁ Ἐδμόνδος ἠδύνητο ν' ἀποκρύψῃ ὅλοσχερῶς τὰς ιδέαις καὶ ἀνέψεις αὐτοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ παραστήσῃ αὐτὰς ἄλλως ἢ ὅπως ἔχουσι. Ἔστη λοιπὸν πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὀρθῶς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων ἐστραμμένους εὐθὺ πρὸς αὐτόν ὡσεὶ περιφρονῶν τὰ ἀποτελέσματα τῶν λόγων αὐτοῦ.

— Ἦ διδασκάλισά μου μ' ἐκάμει παρατήρησιν διὰ τὸ μῆθημά μου, διότι, ἔλεγεν ὅτι δὲν τὸ ἤξευρα καλὰ.

— Τὸ ἤξευρες λοιπὸν καλὰ; διέκοψεν ὁ πατήρ.

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Ἐδμόνδος ἀταράχως.

— Τότε λοιπὸν;

— Τότε καὶ ἐγὼ τῇ ἀπάντησά ὀλίγον αὐθαδῶς.

— Τί τῆς εἶπες;

— Ὅτι θὰ μανθῶν τὸ μῆθημά μου ὅπως μὲ ἀρέσει.

— Ἐπειτα;

— Ἐκείνη μὲ εἶπεν αὐθόδη.

Ὁ Ἐδμόνδος ἔστη, ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἀνέμεινε. Μετὰ τινεσ στιγμὰς, κατανικῶν τὴν στενοχωρίαν, ἦν παρομοία δὴλωσις προῆξεν αὐτῷ, ἐξηκολούθησεν.

— Ἐγὼ δὲν εἰμπορεῖα νὰ παραδεχθῶ αὐτὸ, ἡμῶν θυμώμενος καὶ τὴν ἔδωσα ἕνα πῆτσον.

— Πᾶτσον, Ἐδμόνδε! Σὺ, εἰς ἀγῆρ νὰ κτυπήσῃς γυναῖκα!

— Μὲ εἶχεν ὄφρα εἰς! ἀπήντησεν ὁ παῖς ὄψων πλείστορον τὴν κεφαλὴν καὶ βυθίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς τοῦ πα-

τρὸς αὐτοῦ, ὡν ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποστῇ τὴν ἐκφρασιν ψυχρῶς ἀποδοκιμασίας καὶ ἐπιτίξεως.

— Σὺ εἶχεν εἶπει τὴν ἀλήθειαν, παιδί μου, εἶπεν ὁ Ριχάρδος διὰ σοβαριωτάτης φωνῆς.

Ὁ παῖς ἐρίγησεν, ἔτοιμος νὰ ἐκτιναχθῇ ἀποτόμως ὡς νεαρός ἴππος, πλησσομένης ὑπότῃς μάστιγος, δὲν εἶπεν ὅμως τίποτε. Ἀπὸ τινω σπινθηρῶν, ἠκούετο ἐλαφρῶς θρούς ἐσθῆτος γυναικείων ἐξῶθεν τῆς θύρας, προδίδων τὴν παρουσίαν γυναικός. Ὁ Ριχάρδος ἦτο βεβαίως ὅτι δὲν ἦτο ἡ Ὀδύλη.

— Ἐπειτα; ἠρώτησε χωρὶς νὰ προδῶσῃ τὴν μεγάλην στενοχωρίαν, ἦν ἐπὶ τούτῳ ἠσθάνθη.

— Ἐπειτα δὲν συνέβη τίποτε, εἶπε ζωηρῶς ἡ κυρία Βρίς, εἰσελθούσα αἰφνης εἰς τὸ δωμάτιον. Τὰ ἐπιλοιαπα περιορίζονται εἰς μικρὸν διαφωρίαν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐγγόνου μου, ὁ ὅποιος ἐπὶ τέλους ἐνόησεν ὅτι ἐπράξῃ κακῶς καὶ ἐγὼ τῷ συνεχώρησα. Αὐτὸ δὲν εἶναι κανένος δουλειᾶ, δὲν εἶναι ἔτσι, Ἐδμόνδε;

— Εἶναι ὅμως ἰδική μου δουλειᾶ, εἶπεν ὁ Ριχάρδος ἄρεμος καὶ ψυχρῶς πάντοτε διατελῶν. Ἐτρέμω ὑπὸ τὴν προσπίθειαν, ἦν κατέβαλλεν, ὅπως συγκαταστή αὐτόν, ἀλλ' ὁ τρόμος αὐτοῦ δὲν ἦτο καταφανής. Πρέπει νὰ γνωρίζω τὰ σφάλματα τοῦ υἱοῦ μου καὶ ἂν ἐτι ἡ καλωσύνη σου τὰ συγχωρῇ, διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ κριτής του.

— Μόνος ὁ Θεὸς εἶναι κριτής του! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βρίς μετ' ὀργῆς καὶ παραφραῆς ἄκρας καὶ ἐκτός ἑαυτῆς. Μετενόησεν, ἐπομένως τοῦτο ἄρει.

— Ὁ Θεὸς καὶ ὁ πατήρ του, ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος. Ἐδμόνδε, λέγε πικρῶ καὶ ὀμολόγησον τὰ κατ' ἴκιν.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βρίς εἰς τὸν παροξυσμὸν τῆς ὀργῆς ἐξικομένη. Ἐγίνωσκον καλῶς ὅτι καθ' ἡν ἡμέραν ἡ γυνὴ αὐτῆ ὄχι εἰσῆρχετο ἐδῶ, ὄχι συνεισῆρχετο αὐτῇ καὶ ἡ δυστυχία. Σοῦ ἐγύρισε τὸ μυαλὸ κατὰ τοῦ ἰδίου σου τέκνου καὶ ἰδοῦ ὅτι τὴν ἀκούεις.

Ὁ Ριχάρδος ἔκαμει κίνημα τὸ ὅποιον κατέστειλεν ἡ θέλησις αὐτοῦ.

— Βεβαίως ἡ σύζυγός μου δὲν μοὶ ἔστειλε τὸν Ζαφρέ, εἶπε μετὰ πικροτάτης κίρωνίας. Ἀφοῦ δὲν θέλεις, Ἐδμόνδε, νὰ μὲ εἰπῆς τὰ κατ' ἴκιν, σὲ ἀφῆν νὰ σκεφθῆς, ἐλπίζω δὲ ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος θὰ σοὶ ἐμπνεύσῃ. Ὅχι ἐπανεέλθω μετὰ μίαν ὥραν.

Ἐξῆλθε, νομίζων ὅτι ἡ μήτηρ του ὄχι ἐξῆρχετο μετ' αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον μὲν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἀλλὰ μόνον ὅπως εἰσελθῆ εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, μετ' οὗ μετ' ὀλίγον ἐπίστρεψε παρὰ τῷ ἐγγόνῳ αὐτῆς.

— Ἀγαπητῆ μου, εἶπεν ὁ Ριχάρδος εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἐκνήρυχθη ὁ πόλεμος καὶ ὄχι ὑποσώμεν ὄλας τὰς συνέπειας.

Καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τινος ἔδρας, καλύπτων δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ ἡλιομένον αὐτοῦ μέτωπον. Ἐκείνη ἠσυχῶς ἐγονυπέτησε παρ' αὐτῷ, ὅπως ἀπέναντι τῶν ἑαυτοῦ ὀφθαλμῶν, ὅταν ἀποκαλύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, συναντήσῃ τοὺς ἀγνοῦς καὶ συμπαθεῖς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀγαπητῆς αὐτοῦ συζύγου.

— Πόλεμος, πόλεμος σωστός, ἐπανελάθε, καὶ ὄχι ἔχομεν ἐπιθέσεις κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν δὲν ὄχι δυνήθω πάντοτε νὰ εἶ προσστατεύσω, ἀγαπητῆ μου Ὀδύλη.

Ἦνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ παρέτηρησε πρὸ αὐτοῦ τὸ ὄφραλον πρόσωπον, ὅπερ ἠγάπα, ἀποπνεόν ἐγκαρτέρησιν Ὀυαμασίαν, ὡς ἡ μορφή τῶν μαρτύρων, ὅτι ἐπλήττοντο ὅταν ὀμολογοῦν τὴν πίστιν αὐτῶν.

Ὁλόκληρος ἡ προσπεποιημένη αὐτοῦ ἰσχύς κατέρρευσε πρὸ τοῦ μεγαλείου ἐκείνου τῆς ψυχῆς καὶ, σπριχθεις ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἤρξατο νὰ κλαίῃ μετὰ θερμῶν δακρῶν.

Ἐπὶ τινεσ στιγμὰς οὐδὲν εἶπεν αὐτῷ, περιοριζομένη, μόνον νὰ σπογγίσῃ τὰς φλεγούσας σταγόνας, αἵτινες ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐπίπτον ἐπὶ τῶν συννημένων αὐτῶν χειρῶν, εἶτα δὲ ἤγειρεν ἐλαφρῶς καὶ μετὰ χάριτος τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐκά-

θησε παρ' αὐτόν, σπριχίζουσα τὸν ὤμον αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ὤμου ἐκείνου.

— Ἀγαπητῆ μου σύζυγε, εἶπεν αὐτῷ, σὲ ἐνομεύθησιν οὐ μόνον διὰ τὴν συμπεριζῶμαι τὴν χαρὴν σου ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνθαρρύνει καὶ σὲ ὑποστηρίξω κατὰ τῆς ἀντιόχους περιστάσεις, ὅσον μοὶ ἐπιτρέπουσιν αἱ ὀλίγαι γνώσεις τὰς ὅποιαις ἔχω περὶ τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν πραγμάτων ἀγαπητῆ μου συζύγου, θεωρῶ ἑμαυτὴν εὐτυχῆ συμπεριζῶμένη πρὸς λύπας σου, ἐάν ἡ σκέψις τοῦ ὅτι εἴμεθα δύο ὅπως τὰς ὑψιστάμεθα δύναται νὰ ἐλαφρύνῃ αὐτὰς ἐπιλήγεις σκληρῶς, εἶναι δικαίον καὶ σωτήριον νὰ πληθῶ καὶ ἐγὼ, ἄλλως ἡ ἔνωσις μας δὲν θὰ εἶναι πλήρης.

Παρετήρησεν ἐκεῖνος τότε τὴν Ὀδύλην μετ' ἐκφράσεως ἀμύθητου πάθους, ἐν ᾗ ἐπαλλε πᾶν ὅτι ὑπάρχον καὶ εὐγενὲς κρῦπτει ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά. Δὲν ἠγάπα αὐτὴν διὰ τὸ ὄφραλον μόνον αὐτῆς πρόσωπον καὶ τὴν ἔτακτον νομισσομένη, ἀλλὰ διὰ πᾶν ὅτι εὐγενὲς καὶ ἀεικαίριδες ἐνυπῆρχεν ἐν αὐτῇ.

— Ὅχι, καὶ ἂν συμβῆ, ἐξηκολούθησεν ἡ Ὀδύλη. Ὅχι εἶμαι παρὰ τὸ πλευρόν σου. Εἶναι ὀλίγον ἀλλ' ὅπως δὴποτε εἶναι πάντοτε κατὰ, δὲν ἔχει οὕτω φιλοτατέ μου σύζυγε;

Μεγάλως ἐπιθύμει νὰ κλαύσῃ, ἀλλὰ συνεκρίθει τὰ δάκρυα αὐτῆς, ὅπερ τὴν ἀπέπνιγον, διότι ὄφειλε νὰ ἐγγύσῃ πᾶσαν τὴν δυνατὴν γαλήνην εἰς τὴν λίαν καταπεπονημένην ἐκείνην καρδίαν, ἥτις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπανεπαύετο ἐπ' αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ ἀσούλου.

— Σὺ, σὺ, ἐπανελάθε μετὰ νέας ἐκρήξεως ἀπειπισίας, σὺ, ὄχι καταφρονήθη, ὄχι διαβλήθη καὶ πιθανόν ὄχι μισθῆς... Ὄ! πόσον ὁ βίος εἶναι δύσκολος!

Ἐλάθει ἐκείνη αὐτὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς ὡς ὄχι ἐπράττε πρὸς παιδα, καὶ ἤρξατο θεωπεύουσα αὐτὸν διὰ γλυκυπέτων λέξεων καὶ ἐκφράσεων μέχρις οὗ κατώφθαται νὰ γεννηθῇ ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ ἐάν μὴ ἡ ἐμπιστοσύνη, ἀλλὰ ταύλχιστον ἢ συναίσθησις τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ὑπεροχῆς ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐν τῷ ζῆτιματι τούτῳ; συναίσθησις, ἦν ἐπὶ στιγμὰς εἶχεν ἀπολέσει.

Καὶ ἔπειτα, ἐξηκολούθησε προπαθούσα ν' ἀναλάβῃ φαινώμενικὴν φυσικὴν ἀξιοπρέπειαν, ἐξαιρέτουσιν πᾶν ἴχνος δακρῶν ἐκ τοῦ προσώπου αὐτῆς καὶ καθιστώσα τὸ πρόσωπον αὐτῆς γαλήνιον. Καὶ ἔπειτα σύζυγέ μου, λάβε ὅπ' ὄψιν ὅτι αἱ λύπαι μου τὰς ὅποιαις φουδίσαι δι' ἐμὲ δὲν δύναται νὰ μὲ πληγῶσι βαθέως. Ἦνόςμω μὲ ἀγαπᾷς, Ριχάρδε, τὰ λοιπὰ, δι' ἐμὲ εἶναι ἀπλήξις ἱστορία, ὅσον δ' ἀφορᾷ διὰ τὴν μητέρα σου, πρέπει νὰ σοὶ εἶπω ὅτι μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρῶ ἐπὶ πολὺ κατ' αὐτῆς δυσάρεστον τι αἰσθημα. Κατὰ πρῶτον εἶναι μήτηρ σου καὶ ἐπὶ πλέον κέκτηται παλλὰδιον καὶ ὅποιον θὰ προσπίξῃ πάντοτε αὐτῇ. Ἄ! πλάναι αὐτῆς, ἐφ' ἡ διαπράττει τοιαύτας, καὶ εἶτα ἐτι τὰ σφάλματά τῆς ὄχι προέρχονται πάντοτε ἐξ ὑπερβολικῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἐγγόνόν τῆς. Ἄδθε τοῦτο ὄπ' ὄψιν, Ριχάρδε, καὶ ὄχι ἰδῆς ὅτι ὀφραπισθῆς παντελῶς. Εἶναι υἱὸς σου, ἐκείνη τὸν ἀγαπᾷ πολὺ—πόσον εἶναι καλὸν ν' ἀγαπᾷ τις πολὺ! —καὶ ἔπειτα ἠξέμερον ὅτι ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἀπλή μερὶς τῆς ἀγάπης τῶν προμητῶρων.

Ὁ Ριχάρδος ἤρπασε διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸ ἐκλιπεροῦν πρόσωπον, ὅπερ παρετήρησεν αὐτόν καὶ ἠσπάζθη αὐτὸ περιπαθῶς καὶ ἐπαλλήλως, εἶτα διηθούθη πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ αὐτῆς ὡν, ἀπέστειλε διὰ τῆς χειρὸς ἀσπασμὸν πρὸς τὴν σύζυγον, ἥτις μείνασα μόνη, ἔστη πρὸ τοῦ παραθύρου, παρατηρούσα, χωρὶς ὅμως νὰ βλέπῃ, τὸ ὄφραλον πρὸ αὐτῆς τόπιον, ὅπερ ἐχρῆσεν ἡδη φθινοπωρινὴ ὥρα τοῦ ἔαρος καὶ ὕφουσα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἠνωμένης τὰς δύο χειρῶν ἤρξατο κλαίουσα ἐν λυγμοῖς. Μετ' ὀλίγον, καθουσχάσασα, ἐπλησίασε πρὸς τὴν τράπεζαν τοῦ κομμωτηρίου, ἐτακτοποίησε τὴν κόμην αὐτῆς, ἐπλυνεν ὀλίγον τὸ πρόσωπον διὰ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἐκάθησεν, ἐτάμην εἰς πάντα.

Ὁ Ριχάρδος, ὡς ἄλλως ἦτο βεβαίως, εὖρε τὴν μητέρα του παρὰ τὸν Ἐδμόνδον.

— Ἐτελείωσαν, δὲν ἔχει οὐτοί, Ριχάρδε; εἶπεν ἡ κυρία Βρίς διὰ τῶνου συνενοήτους προσπεποιημένην γαλήνην πρὸς ἐνδύουλον παρὰ κλησιν. Ὁ Ἐδμόνδος εἶναι ἔτοιμος νὰ σὲ εἰπῇ ὅτι ὑβρίσει τὴν μάμμην σου, ἀλλ' ἐν στιγμῇ ὀργῆς, ὅτι δὲν ἦτο κύριός σου. Ἐπίσχεται ὅτι δὲν θὰ ἐπαναχρῆσθαι πλέον, διότι μετενόησε πικρῶς καὶ ἐγὼ τῶ συνεχώρησα ἐξ ὀλοκλήρου! Βέβαια, δὲν εἰμὸς ποτεὶς νὰ ὀργῆς ἀδυσπρόθετος ἐμοῦ, ἢ ὑποῖα προσεβλήθην;

— Τῶ συνεχώρησατε μήτηρ μου, ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος, καὶ τοῦτο μεγάλως τιμᾷ τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς σας, ἐγὼ ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τοῦτο. Ὁ Ἐδμόνδος θὰ ἔλθῃ μαζί μου εἰς Παρίσιον, καὶ τὴν προσηχῆ ἐδομάδα θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Λύκειον Ἐρρίκου τοῦ Δ'.

Ἡ ἀπόφασίς ἠκούσθη ἐν σιγῇ, ὁ δὲ Ριχάρδος, ὅστις ἀνέμενον ἀντιρροῖαις ἐξέπλῃσθη σφόδρα.

— Ἐτοιμάσου, εἶπεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ καὶ αὐριον θὰ πηγαίνωμεν εἰς Παρίσιον μετὰ μεσημβρίαν.

Καὶ ἐδῶ οὐδὲν ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος διὰ τὴν ἀποφύγῃ σκηπὴν ἐξῆλλε, μετ' ὀλίγον δὲ μετέβη παρ' αὐτῶ ἡ μήτηρ του.

— Ἀπόψε δὲν θὰ τὸν πᾶρῃς εἰς τὸ σπῆτι σου, εἶπεν χαμηλοφώνως, σὶ παρακαλῶ λοιπὸν νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Ὁ Ριχάρδος παρῆλθον τὴν μητέρα του.

— Δὲν θὰ τὸν πᾶρῃς βεβαίως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνετοίμων, εἶπεν εἰς τὸν υἱὸν εἰς τὸν ἀνοίξῃ τὸ Λύκειον;

— Καὶ σὲς μήτηρ μου, τί θὰ τὸν κάμεις;

— Ἡ διδασκαλίσα ἐφυγεν ἀπὸ τῆς γῆς, ἐπομένως, δὲν θὰ ἔχῃ ἀφορμὰς νὰ δευγῆ πάλιν ἀνυπότακτος, τὰ πάντα δὲ βαίνουσι καλῶς. Ὅταν τὸ Λύκειον ἀνοίξῃ τότε θὰ τὸν πηγαίνω, ἐγὼ ἐκεῖ καὶ θὰ κατακλιθῶ εἰς τοὺς Παρίσιους. Δὲν πιστεύω νὰ θέλῃς νὰ τὸν βάλῃς ἐσωτερικόν; ὅθι ἦτο ὄλιος διδίου μαυρόν.

— Μήτηρ μου, θὰ ἐγγράψῃ ὡς ἐσωτερικός, ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος ταρασσόμενος πως. Ἠξέυρετε καλὰ ὅτι ἐσήκωσα χεῖρ ἐπάνω σας;

— Ποίος σὲ εἶπεν αὐτὰ, ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βρίς, ἡ γυναῖκα σου;

— Βεβαιότατα, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως τὸ εἶπεν ὁ Ζαφρέ ἐκ μέρους σας.

— Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ εἰπῇ εἰς ἐκείνην! Ἡμῖν παρωργισμένη, εἶχε χαμένο τὸ μυαλὸ μου; καὶ ἐστέιλα νὰ ζητήσω σέ, ὅχι ἐκείνην!

— Ἐ τιμαίνει πάρα!

— Πῶς, τί σημαίνει; Δὲν ἔπρεπε νὰ σοὶ τὸ εἰπῇ! Κατὰ ὅθωσα νὰ κάμῃ τὸν Ζαφρέ νὰ φλυσηρήσῃ καὶ ὁ Ζαφρέ ἔκαμε σφάλμα νὰ ἐμυλῆσῃ, ἐκείνη ὅμως διεπραξέε μεγαλύτερον σφάλμα, ἐπανακαθούσα τοὺς λόγους τοῦ Ζαφρέ. Ἐὰν εἶχε πράγματι καλὴν καρδίαν, τὸ καθήκον της ἦτο νὰ σοὶ τὸ πούσῃ! Δὲν λέγει ὁ κόσμος ὅλα εἰς τοὺς γονεῖς καὶ προσπαθεῖ νὰ μὴ τοὺς ἐξοργίσῃ. Ἡ κείνη ὅμως, ἐκείνη ποτε δὲν θὰ ἠσυχάζῃ ἐν ὄσφῃ δὲν σὲ κάτα φέρῃ νὰ βδελυθῆς τὸν υἱόν σου!

Ὁ Ριχάρδος εἶχεν ἐπανακτιθεῖ τὴν φαινομενικὴν ψυχραιμίαν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἀπίστευτον ταύτην προσβολήν, ἡ συγκίνησις ὅμως, ἥτις σφόδρα ἐπέβρασεν αὐτόν, ἔφερον αὐτόν εἰς σημείον νὰ ἐκθῆ τῶ μέτρον.

— Ὅχι, ὀμολογῶ εἰς, μήτηρ μου, ὅτι πρέπει ὑπολύτως τὸ υἱὸς μου νὰ μὴ δευτελῆ πλέον ὑπὸ τὴν ἐπήρειάν σας! Ὅχι μόνον δὲν θὰ τὸν διδάξῃτε νὰ ἀγαπᾷ τὴν δευτέραν μητέρα του, ἀλλὰ τοῦ ἀναίσθητον μάλιστα θὰ τὸν μετατρέψετε εἰς ἀντικείμενον διαφανίας μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς συζύγου μου!

Ἡ κυρία Βρίς παρετήρησε τὸν υἱὸν αὐτῆς μετ' ἐκφράσεως ἐκτάκτου ἀγανακτήσεως καὶ ἐξῆλλεν ἀποτόμως, τῆς αἰθούσης καταλιπούσα τὴν θύραν ἀνοικτήν.

Ὁ Ριχάρδος κατῆλθεν εἰς τὸ προαύλειον, διεπραξέε νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ ἀμαξία, εἰδοποίησε τὴν Ὀδύλην καὶ ἐπέστρεψε παρὰ τῶ υἱῶ αὐτοῦ. Τῇ φροξ ταύτῃ ὁ παῖς ἦτο μόνος.

— Βίσαι ἔτοιμος εἶπε μετὰ γλυκύτητος καὶ μελιγχοῦ τρόπου. — Ἐτοιμος νὰ σὲ ἀκολουθήσω; ἠρώτησεν ὁ Ἐδμόνδος. Ὅχι παπακῆ, δὲν θέλω νὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ.

— Καὶ ἂν θέλῃς καὶ ἂν δὲν θέλῃς εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος ὀργισθείς. Ἐλα λοιπὸν, τελεῖωνε καὶ γρήγορα.

— Δὲν ἔρχομαι στὸ σπῆτι σου στὸ Παρίσι, εἶπεν ὁ παῖς σφίγγων τοὺς γρόνθους, δὲν θ' ἀφίσω ἐγὼ τὴν γαλαξί μου διὰ νὰ ὑπάγω στὴν μητρικὴν μου. Θέλω νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Λύκειον, ἀλλὰ στὸ σπῆτι ποῦ μένει ἐκείνη ἡ γυναῖκα, ποτέ! Τὴν μισῶ!

Ἡ Ὀδύλη, ἥτις κατήρχετο τὴν κλίμακα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἔστη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς κλίμακος.

— Ἐδμόνδε, εἶσαι ἕνας κακὸς παπαγάλος, παιδί μου! Εἰπεν ὁ Ριχάρδος, μὴ δυναθεῖς πλέον νὰ συγκρατηθῇ.

— Ἰδοῦ, νὰ τῆς, εἶναι ἐκείνη, μὰς ἀκούει, ἀπάντησεν ὁ Ἐδμόνδος τοῦ ὁποίου τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα διέκρινε τὴν Ὀδύλην διὰ τῆς ἀνοικτῆς μαινῆς θύρας. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία αὐτῶν ποῦ γίνονται! Τὴν μισῶ, καί, σὰς βδελύσσομαι, κυρία!

— Ἐδμόνδε! ἔκραξεν ὁ Ριχάρδος καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ θὰ κατέπιπεν ἐπὶ τοῦ παιδὸς ἐὰν μὴ ἀνεκόπτετο καὶ ὄδον ὑπὸ τῆς Ὀδύλης.

— Ἀφσέ τον, φίλε μου, εἶπεν ἐκείνη ἠσυχῶς, δὲν ἤξεύρει τί λέγει! Ἀργότερα θὰ ἐνοήσῃ καὶ θὰ ὀρθολογήσῃ.

Ὁ παῖς παρετήρηε αὐτὴν μετὰ βλέμματος μεστοῦ λύσεως καὶ ὀργῆς. Ἀδυνατῶν νὰ ἐμμανέσῃ ἄλλως τὴν μακίαν αὐτοῦ, ἐπρόφερε μίαν τῶν ὑβρεῶν ἐκείνων, ὅς καὶ οἱ μάλλον εὐγενῶς ἀνατεθαμμένοι παῖδες, δύνανται, ν' ἀκούσωσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ νὰ ἐπαναχρῆσθαι μὴ ἐνοσοῦντες τί λέγουσιν.

— Ἀγώμεν ἐντεῦθεν, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, σύριον τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἀγρᾶν ἐκ βδελυγμίας. Πῶγῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ἐδῶ ὄλοι εἶναι φρενοβλαβεῖς!

Ἐπὶ τῶ γενομένου θορόβῳ ἔσπευσεν ἡ κυρία Βρίς νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον, ὁ δὲ Ριχάρδος διερχόμενος πρὸ αὐτῆς ἐχαρέτισσε μετ' ἐνδειξέως βαθέος σεβασμοῦ καὶ ἐξῆλλεν. Ἡ ἀμαξία δὲν εἶχεν εἰσεῖσι ἐτοιμασθῆ ἐντελῶς καὶ ἐπομένως ἀνέμενον ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τοῦ περιστυλίου. Ἡ Ὀδύλη ἔτρεμεν ἐκ συγκινήσεως ἄμα καὶ φόβου διότι ὁ ἄνεμος ἦτο πως ψυχρός. Ὁ Ριχάρδος, ἀκούων τὸν κρότον τῶν συγκρουομένων ὀδόντων τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἔσφιξε, τὸ ἐπαινωφόριον αὐτῆς καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῶν θυλακίων αὐτοῦ μανδύλιον, ἅπερ ἔδωκεν περὶ τὸν λαμῶν αὐτῆς χερσὶ νὰ προσέρῃ λέξιν. Ὁ Ζαφρέ ἐπλησίασεν.

— Ἡτοιμάσα τὴν μεγάλην ἀμαξίαν ἕνεκα τῆς κυρίας καὶ τοῦ κυρίου Ἐδμόνδου.

— Ὁ Ἐδμόνδος δὲν θὰ ἔλθῃ μαζί, ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος, θὰ σὲ εἰπῶ πὶ πρέπει νὰ κάμῃς, Ζαφρέ, ἐὰν δὲ δὲν σοὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελέσῃς τὰς ὀδηγίας τὰς ὑποίας θὰ σοὶ δώσω, νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ εὐρῆς εἰς Παρίσιον, ἐὰν δὲ ἡ μήτηρ μου, εἴσπραξε τὴν συμπεριφορὴν σου ἀπρεπῆ, θὰ παραμείνῃς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μου.

— Ὡ, καλὰ! νομίζω, κυρία, ὅτι δὲν θὰ λάθωμεν ἀνέγκαν ταύτου, ἀπάντησεν ὑπομειδιῶν. Ἡ κυρία Βρίς εἶναι ἀρκούντως ἐξυπνος καὶ πολὺ καλὴ, κατὰ βῆθος, ὥστε δὲν πιστεύω νὰ φθάσωμεν ποτε εἰς σημείον νὰ δυσαρεστηθῶμεν.

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ριχάρδου εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀμαξίαν καὶ ἀνεχώρησαν. Ὅταν ἔφθασαν εἰς σημείον ὥστε νὰ μὴ φαίνονται ἐκ τοῦ πόργου, ὁ Ριχάρδος ἐγονυπέτησε καὶ, ἀσπαζόμενος τὰς χεῖρας τῆς Ὀδύλης, εἶπεν αὐτῇ.

— Σοὶ ζητῶ ταπεινῶς συγγνώμην, σύζυγέ μου!

(Ἀκούουσι).

Ο ΥΠΕΥΘΥΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.